Aprovat definitivament per la Comissió Territorial d'Urbanisme de l'Àmbit Metropolità de Barcelona en sessió de 30 de gener de 2024
'00'01+ 11:58:53 2024.03.12

Maria Navarro Roca
Secretària de la Comissió Territorial d'Urbanisme de l'àmbit metropolità de Barcelona
Signat electrònicament

Diligència per fer constar que en aquest document aprovat definitivament per la Comissió Territorial d'Urbanisme de l'Àmbit Metropolità de Barcelona en sessió de 30 de gener de 2024, s'han eliminat les dades personals a efectes de publicació al Registre de Planejament Urbanístic de Catalunya. La secretària de la Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona
'00'01+ 12:08:34 2024.03.12

Maria Navarro Roca
Secretària de la Comissió Territorial d'Urbanisme de l'àmbit metropolità de Barcelona
Signat electrònicament

MODIFICACIÓ DEL PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ DEL PATRIMONI DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

Setembre 2023

Núria Bartrolí Forn
[redacted]
(TCAT)

Firmado digitalmente por Núria Bartrolí Forn - DN[redacted]
Motivo: Aprovat pel Ple Municipal de Santa Coloma de Gramenet en sessió del dia 26 de setembre de 2023. La secretària general accidental [Decret 5220/23]
Fecha: 2023.09.28 09:10:54 +02'00'

Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet
Àrea d'Urbanisme, Habitatge, Medi Ambient i Energia
Gabinet d'Acció Territorial

TEXT REFÓS

CRÈDITS

Direcció:

Rosina Vinyes. Directora de l'Àrea de Serveis Territorials

Coordinació:

Miquel Roig. Director adjunt de l'Àrea de Serveis Territorials

Equip tècnic redactor:

José Luis Lara. Cap de Departament d'Informació Urbanística
Elisenda Brugada. Cap de Servei del Gabinet d'Acció Territorial
Hao Zhang. Estudiant d'Arquitectura de l'ETSAB
Aylin Ramos. Estudiant d'Arquitectura de l'ETSAB
Carmen Delia Pérez. Estudiant d'Arquitectura de l'ETSAB

Amb la col·laboració de:

Jordi Rogent. Arquitecte
Josep Figuerola. Arquitecte
Magda Clavell. Directora del Museu Torre Balldovina
Joan Manel González. Cap del Servei d'Habitatge i Regeneració Urbana
Francesc Bernet. Cap del Servei de Medi Ambient i Protecció Animal
Elena Gómez. Arquitecta del Servei de Projectes i Obres
Montserrat Venegas. Arquitecta del Servei de Disciplina Urbanística i Llicències
Manel Mérida. Arquitecte del Servei de Disciplina Urbanística i Llicències
Jordi Morros. Arquitecte representant de l'ACI i la FAVGRAM

I les aportacions de:

La Plataforma Salvem el Barri Antic de Santa Coloma de Gramenet
Adrià Ballester. Historiador, geògraf i ciutadà de Santa Coloma de Gramenet
Albert de Sucre. Ciutadà de Santa Coloma de Gramenet
Sergi Mas. Ciutadà de Santa Coloma de Gramenet
Josep Cano. Fotògraf i ciutadà de Santa Coloma de Gramenet

ÍNDEX

MEMÒRIA INFORMATIVA 2

1. Antecedents al text refós 2
2. Context històric: formació i creixement de la ciutat 3
3. Antecedents i necessitat de modificació del Pla 26
4. Àmbit 28
5. Marc legal 28
6. Planejament vigent 28
7. Objectius 28
8. Metodologia 28
9. Criteris de selecció 29
10. Proposta 30

NORMATIVA 38

- Capítol I - Disposicions de caràcter general 38
- Capítol II - Normativa de protecció dels béns amb clau EC "Edificis i elements del Catàleg" 42
- Capítol III - Normativa de protecció dels béns amb clau A "Ambients urbans" 48
- Capítol IV - Normativa de protecció dels béns amb clau ZA "Zones arqueològiques" 54
- Capítol V - Normativa de protecció dels béns amb clau EI "Edificis i elements de l'Inventari" 56
- Capítol VI - Normativa de protecció dels béns amb clau EP "Elements del paisatge" 58

ESTUDI ECONÒMIC I FINANCER 60

BIBLIOGRAFIA 62

PLÀNOLS GUIA DELS BÉNS OBJECTE DE PROTECCIÓ 63

FITXES DELS BÉNS OBJECTE DE PROTECCIÓ 66

MEMÒRIA INFORMATIVA

1. Antecedents al text refós

La Modificació del pla especial de protecció del patrimoni de Santa Coloma de Gramenet s'aprova provisionalment en la sessió del Ple de l'Ajuntament de 2 de novembre de 2022 i es publica al web municipal el 7 de novembre de 2022.

El 13 de març de 2023 la Comissió Territorial d'Urbanisme de l'Àmbit Metropolità de Barcelona adopta l'acord de suspendre l'aprovació definitiva de la Modificació del pla especial de protecció del patrimoni i catalogació de béns de Santa Coloma de Gramenet, fins que mitjançant un text refós s'incorporin les prescripcions següents:

1. Cal recaptar informe de l'Agència Catalana de l'Aigua, pel que fa a la protecció patrimonial del Pont Vell de Santa Coloma (EC45) i el Pont de Can Peixauet (EC106).
2. Cal ajustar el sostre de les edificacions incloses al present Pla al sostre atorgat pel planejament general vigent, o bé tramitar una modificació de PGM (a la qual restarà subjecta el present document) als efectes de reconèixer el major sostre de les edificacions a protegir en volum disconforme, sens perjudici de l'exigència de les possibles cessions o majors reserves derivades de la consideració d'aquest reconeixement com una actuació aïllada de dotació de conformitat amb la normativa vigent.
3. Cal ajustar la protecció dels béns a les afectacions de sistema viari detectades en el document, o bé modificar el planejament general per tal de desafectar aquestes edificacions (EC78, EC92 i EC94).
4. Cal modificar les fitxes dels béns, per possibilitar la materialització del sostre atorgat pel planejament vigent en aquells béns on no s'ha esgotat o bé preveure altres mesures compensatòries a fi d'evitar vinculacions singulars (EC90, EC96, A1-09).
5. Cal revisar el document per detectar les situacions contradictòries de sostre no materialitzable dins el propi document i resoldre-ho per tal d'evitar vinculacions singulars o la previsió de sostres impossibles de materialitzar.

En relació al **punt 1**, el 13 de març de 2023 es realitza sol·licitud d'informe sectorial a l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) que, en data de 28 de març de 2023, emet informe favorable a la Modificació del pla especial de protecció del patrimoni de Santa Coloma de Gramenet amb les següents consideracions:

- Pel que fa a l'abastament, la major part dels béns estan en el règim del sòl urbà, a excepció de les zones arqueològiques ZA01, ZA02, ZA03, ZA04 i ZA06 i del bé EC02, que estan en el sòl no urbanitzable. Per tant disposen de connexió a la xarxa municipal, i aquest està assegurat perquè el municipi s'abasteix per la connexió a ATL.

  En el cas de que algun element no estigués connectat a la xarxa, hauran de regularitzar l'estat administratiu de l'aprofitament pel qual s'abasteixen (en cas de no disposar de la corresponent inscripció).

- Pel que fa al sanejament, la majoria dels elements del catàleg es troben en sòl urbà. Es recorda que qualsevol actuació, o ampliació dels elements que suposin algun dels escenaris contemplats a l'article 11 de la Llei 2/2021, del 29 de desembre, de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic, comportarà el pagament d'una taxa de sanejament.

  En el cas dels elements que es troben en sòl no urbanitzable, el possible sistema de tractament de les aigües residuals dels elements del catàleg, hauran de disposar de la corresponent autorització d'abocament d'aquesta Agencia.

- Pel que fa a la innundabilitat, els elements afectats per avingudes del riu Besòs són ZA07, EC101, EC98, EC73 i EC03, i per tant les seves activitats associades hauran d'adaptar-se al que estableix l'article 14 bis del RD849/1986. En el cas del pont de Can Peixauet (EC106), aquesta estructura entra en càrrega per una avinguda corresponent a un període de retorn de T=100 i T=500 anys, i per tant la necessitat de la gestió del risc d'inundació és urgent.

  Pel que fa a les mesures no estructurals encaminades a la disminució de la vulnerabilitat i la autoprotecció, la situació d'inundabilitat existent en l'àmbit, l'actuació ha de quedar recollida als documents de protecció civil municipals (DUPROCIM).

  Amb caràcter previ a l'inici de les obres, el promotor haurà de disposar del certificat del Registre de la Propietat en el que s'acrediti que existeix anotació registral indicant que la construcció es troba en zona inundable.

  El promotor haurà de subscriure una declaració responsable per risc d'inundació. El model es pot trobar al web de l'ACA a l'apartat de Tràmits. Aquesta declaració s'haurà de presentar amb una antelació mínima d'un mes abans de l'inici de les obres.

  Per als supòsits anteriors, i per a les edificacions ja existents, les administracions competents fomentaran l'adopció de mesures de disminució de la vulnerabilitat i autoprotecció, tot això d'acord amb el que estableix la Llei 17/2015, de 9 de juliol, del Sistema Nacional de Protecció Civil i la normativa de les comunitats autònomes.

  Pel que fa a les afeccions mediambientals, qualsevol actuació associada a la Modificació del pla especial haurà de complir els "Criteris d'intervenció del espais fluvials.

Les consideracions de l'informe de l'ACA s'inclouen a l'article 13 de la normativa: "Edificis i elements situats en zona inundable".

En relació al **punt 2**, s'incorpora la regulació del edificis i elements en situació de volumetria disconforme a l'article 12 de la normativa: "Volums disconformes".

En relació al **punt 3**, s'han suprimit del present document els béns a protegir amb afectacions viàries: cases del carrer Prat de la Riba 49, 51 i 53 (EC78), edifici del carrer Sant Jeroni 77 (EC92) i casa del carrer de la Plata 1 (EC94). Paral·lelament, s'ha redactat una modificació de PGM amb la finalitat d'adequar el planejament a la protecció proposada. Aquest document es tramitarà de forma simultània a la modificació del present Pla, redactada amb l'objectiu d'incorporar aquests béns al Catàleg.

En relació al **punt 4,** s'han modificat les fitxes normatives de la casa del carrer Milton 7 (EC90) i de la casa del carrer Sant Carles 32 (EC96) per adequar la seva protecció a les determinacions establertes pel planejament urbanístic vigent. Així mateix, s'ha eliminat la protecció BPU de les cases del carrer Sant Jeroni 31 i 33 (A1-09) davant la incompatibilitat de mantenir la protecció proposada mitjançant una redistribució de l'aprofitament urbanístic existent a les pròpies finques coherent amb l'ordenació de l'entorn.

En relació al **punt 5,** s'ha detectat que la casa del carrer Major 17, amb protecció urbanística de l'ambient del primer creixement urbà (A2-07), està afectada de vial en la seva totalitat. S'ha suprimit aquest BPU del present document per a procedir d'igual forma que amb els béns afectats de vial indicats al punt 3. Així mateix, s'ha detectat que els béns EC06 i EC21, catalogats pel PEPPA de 1987, resten afectats de vialitat des de la seva catalogació. Per tal de fer compatible les determinacions del planejament amb la seva protecció, s'inclouen aquests béns en la Modificació de PGM per a l'adequació del planejament al PEPPSC.

Per últim, s'han esmenat errades menors detectades al document aprovat provisionalment. No obstant això, la totalitat de canvis introduïts i d'esmenes realitzades no han alterat la nomenclatura dels béns protegits ni, de forma substancial, els continguts normatius del Pla.

2. Context històric: formació i creixement de la ciutat

Santa Coloma de Gramenet neix prop del riu Besòs entre les serres de Marina i d'en Mena. A continuació s'explica la història de la ciutat estructurada en les següents etapes de creixement: els primers pobladors del territori colomenc (del neolític al segle X), la imponent edat mitjana (del segle XI al XV), el creixement agrícola (del segle XVI al XVIII), el procés de canvi: convivència entre agricultura i industrialització (del segle XIX a 1909), el creixement a través d'eixamples menors (de 1910 a 1939), els nous barris fruit de l'explosió demogràfica (de 1940 a 1975), la millora dels barris de la Santa Coloma democràtica (de 1976 a 1999) i la regeneració dels barris i la connexió amb el medi natural (de 2000 a 2022).

ELS PRIMERS POBLADORS DEL TERRITORI COLOMENC (neolític a segle X)

Els assentaments prehistòrics

Podem documentar la presència de l'home en territori colomenc des del neolític mitjà, tot i que segons diverses troballes podríem pensar en una ocupació fins i tot anterior. Es tractava, doncs, d'un paisatge molt diferent, on la desembocadura del riu Besòs formava un petit estuari, i possiblement la major part de la costa era zona d'aiguamolls. La vegetació de la serralada litoral estava formada per boscos d'alzines, amb presència de roures i pins i un sotabosc de grans arbustos. Totes aquestes condicions foren adients per a l'establiment de comunitats que combinaven la caça i la recol·lecció, la ramaderia i l'agricultura.

Els ibers són la primera civilització que s'assentà al nostre territori, al cim del puig Castellar o turó del Pollo, de 303 m d'alçada, en una superfície lleugerament superior als 4.000 m². Les magnífiques condicions defensives i de control del territori fan pensar que devia ser un poblat important dintre de la Laietània. El jaciment data des de finals del segle V o principis del segle IV aC fins a finals del segle III aC o a principis del segle II aC, moment en què és abandonat a causa dels esdeveniments relacionats amb la segona guerra Púnica.

Cova d'en Genís (ZA-01)

Descoberta l'any 1955 a uns 500 metres a l'est del puig Castellar i coneguda amb el nom del seu descobridor, la cova d'en Genís és un sepulcre constituït per una gran roca granítica que reposa sobre d'altres de més petites formant una cavitat. S'hi van trobar restes d'ossos i dos vasos de ceràmica grisa, un dels quals és de tradició neolítica i l'altre té la característica nansa de tipus "apèndix de botó" típica de l'edat del bronze mitjà.

Poblat ibèric de Puig Castellar (ZA-02)

El poblat va ser descobert l'any 1902 per mossèn Palà, en uns terrenys propietat de Ferran de Sagarra. L'estructura urbanística del poblat s'adapta a les característiques del terreny i les cases s'aixequen en terrasses que salven el desnivell. Les excavacions han permès recuperar un gran nombre d'objectes, alguns dels quals demostren la riquesa del jaciment, com un tresor de monedes, el capfoguer de ferro, restes ceràmiques i fèrriques i el peveter on es representa la deessa Tanit.

D'ibers a romans

Als voltants del segle I aC l'arribada dels romans va produir un procés d'aculturació que finalitzà amb la romanització del territori i la dissolució de la cultura ibèrica. Aparegueren les vil·les o cases de pagès romanes, establiments rurals caracteritzats per la seva autosuficiència econòmica.

Són poques les troballes d'aquest període a Santa Coloma, però suficients per afirmar l'existència d'algunes vil·les romanes que possiblement depenien de Baetulo (Badalona).

A partir del segle III s'inicia una crisi a causa de l'afebliment de les estructures imperials, que va desembocar en la caiguda de l'imperi Romà al segle V.

Des d'aquest moment i fins al final de l'època carolíngia al segle X, van passar per Catalunya els visigots, els musulmans i els francs. Foren temps de gran inestabilitat, amb invasions, conspiracions, crisis, guerres, epidèmies, i, també, de grans transformacions, les quals configuraren la transició cap a la societat feudal.

Troballes romanes

Encara que les vil·les eren propietat de famílies romanes, els qui treballaven les terres a la nostra zona devien ser els ibers que van abandonar el poblat i es van integrar al món romà. S'han trobat restes romanes a can Calvet, Torribera, la Torre Pallaresa, can Zam, el carrer d'Extremadura, el carrer d'Amèrica i el parc dels Pins, i entre les troballes fetes destaquen dos forns, restes de paret, una sitja, dos dipòsits i un enterrament, ja que la majoria són materials en superfície.

Plànol “el suport natural i els primers pobladors (neolític - segle X)” elaborat l’any 2023 pel Gabinet d’Acció Territorial de l’Ajuntament

LA IMPONENT EDAT MITJANA (del segle XI al XV)

La primera església parroquial

Als voltants de l'any 1000 les vil·les romanes de Santa Coloma possiblement evolucionaren com a cases de pagès aprofitant les restes d'habitatges i les terres de conreu. Es tractava d'un poblament dispers i possiblement un petit nucli entorn del que serà la primera església del terme.

Al segle XI la població total del terme no devia passar de les 30 llars o focs, equivalents a unes 135 persones. La parròquia era on es desenvolupava la vida quotidiana de les comunitats pageses i era concebuda com una unitat territorial on l'església n'era el centre. El terme parroquial de Santa Coloma queda definit en l'acta de consagració i dotació de l'església, feta pel bisbe de Barcelona Bernat de Berga el 10 de novembre de 1187, el qual coincideix amb el terme i els límits actuals del municipi amb molt poques diferències. Els senyors de la Torre Balldovina i la Canonja de Barcelona eren els que concentraven la major part de la parròquia de Santa Coloma. Al segle XIII destaca el fet que Santa Coloma passa a dependre del Consell de Cent i a formar part del territori de Barcelona, situació que va comportar alguns avantatges i alguns inconvenients, com, per exemple, el deure de contribuir a l'edificació de les muralles l'any 1358, amb l'aportació de 24 sous cada mas de Santa Coloma, cosa que va suposar l'adquisició més tard, l'any 1367, del dret de refugi en cas de perill.

Torre Balldovina (EC-01)

La torratxa data del segle XI i va ser construïda pel seu antic propietari, en Balldoví, del qual rep el nom l'actual museu de la Torre Balldovina. Aquesta torre és l'edificació més antiga de la nostra ciutat i l'únic edifici romànic que ha arribat íntegre fins als nostres dies en tot el Barcelonès Nord. El seu emplaçament, en un lloc pla, prop de la via romana que procedia del Vallès, la de marina i la d'algun camí antic prop del pas del riu, justifica la seva utilitat militar de guaita i defensa del poble.

De gran interès històric i tipològic, aquest mas fortificat conté diverses expressions arquitectòniques fruit de les transformacions sofertes al llarg del temps.

La primera gran transformació de la Torre Balldovina es produeix entre els segles XIII i XIV. Garantida la seguretat del país, la vall del riu Besòs viu un important desenvolupament de l'agricultura i un increment de la seva població. Aquest canvi provoca la conversió de la primera construcció de caràcter militar en una altra de caràcter residencial amb noves construccions i dependències agropecuàries.

Al segle XVIII, la Torre Balldovina és propietat dels Ribé-Sagarra, que en modifiquen profundament l'estructura. L'edifici consta de tres plantes construïdes al voltant de la torre. S'obren finestres i balcons revestits de pedra i forja. Manté les seves dependències agrícoles i masoveries i, també, corts per al ramat. L'edifici, però, reforça el seu caràcter de residència noble.

Al segle XIX, la família Sagarra, resident a Barcelona, es trasllada a Santa Coloma i s'instal·la a la Torre Balldovina. Ferran de Sagarra fa reformes a la casa i construeix un gran jardí amb estanys, glorietes i un riuet de plantes aquàtiques.

La següent gran transformació es realitzà entre els anys 1914 i 1918 mitjançant l'ampliació de l'edifici amb una construcció d'estil neogòtic, fruit de la combinació del Modernisme i el Noucentisme.

L'any 1949, la Torre Balldovina és declarada bé cultural d'interès nacional pel Ministeri de Cultura.

L'any 1972, l'edifici passa a ser propietat de l'Ajuntament, que, tres anys més tard, n'encarrega la restauració a l'arquitecte Jordi Ambrós Monsonís per destinar-lo a Museu i Arxiu Històric de Santa Coloma.

Actualment es treballa perquè passi a ser el futur Centre Integral de Patrimoni de Santa Coloma conjuntament amb el Molí d'en Ribé.

Litografies elaborades l'any 1975 per l'historiador Antoni Novell Bofarull

Santa Coloma segle XI

Santa Coloma segle XIII

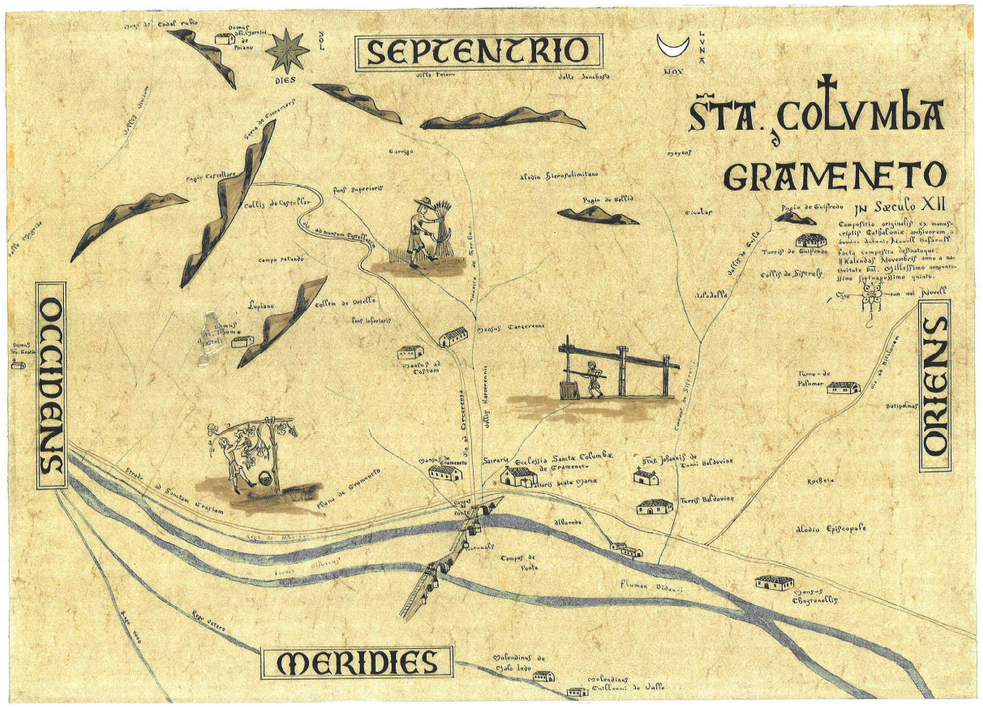

Santa Coloma segle XII

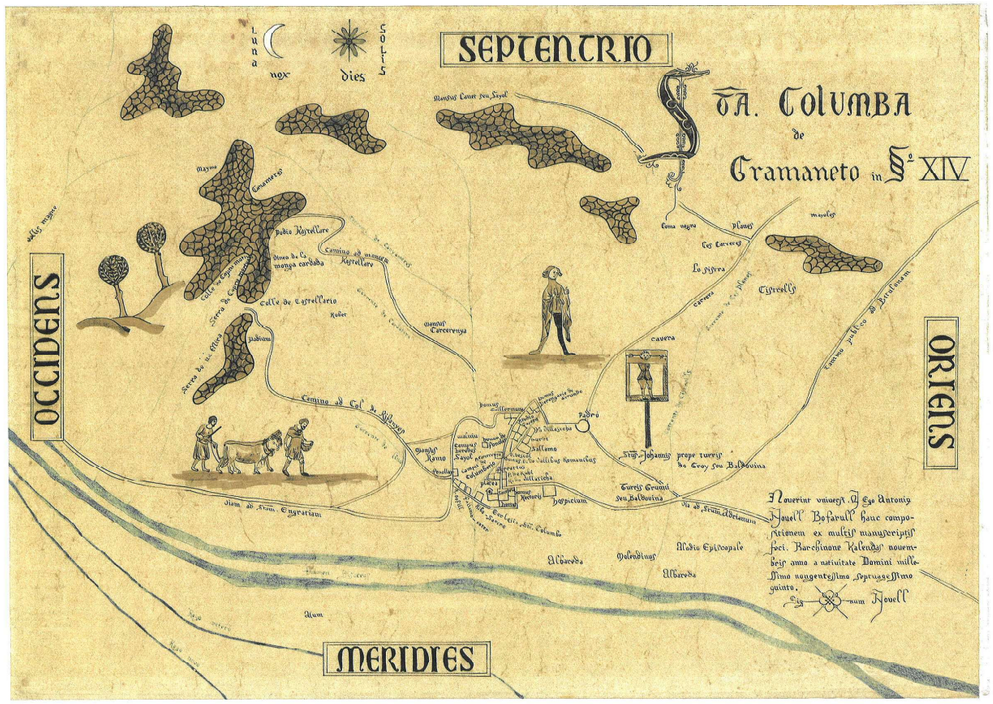

Santa Coloma segle XIV

Els segles de prosperitat econòmica

Gràcies a l'expansió dels cereals i dins del context d'aquesta època de prosperitat econòmica, es donà arreu un expandiment dels molins fariners hidràulics. Durant aquests segles el poder feudal s'accentuà, tot i que a Santa Coloma els vincles i les condicions servils envers els senyors foren bàsicament de feudalisme econòmic ja que qui concentrava la major part de la parròquia de Santa Coloma era la canònica barcelonina, que cedí el delme a la Pia Almoina.

A partir de la segona meitat del segle XIV s'inicià un període de replegament a causa de les crisis de subsistències i les successives epidèmies de pesta (entre 1347 i 1371) que provocaren una caiguda demogràfica. Santa Coloma passà d'uns 50 focs a uns 31, principalment per la marxa de pagesos cap a Barcelona, que necessitada de mà d'obra obrí les portes per recuperar la seva minvada població. Al segle XV la crisi era cada cop més colpidora i la recessió econòmica aguditzà les tensions socials i polítiques que provocaren els problemes de remença i la guerra civil (1462-1472), que acabà de delmar l'economia i la societat catalana. Ben segur que les comunitats pageses de Santa Coloma també es degueren veure afectades per la crisi general que durà més d'un segle.

Són d'aquesta època el Mas Fonollar o l'antic molí fariner d'en Ribé, lligat a la propietat de la Torre Balldovina, com també les desaparegudes masies de can Jané, can Pascali o la Torre Roja.

Molí d'en Ribé (EC-03)

El Molí d'en Ribé és un molí fariner baixmedieval de grans dimensions i aspecte monumental, que, pel que sembla, va estar en funcionament entre els segles XIV i XX. Aquest molí, que està relacionat amb la gran propietat senyorial de la Torre Balldovina, era considerat un dret senyorial més i una de les poques indústries artesanes complementàries del sistema pagès català. El seu nom ve donat pel seu propietari, de la família Ribé, al segle XVIII.

Situat a la vora d'un curs d'aigua i aprofitant el desnivell natural de terreny, el molí es va construir amb els tres nivells típics d'aquest edifici: la bassa, la sala de moles i els carcabans amb l'àrea de desguàs corresponent.

Aquest desnivell permetia que l'aigua adquirís la potència necessària per moure les moles. El molí produïa la molta de gra de les pagesies del seu entorn, que s'anaren incrementant al llarg del temps. Al segle XVI es van haver d'ampliar les moles de quatre a sis per donar resposta a aquest augment de producció de cereal.

L'any 1983, durant els treballs de moviments de terra realitzats a la plaça de Pau Casals, es descobriren les estructures que pertanyien a un molí baixmedieval, que es va identificar amb el conegut documentalment com a Molí d'en Ribé. Com a conseqüència de la troballa es van fer una sèrie de treballs d'excavació, sota la direcció de Jordi Bolòs i Àngel Martínez Hualde, arran dels quals van aparèixer restes de la sala de les moles i de tres carcabans.

L'any 1989 es van iniciar noves excavacions sota la direcció d'Empar Gili i Antoni Rigo. Es van destapar les parts més baixes del molí: a la part inferior els carcabans i en un segon nivell la sala de les moles i un mur adossat que s'eleva fins a un nivell més alt.

Gairebé vint anys després, l'any 2008, es va excavar la part del Molí d'en Ribé que faltava per tenir totalment descobert el complex. L'any 2009 es va iniciar la construcció d'un nou edifici per a l'ampliació del Museu Torre Balldovina, que, a més, incorporava les restes del molí com a element central i d'entrada a l'equipament. Les obres es van finalitzar l'any 2020, i l'edificació d'origen medieval es va obrir als ciutadans de Santa Coloma.

Mas Fonollar (EC-04)

El mas Fonollar, d'origen medieval, és una de les construccions més antigues de Santa Coloma. És un dels edificis exponents de l'arquitectura rural colomenca, que resulta interessant no sols històricament, sinó també pel seu volum, la seva tipologia, els arcs originals interiors i el seu espai lliure.

Construït amb tàpia de parets arrebossades, disposa de carreus de pedra vista a les obertures i les cantonades. La coberta de l'edifici és a dues aigües amb cornisa feta amb imbricacions de teula paral·lela al carener. Disposa d'un portal dovellat de punt rodó i finestres amb llinda i brancals de pedra. Al seu interior es conserven els arcs originals de les dues plantes i un forn i un hipogeu o túnel, probablement utilitzat com a refugi en temps de guerra. L'any 1982 va ser rehabilitat com a Centre de Recursos Juvenils.

Plànol “l’imponent llegat de l’Edat Mitjana (segle XI - segle XV)” elaborat l’any 2023 pel Gabinet d’Acció Territorial de l’Ajuntament

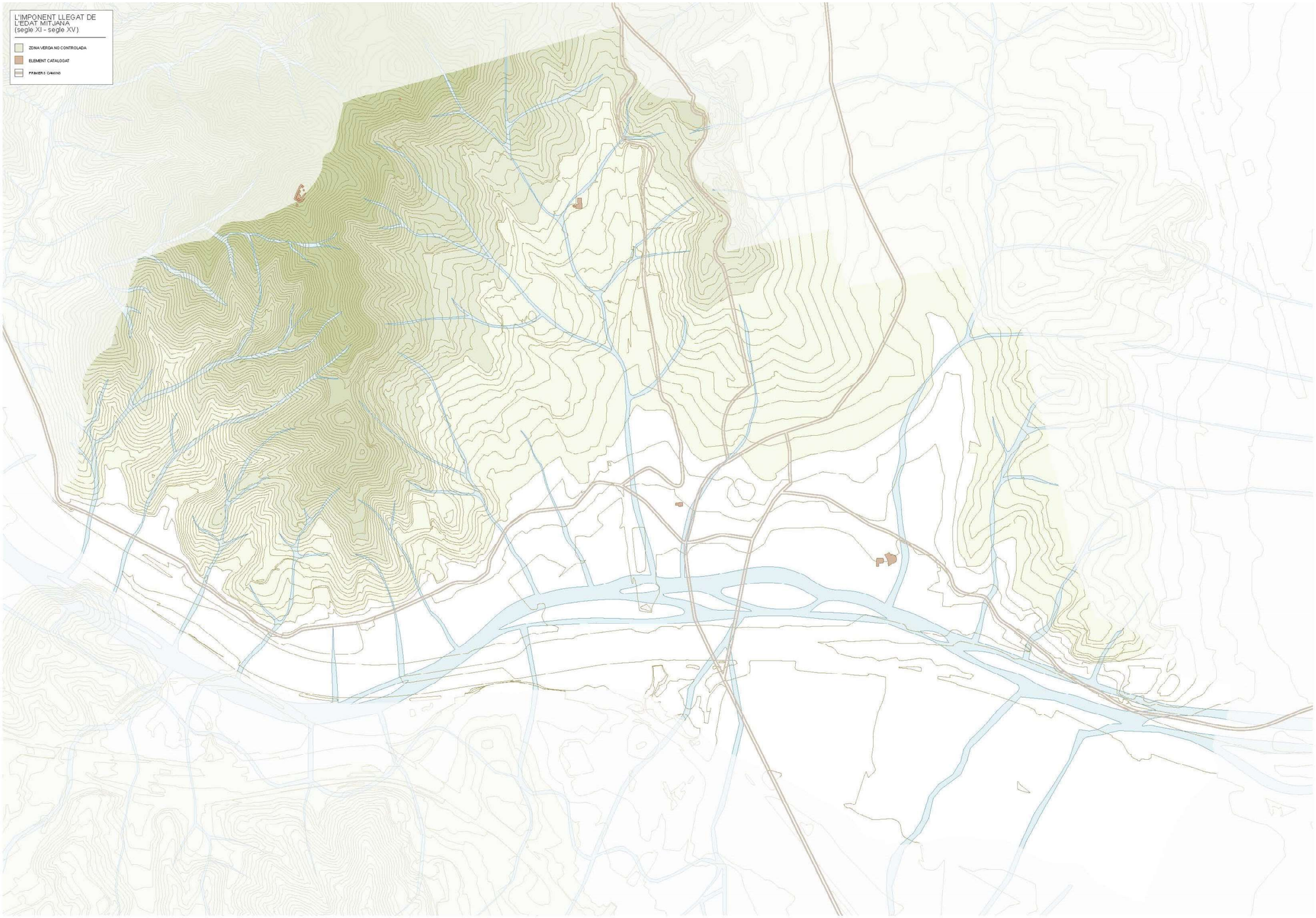

EL CREIXEMENT AGRÍCOLA (del segle XVI al XVIII)

La reforma de les masies

Amb la sentència arbitral de Guadalupe (1486), que resol la qüestió remença, l'afebliment de les estructures feudals i la millora dels conreus, es dona un creixement agrícola i sorgeix una classe pagesa benestant que té, a més, influència en la vida política, econòmica i social. Aquest enriquiment es reflectirà amb la construcció o reforma d'algunes masies al segle XVI, com els desapareguts mas Marí —també conegut com can Banús vell— i mas Franquesa, el mas Castellar (després can Peixauet), o les ampliacions renaixentistes de la Torre Pallaresa i de la Torre Balldovina.

Torre Pallaresa (EC-02)

La Torre Pallaresa és un dels edificis renaixentistes més notables de Catalunya, declarat monument historicoartístic d'interès nacional, i part de l'Inventari del Ministeri de Cultura. Té el seu origen al segle XI al mas nou de Carcerenya de la vall homònima. A finals del segle XV, el mas fou adquirit per la família Pallarès, que el convertiren en una gran mansió. El bisbe Joan de Cardona comprà la casa el 1520. Va ampliar la planta gòtica existent afegint les dues torres laterals i la galeria amb arcs rebaixats del cos central i va convertir el mas en la gran casa senyorial renaixentista que ara tenim. Així mateix, aixecà al costat de ponent una gran torre militar, de defensa, i al costat oposat, més baixa, la torre civil amb la capella a la planta baixa. Els emperadors Carles i Isabel, protectors del bisbe, van donar a la casa el títol de castell de Carcerenya. El 1867 la torre fou adquirida pel fabricant Albert Coll Valls i, en l'actualitat, resta ben restaurada i és propietat de la família Ribera Rovira.

Diversos elements decoratius de caire plenament renaixentista conviuen amb finestrals i arcs de tradició gòtica. En dues finestres de la torre hi ha esculpits els retrats de Carles V i Isabel de Portugal i a la planta noble destaquen sis medallons de marbre de gran qualitat que envolten un relleu del segle XV de l'arcàngel sant Miquel.

Can Zam (EC-06)

Al llarg del temps, el mas de can Zam ha estat conegut amb diferents noms segons els diversos propietaris que ha tingut. Així, durant el segle XIX, pren el nom que actualment conserva en honor del masover Bartomeu Busquets, conegut popularment com a Zam.

A més de ser cèlebre pel bon conreu de la terra, can Zam ho és pel seu històric roure, a l'ombra del qual va reunir-se el 1651 el Govern de Catalunya en plena guerra dels Segadors.

El mas ha mantingut la seva activitat agrícola fins fa poc temps i, per tant, es conserven molts elements de gran valor patrimonial.

L'edificació està conformada per un cos principal de tres alçades i planta quadrada i per diversos cossos afegits que componen un interessant joc de cobertes inclinades.

L'esquema funcional bàsic del mas està constituït per tres grans naus paral·leles amb estructura portant de bigues de fusta i rajola. A l'espai central hi ha l'accés, l'escala i el distribuïdor, així com, al nivell soterrani, una sitja de gra. A la part posterior de la casa hi ha el celler, que encara conserva elements de gran interès patrimonial, com la premsa de vi.

Les façanes són de paredat comú amb les cantonades i les obertures de pedra picada. La façana est té aspecte basilical amb una gran nau central i dues de laterals, mentre que la façana oest presenta el magnífic portal dovellat d'accés, un rellotge de sol i un gran ràfec amb cabirons de fusta. Així mateix, a la part de ponent, apareix un cos de dues plantes on antigament se situaven les quadres.

Al seu recinte cal destacar elements originaris de la masia, com l'era, els portals exterior i interior, la bassa i el molí d'oli.

Actualment, l'Ajuntament està treballant en l'adquisició de l'edifici i l'esplanada on s'ubica per destinar el mas de can Zam a equipament cultural.

Portal de l'antic mas Franquesa (EC-15)

El portal és l'únic element que es conserva del que va ser un conjunt d'edificis agrícoles agrupats en una sola illa i dels quals destacava l'antic mas Franquesa. El portal fou durant segles l'entrada principal a les eres, els estables, els corrals, les premses i els cups d'aquest mas vitivinícola.

Les primeres referències atribuïbles al mas Franquesa són del segle XVI. Cap al 1540, un tal Miquel Rovira construí la casa que uns anys després passà al patrimoni de Pau Janer, poderós pagès propietari d'altres masos i terres a Santa Coloma, el qual l'arrendà el 1574 a Francesc Vidal. Ja al segle XVII, l'any 1614, Magdalena Janer, pubilla d'un primer matrimoni, es casà amb Jaume Franquesa, hereu d'un ric pagès propietari del mas Franquesa a Sant Pere de Premià, que encara es conserva en aquesta localitat com a seu social. El mas Franquesa de Santa Coloma resistí els períodes destructius dels segles XVII i XVIII, en els quals desaparegueren la totalitat dels masos de la plana, excepte l'actual masia de can Zam. És a mitjans del segle XVIII, quan al petit mas de planta baixa i planta pis se li afegiren un seguit d'annexos per a la producció i la conservació del vi a gran escala i quan probablement es va construir el portal d'accés al recinte que és objecte de protecció.

Actualment, el portal ha quedat envoltat per edificacions més modernes que, col·locades de forma caòtica, descontextualitzen aquest element d'alt valor històric.

L'antic portal es conserva tal com apareix a les primeres fotografies de 1910 de les quals tenim constància. També es conserven ben a prop les restes dels antics murs i cups del segle XVIII.

L'element es compon bàsicament del parament que es manté d'un antic mur de tancament i de l'obertura principal situada al centre d'aquest. El mur és de paredat comú i totxo, l'estructura de la marquesina és de fusta i els brancals són de pedra arenosa rogenca. La porta d'accés és de dues fulles de fusta d'uns tres metres i mig d'alçada. La construcció d'aquesta és aparentment posterior, i queda emmarcada per una llinda. L'únic element amb voluntat compositiva és el remat del mur, amb la intenció d'unificar el perímetre del conjunt a base de petites teules. Així mateix, el portal queda cobert per una marquesina a dues aigües, també de teula àrab, suportada per tres petits cavalls i corretges de fusta, que li confereix la imatge singular que encara conserva.

Els nous conreus

Santa Coloma, gràcies al seu relatiu aïllament pel riu i la salzereda, no rebé les fortes conseqüències de les catàstrofes i les epidèmies que colpejaren Catalunya els segles XVI i XVII. Tot i així, visqué alguns fets destacats, com l'afusellament d'alguns veïns pels voltants de la Pallaresa i la reunió del Govern de Catalunya a l'ombra del gran roure de can Zam.

El creixement agrícola i demogràfic del segle XVIII es degué al progrés econòmic que es produí a tot Catalunya, amb l'agricultura com a motor econòmic.

Pel que fa a l'agricultura, es desenvolupà l'explotació de la vinya, que permetia majors guanys i l'exportació de vins i aiguardents, sobretot cap al mercat americà. Santa Coloma augmentà de població i passà de 144 habitants el 1718 a 731 habitants el 1786 i gaudí, també, d'una prosperitat agrícola. A banda i banda del riu, hi havia camps de regadiu on es conreaven hortalisses, maduixes, arbres fruiters i, a les zones més pantanoses, llí i cànem. A mesura que s'avançava cap als marges del puig Castellar i de la serra de Mosques d'Ase hi havia els conreus de secà, el blat, les lleguminoses i, sobretot, la vinya i l'olivera. Aquest creixement agrícola i demogràfic queda reflectit novament amb la construcció o reforma de masos com can Dordal, can Zam, can Martí, el mas Oller, can Bachs, can Calvet, can Quadres, can Selva o can Mariner. Paral·lelament, el nucli urbà inicial sorgit al voltant de l'església va començar a estendre's a mesura que augmentava la població, s'obriren els carrers Major, Sant Jeroni i Mas Fonollar i va adquirir cos un barri nou, el de la Ciutadella, en un lloc elevat. L'antiga església romànica, molt enrunada, va ser substituïda per una nova església barroca, que va ser beneïda el 29 d'agost de 1761.

Can Cendra (EC-08)

Can Cendra és un mas d'origen barroc de notables dimensions que s'adossa, a un costat, a la filera d'edificis del carrer del Mas Fonollar i que se separa, a l'altre, de la mitgera veïna, deixant lliure un lateral i la banda posterior de la parcel·la. De planta quadrada, disposa d'un cos adossat a l'antiga façana de ponent, més modern i de menys interès que l'edificació principal.

Can Mariner (EC-10)

Can Mariner és un altre testimoni del passat agrícola de Santa Coloma, que rep el seu nom popular del que fou el seu propietari a principis del segle XIX: en Francesc Salvatella, conegut per Mariner.

L'edifici està conformat per una construcció central amb cossos afegits durant diverses èpoques, els quals, conjuntament amb el joc de cobertes inclinades a dues aigües, li donen un aspecte singular.

A la façana principal destaquen l'arc de punt rodó, un portal dovellat i les finestres rectangulars disposades de forma asimètrica. La seva singularitat es potencia amb la seva posició obliqua dins la trama urbana, exempta de paral·lelisme amb les mitgeres, les façanes i els carrers del seu entorn. A l'interior es poden observar les voltes de canó que apareixen a la planta baixa combinada amb una estructura de biguetes de fusta i cassetons ceràmics sobre grans murs de pedra.

El mas dona nom al barri de Can Mariner, on se situa a partir dels anys seixanta. L'edificació va quedar absorbida pel teixit urbà, deixant al seu voltant un espai públic residual. Aquest espai és el que queda entre la masia i els diferents edificis que l'envolten amb unes mitgeres que varien la seva alçada entre una i cinc plantes.

L'any 1985 l'antic mas va ser restaurat i el seu entorn va ser urbanitzat, cosa que va donar lloc a la recuperació del mas com a casal i d'un espai públic per al barri que, més tard, va rebre el nom de plaça de Xavier Valls, l'arquitecte colomenc que va portar a terme les actuacions. Així, es va construir una agosarada estructura de formigó vist abraçant la masia amb la intenció de donar entitat i qualitat a l'espai públic, al mateix temps que emmascarava els darreres i les mitgeres veïnes. L'edifici es presenta en un bon estat de conservació gràcies a les actuacions de manteniment i rehabilitació portades a terme pels serveis tècnics de l'Ajuntament.

Can Selva (EC-11)

Can Selva és una casa pairal situada prop del centre històric de la ciutat. En ser concebuda com a edificació aïllada, l'inevitable creixement de la ciutat l'ha fet entrar en conflicte amb les edificacions veïnes, fins a quedar integrada al teixit urbà com una construcció entre mitgeres.

La masia conserva elements propis rurals de l'època, tot i haver sofert moltes transformacions. A finals del segle XIX va ser una escola, de la qual encara es conserven part dels estendards estudiantils a l'interior. Actualment, és un habitatge particular que es troba en excel·lent estat de conservació fruit d'una recent rehabilitació.

Plànol “el creixement agrícola (segle XVI a segle XVIII)” elaborat l’any 2023 pel Gabinet d’Acció Territorial de l’Ajuntament

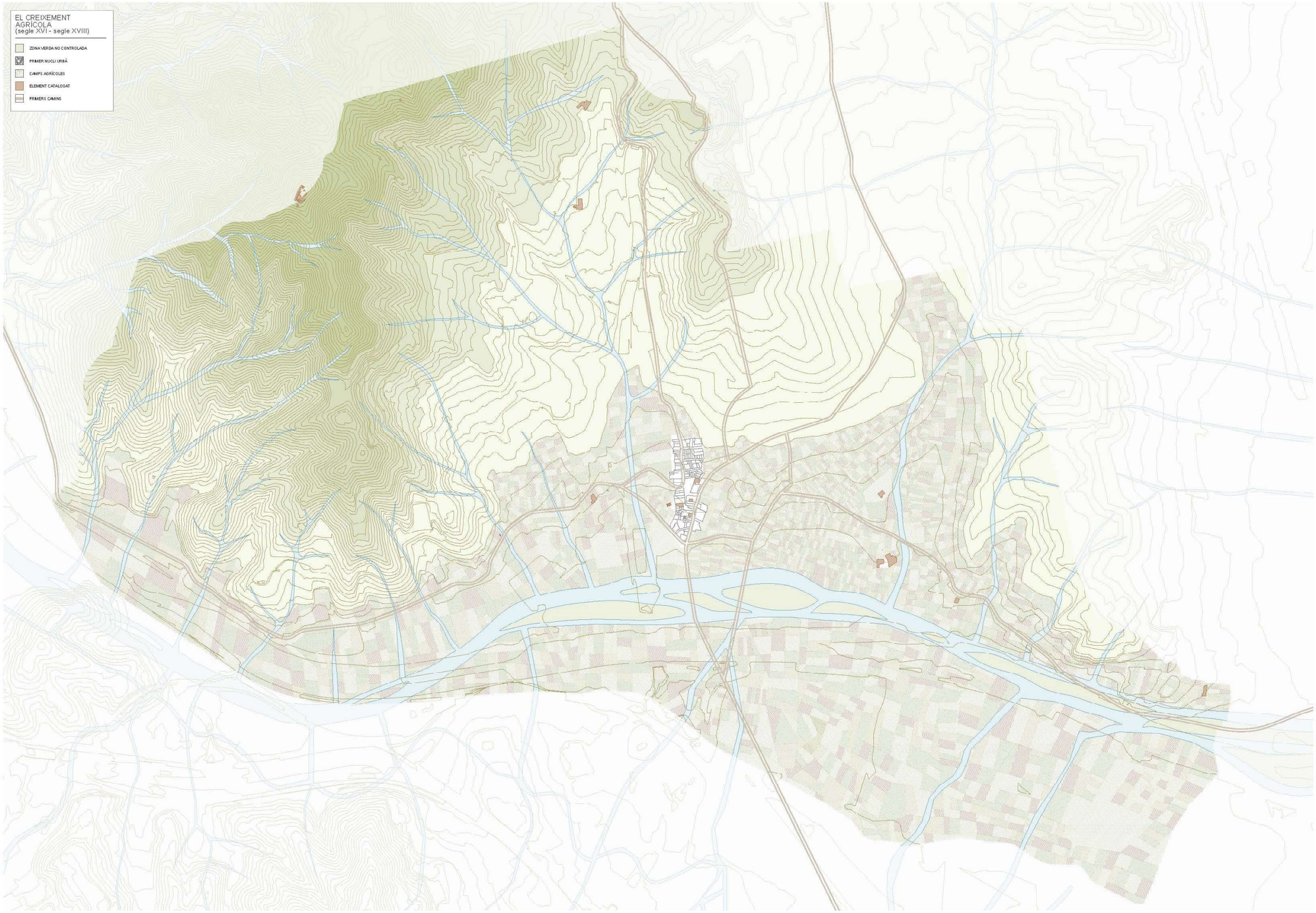

EL PROCÉS DE CANVI: CONVIVÈNCIA ENTRE AGRICULTURA I INDUSTRIALITZACIÓ (del segle XIX a 1909)

Els últims anys del segle XVIII portaren a un procés regressiu que tindria continuïtat fins ben entrat el segle XIX sobretot degut a la inestabilitat política del període, els desastres naturals, les epidèmies i les guerres, sobretot la del Francès, que afectà de ple Santa Coloma.

També les guerres carlines que s'anaren repetint al llarg de tot el segle crearen un clima d'inestabilitat social agreujada en els últims anys de la centúria pels primers conflictes laborals del nou món fabril. Per això, la recuperació econòmica i demogràfica fou molt lenta i fins a mitjans del segle XIX no se superà la població de finals del XVIII.

Fou en aquesta època que Santa Coloma mostrà els primers inicis d'industrialització, fonamentalment de teixits i pells. L'agricultura, però, seguia sent l'activitat productiva més important dins de l'economia colomenca. I també va rebre els primers immigrants de fora de Catalunya, principalment provinents de la província de Terol, i altres migrants atrets per l'Exposició Universal de 1888.

Són d'aquesta època edificis com can Sucre, can Banús, can Met, la farmàcia Altès o Can Sisteré.

Can Sucre (EC-40)

La casa torre va ser construïda pel propietari Josep Bertrand Salsas als terrenys que ocupava l'antic mas Franquesa, una antiga casa de pagès de planta baixa i planta pis que ocupava una gran extensió de terreny i que fou la més gran explotació vitivinícola del municipi als segles XVIII i XIX. El mas Franquesa va ser enderrocat a principis del segle XX pel seu mal estat de conservació, i només s'han conservat el portal d'accés i tres llindes gòtiques.

Se sap pels masovers d'en Bertrand que quan el fill es va casar va encarregar a l'arquitecte Enric Sagnier Villavecchia la construcció de la casa torre actual amb elements formals modernistes historicistes. Sagnier va reproduir gairebé exactament els plànols del projecte de casa assequible al Clot amb el qual va guanyar el concurs de projectes anomenat "Hogar Social" l'any 1904. Amb idèntica distribució interior que la casa del Clot, la nova casa disposa d'un pis més que fa de can Sucre l'edifici singular que podem observar actualment.

L'edificació destaca per l'estil eclèctic, característic del seu autor, i el reaprofitament d'elements del mas enderrocat, com els carreus, els finestrals gòtics del segle XVIII i les grans bigues que formaven part de les premses de l'antiga explotació vitivinícola

Can Sisteré (EC-20)

Can Sisteré és una antiga casa senyorial situada al centre de Santa Coloma en relació directa amb l'edifici de la Casa de la Vila. Construïda originàriament com a residència d'estiueig, Can Sisteré destaca sobre el seu entorn per la seva tipologia, el seu volum i el seu espai enjardinat, els quals li confereixen un caràcter d'edifici singular representatiu de l'arquitectura de la seva època.

El valor de Can Sisteré rau principalment en la significació que tingué històricament i sentimentalment per a la memòria col·lectiva de Santa Coloma, especialment quan durant la Guerra Civil va fer d'escola i refugi antiaeri dels seus habitants.

L'any 1952 la vídua d'Anselm de Riu va donar l'edifici a l'Ajuntament amb la idea de dotar-lo del nou ús de biblioteca i escola.

L'any 1989 Can Sisteré va ser objecte de la seva última transformació a càrrec de l'arquitecte Coque Bianco. La rehabilitació va recuperar l'aspecte exterior original amb façanes que presenten un llenguatge formal d'estil noucentista amb profusió de cornises, frisos i ornaments i va buidar l'interior de l'edifici per adaptar-lo a la funció de centre cultural. El resultat és una nova distribució organitzada entorn de l'escala central, on destaca la segona planta, diàfana, amb les encavallades de fusta totalment vistes. La recuperació del seu aspecte original i la transformació en centre cultural han reforçat la presència urbana de l'edifici.

Plànol “convivència entre agricultura i industrialització (segle XIX – 1909)” elaborat l’any 2023 pel Gabinet d’Acció Territorial de l’Ajuntament

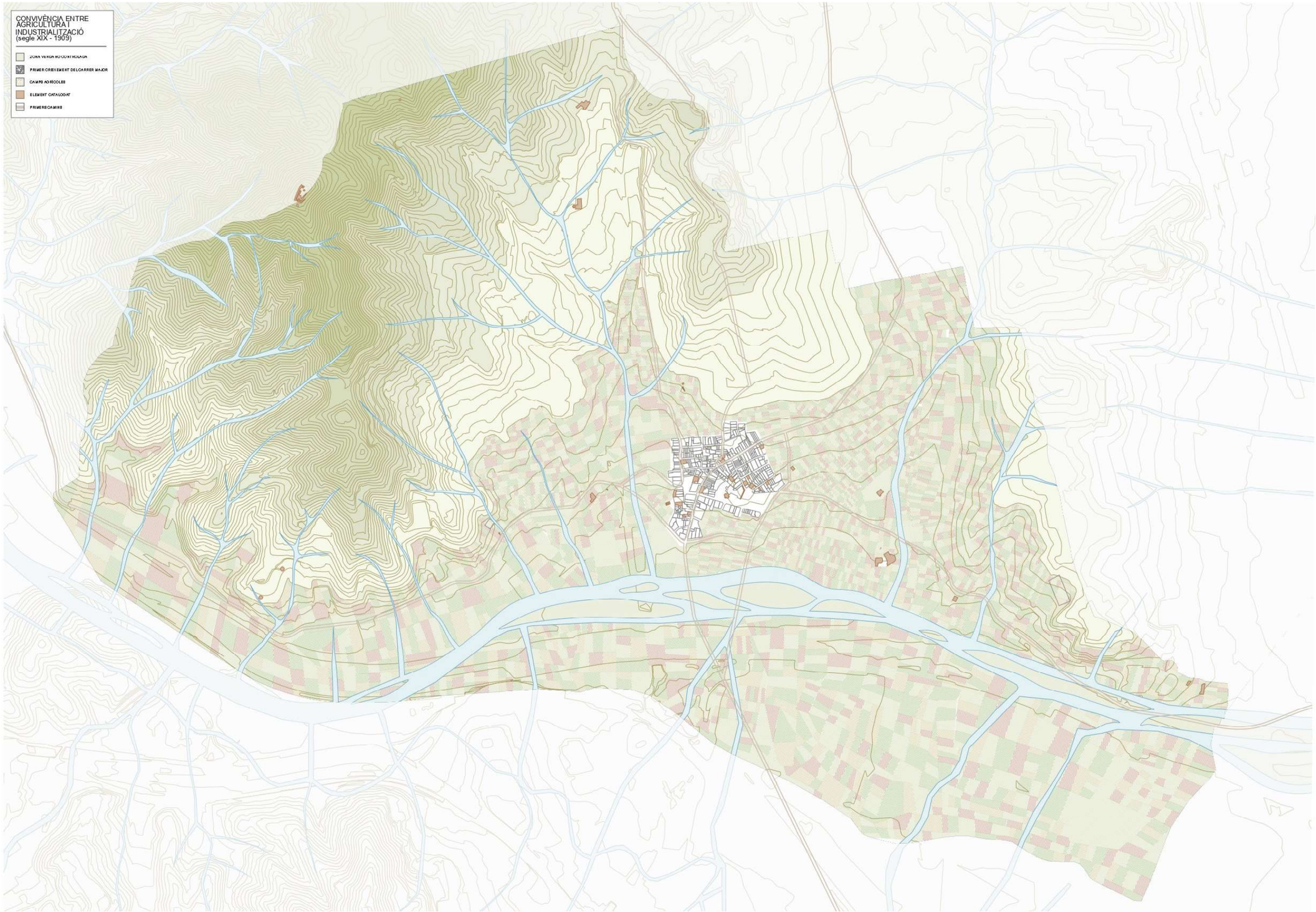

EL CREIXEMENT A TRAVÉS D'EIXAMPLES MENORS (de 1910 a 1939)

Santa Coloma, de poble a ciutat

En la dècada de 1910-1920 es van produir a Santa Coloma tres fets que marcaran urbanísticament el futur del poble: l'edificació de la nova església parroquial (1915), que va determinar una nova zona de creixement i va representar un punt de referència visual en el paisatge de la ciutat; la construcció del primer pont sobre el riu Besòs, que va acabar a partir dels anys vint amb l'aïllament tradicional de la ciutat i va originar l'obertura de noves vies de comunicació, i la creació de l'Empresa Nacional de Tierras l'any 1916, que comprava propietats rústegues, les parcel·lava en finques de reduïdes dimensions i les venia després mitjançant el sistema de l'*estampilla verda*, que significà l'inici de la urbanització de la zona de muntanya sota la filosofia de la caseta i l'hortet.

També a començaments del segle XX s'instal·laren noves indústries al nostre terme, per ser a prop de Barcelona, d'un riu i d'una via de tren. D'altra banda, hi ha dos fets més, externs, que suposaren un canvi important per a Santa Coloma: l'afluència de nous immigrants atrets per l'expansió econòmica que originà l'esclat de la Primera Guerra Mundial (1914-1918) i les obres de l'Exposició Internacional de 1929 i del metro de Barcelona, que van portar la segona onada important de nouvinguts.

Tots aquests esdeveniments van provocar un fort augment demogràfic durant la dècada dels anys vint. Santa Coloma va passar de tenir 2.728 habitants l'any 1920 a tenir-ne 12.930 l'any 1930, cosa que va originar la configuració dels primers barris suburbials i la generalització del fenomen de l'autoconstrucció. A més, pel desequilibri entre la població activa i l'estructura econòmica de Santa Coloma (hi predominaven els sectors secundari i terciari davant de la indústria, que no va acabar d'arrelar), el poble començà a evolucionar cada cop més cap a ciutat dormitori, la qual cosa constatà la pèrdua del paper predominant de l'agricultura.

D'aquesta època són els pavellons dels Recinte Torribera i de l'Esperit Sant, la casa dels Nins, can Muntlló, l'Església Major i la casa rectoral, la Torre de les Àligues, el Mercat de Sagarra, la cooperativa la Colmena, les cases del passeig de Mossèn Jaume Gordi o can Roig i Torres.

<u>Església Major (EC-43)</u>

L'Església Major se situa com a centre visual i objecte paisatgístic principal i més emblemàtic de l'eixample en ciutat jardí que va tenir lloc entre 1910 i 1930 a l'entorn de l'emblemàtic passeig noucentista de Mossèn Jaume Gordi.

L'església va ser construïda entre el 1912 i el 1915 pels arquitectes Francesc Berenguer Mestres i Miquel Pascual Tintoré, juntament amb la casa rectoral amb la qual estableix un diàleg estilístic i conforma un conjunt de gran valor paisatgístic per a la ciutat.

L'Església Major és un dels darrers exemples del corrent neomedieval iniciat i formulat per l'arquitecte Elias Rogent.

La basílica és un element de lectura senzilla en forma de creu llatina formada per tres naus de diverses alçades però sempre amb domini de la verticalitat. Al final de la nau central, de més envergadura, apareix l'absis poligonal que alberga l'altar major.

La façana segueix els esquemes que recorden l'església de les Saleses al passeig de Sant Joan de Barcelona construïda trenta anys abans. Té una portalada ogival, sobre la qual s'obre un gran finestral a manera de rosetó i, més al damunt, amb una verticalitat molt accentuada apareix la torre campanar de planta octogonal coronada amb merlets en punxa. Al timpà de la portalada s'observa un relleu que representa mossèn Jaume Gordi oferint en safata l'església a Santa Coloma. La façana és de paredat ordinari, aparellada tant en la cara externa dels contraforts com en la façana principal, on la pedra és polida. El remat dels cossos baixos es resol amb pedra tallada a bisell.

Casa rectoral (EC-44)

L'edificació que alberga la casa del rector és un edifici sever envoltat de jardí, conformat per un volum prismàtic de tres plantes amb coberta a tres aigües i torrassa de planta quadrada coronada a tall de pavelló per una coberta de teula a quatre aigües.

Les façanes, de pedra irregular i morter, disposen d'un llenguatge amb gust neomedieval estilitzat, com una mena d'arqueologia gòtica. L'estil és especialment palès a les seves finestres espitllerades d'obertures llargues i estretes com les dels baluards defensius. En l'actualitat presenta transformacions que afecten especialment el porxo, la galeria i una de les façanes.

Can Roig i Torres (EC-41)

Can Roig i Torres és una de les edificacions de caràcter residencial més emblemàtiques de Santa Coloma. L'edifici es va construir entre els anys 1910 i 1913 per tal d'esdevenir la residència del cònsol de l'Uruguai, l'enginyer i publicista Rafael Roig i Torres, del qual rep el nom. Anys més tard, durant la Guerra Civil, va ser requisada i va fer les funcions d'hospital, fins que posteriorment, i durant molt temps, va acollir la seu de l'Escola Municipal. Actualment, l'edifici alberga l'Escola Municipal de Música, que forma amb el nou Auditori Municipal un conjunt cultural i arquitectònic al mateix recinte, que ha esdevingut imatge definidora i fita paisatgística per a la memòria col·lectiva de la ciutat.

Aquesta casa senyorial està conformada per dues ales disposades en forma de V articulades per una torre central d'estil anglès que inclou l'escala. La torre està coronada per un pinacle i, com la resta de l'edifici, disposa de cobertes inclinades amb acabat de teula ceràmica blava. Tant la coberta com els ràfecs, que volen considerablement respecte del pla de façana, estan suportats per encavallades de fusta amb cabirons sortints vistos.

La façana és d'un estil eclèctic, que barreja la concepció noucentista de l'arquitectura, basada en termes clàssics d'ordre, mesura, equilibri i harmonia, amb certs aspectes formals del Modernisme, com ara la utilització d'elements decoratius. Cal destacar com a elements singulars de l'edifici les fusteries i les persianes de llibret de color verd i, a l'interior, elements de llenguatge modernista com l'escala i els sostres de fusta.

Casa dels Nins (EC-52)

L'edifici, de grans proporcions i estil eclèctic, se situa a la plaça d'en Manelic i l'avinguda de la Generalitat, a l'eixample de la ciutat que es va produir el 1930 al voltant del Mercat de Sagarra.

Va ser construït entre el 1922 i el 1924 pels arquitectes Josep Alemany Juvé i Lluís Colomé Balot. El nom de la casa és definit pels motius decoratius abarrocats i antropomòrfics que predominen en els ampits, els coronaments i les llindes. Tot i que l'edifici va ser construït en dues fases amb signatura d'arquitectes diferents, la casa presenta una imatge unitària quant a ritme i formalització, així com un llenguatge i un estil homogenis.

Plànol de Santa Coloma l'any 1917 amb la previsió del futur eixample del passeig de Llorenç Serra a la vora del riu Besòs

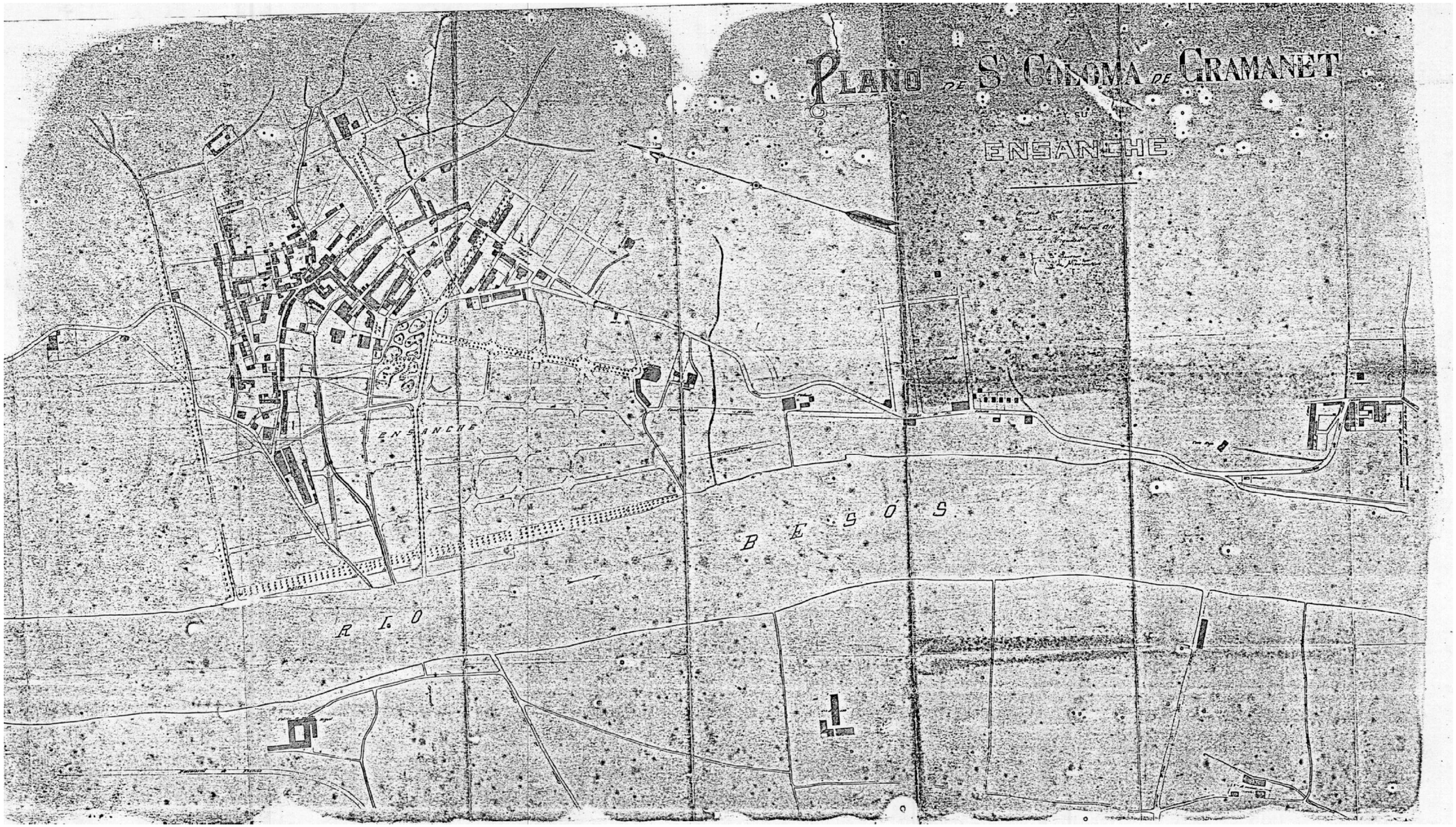

El primer gran creixement de la ciutat

Al llarg dels anys vint, la primera forta onada d'immigració va obligar la petita ciutat a realitzar una gran transformació urbanística. L'actual barri de Singuerlín i del Fondo són dues de les mostres més clares. Les primeres obres destacades a Singuerlín daten de 1920, quan Emili Singuerlín construí una gran torre envoltada de tretze cases arrenglades.

Aquest procés d'urbanització té un caràcter totalment suburbà: es tracta de la parcel·lació de grans finques rústiques, situades a l'àrea muntanyenca, per ser convertides en ciutats jardí per a menestrals i petits comerciants. La baixa densitat amb què originalment són concebudes genera uns traçats viaris de mínima secció que s'enfilen per la muntanya amb l'única finalitat de donar accés a les finques, ocupant una gran superfície de terreny.

Després de la Guerra Civil el procés d'urbanització s'aturà i els canvis dins de l'estructura del poble foren irrellevants, tret del cas de les Cases Barates, que l'any 1945 van ser segregades del terme municipal de Santa Coloma i annexionades a Barcelona, fet que suposà, a més de la pèrdua d'habitants, la pèrdua d'una important zona industrial i de regadiu. No serà fins als anys cinquanta i setanta que s'iniciarà un nou procés de creixement de la ciutat.

Coincideix aquest període amb la trajectòria professional de Josep Alemany Juvé, que fou arquitecte municipal de la ciutat des de 1920 fins a 1960.

JOSEP ALEMANY JUVÉ, arquitecte

Josep Alemany Juvé (Barcelona 1890 – Barcelona 1975), fill de Pedro Alemany Miquel i Montserrat Juvé Rauret, obtingué el seu títol d'arquitecte l'any 1918. A l'escola va coincidir amb Adolf Florensa, Nicolau Maria Rubió Tudurí, Cèsar Martinell, Francesc Folguera, Jaume Mestres Fossas, Ramon Reventós, Antoni Puig Gairalt, Juan Bergós i Guillem Forteza. Aquest grup d'estudiants seran una generació culta, d'àmplies facultats i coneixements que formalment desenvoluparan la seva obra en l'ambigüitat entre el retorn als llenguatges clàssics i el d'avantguarda.

La seva activitat es va desenvolupar tant en l'àmbit privat com en el públic. Va ser arquitecte municipal de Santa Coloma de Gramenet entre els anys 1920 i 1960 i, a la mort de Marcel·lí Coquillat l'any 1924, el succeí en el càrrec d'arquitecte municipal de Sant Just Desvern fins al 1967, any en què es va jubilar.

En l'urbanisme rep influències de procedència diferent. Seguint el solc de Camillo Sitte, per exemple, reclama la concepció artística de l'urbanisme, basada en la intuïció i en el bon gust, i ja en la dècada dels trenta veiem en ell influències avantguardistes de la ciutat funcional. Sota la seva direcció s'anaren perfilant les actuals característiques urbanístiques de Sant Just Desvern i s'acabaren una sèrie d'urbanitzacions i projectes elaborats anteriorment. A Santa Coloma, que patia un gran creixement demogràfic i urbà als anys vint, va projectar un petit eixample que preveia la construcció d'una plaça cèntrica des d'on sortien les rambles i les avingudes. També va ser autor de l'ampliació i la reforma de la plaça de la Vila i va ordenar i urbanitzar el vessant de la muntanya on predominaven la caseta i l'hortet.

L'arquitectura de Josep Alemany és variada ja que té una llarga i intensa vida professional en què va projectar una quantitat ingent d'obra privada. A grans trets, la seva arquitectura es pot resumir en la relació entre el bon gust, la utilitat i la veritat constructiva, i en l'equilibri entre funció i forma. La seva obra s'entén com l'evolució del passat conservant la mateixa arrel tradicional, tot garantint una bona resposta a les noves sol·licituds i les demandes dels clients.

Josep Alemany és autor de diversos edificis catalogats al municipi de Sant Just Desvern (la casa Petit, 1930; la casa Espiell, 1933; l'Ajuntament, 1957; l'Ateneu, 1960) i a Barcelona ciutat és el responsable de la renovació de la façana del Molino de Barcelona l'any 1929.

A Santa Coloma és autor de gran quantitat d'edificis inclosos al Catàleg, com la casa dels Nins (1922-24), diverses cases al passeig de Mossèn Jaume Gordi (1923-33) o al carrer de Rafael Casanova (1924-29), el pavelló B de l'Esperit Sant (1929), can Collblanch (1925), el Cinema Capitol (1920-1930), el Mercat de Sagarra (1932-1933), la reforma de la Casa de la Vila (1943) o can Xiquet (1947).

Pavelló B de l'Esperit Sant (EC-53b)

Entre els anys 1922 i 1929 es van aixecar, als terrenys que ocupava l'antiga Torre Roja, al sud de Santa Coloma, els dos edificis que conformaren el dispensari antituberculós de l'Associació Esperit Sant. El Pavelló B, destinat als homes, va ser construït l'any 1929 per l'arquitecte Josep Alemany Juvé i l'enginyer Francesc Ricart, com a ampliació de les instal·lacions existents que albergava des del 1922 el Pavelló A, destinat a dones.

L'edifici, compost de planta soterrani, planta baixa i tres plantes pis, estava concebut originàriament com un edifici en forma de U per facilitar l'entrada de llum a totes les zones. Les façanes són de totxo manual vist amb un sòcol de paredat o maó vist amb línies de relleu. Destaquen principalment el portal de la façana sud, amb una gran escalinata d'accés, i les obertures ritmades de la façana est, de proporció vertical, que a la planta baixa disposen de petites finestres en arc sobre les llindes.

L'any 2018, la Fundació Hospital Esperit Sant va cedir l'ús del Pavelló a l'Ajuntament, que va iniciar les obres de rehabilitació de l'edifici per destinar-lo a l'actual Centre de Formació Ocupacional Marie Curie.

Plànol general de Santa Coloma elaborat l'any 1939 per l'arquitecte municipal Josep Alemany Juvé

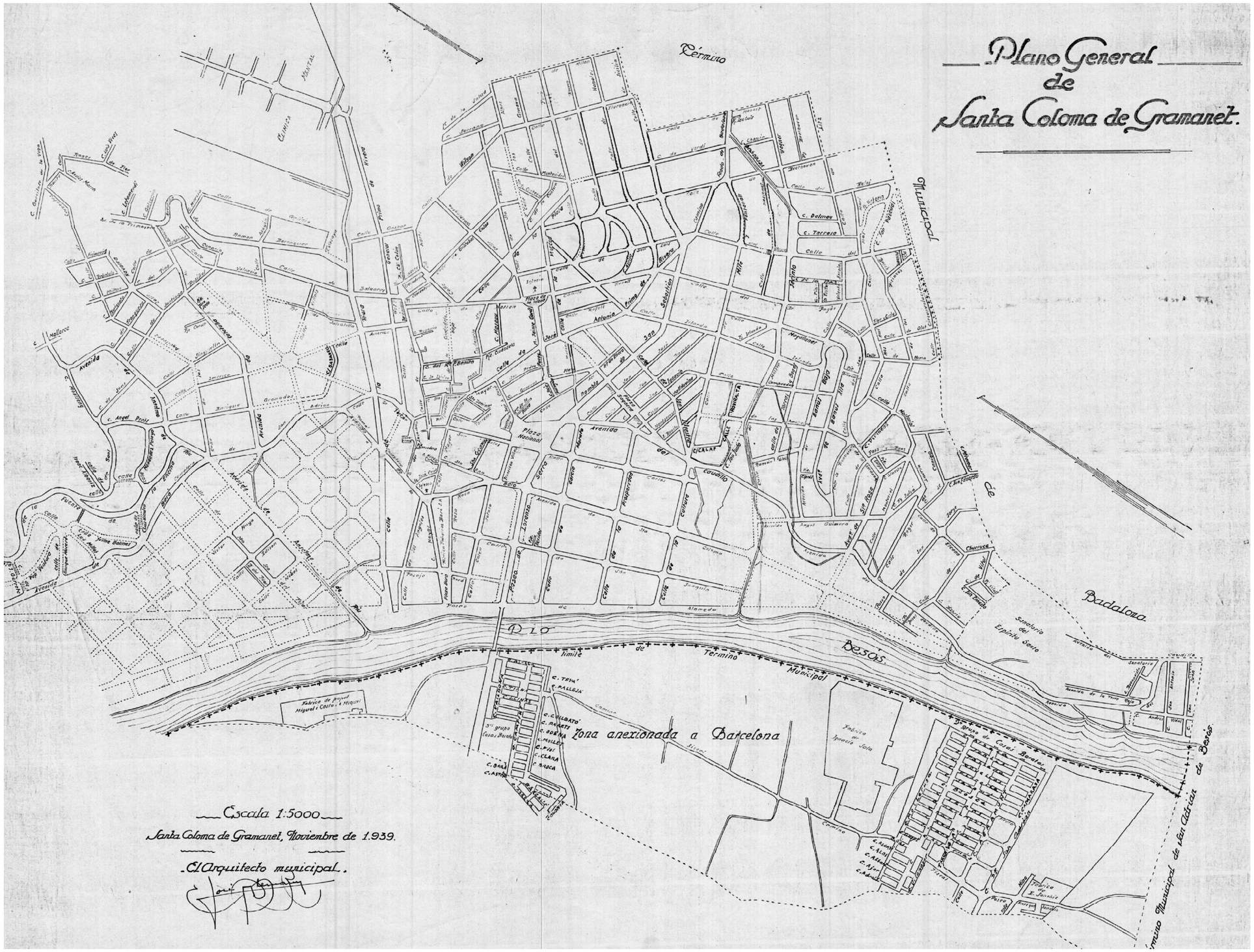

Plànol “creixement a través d’eixamples menors (1910 – 1939)” elaborat l’any 2023 pel Gabinet d’Acció Territorial de l’Ajuntament

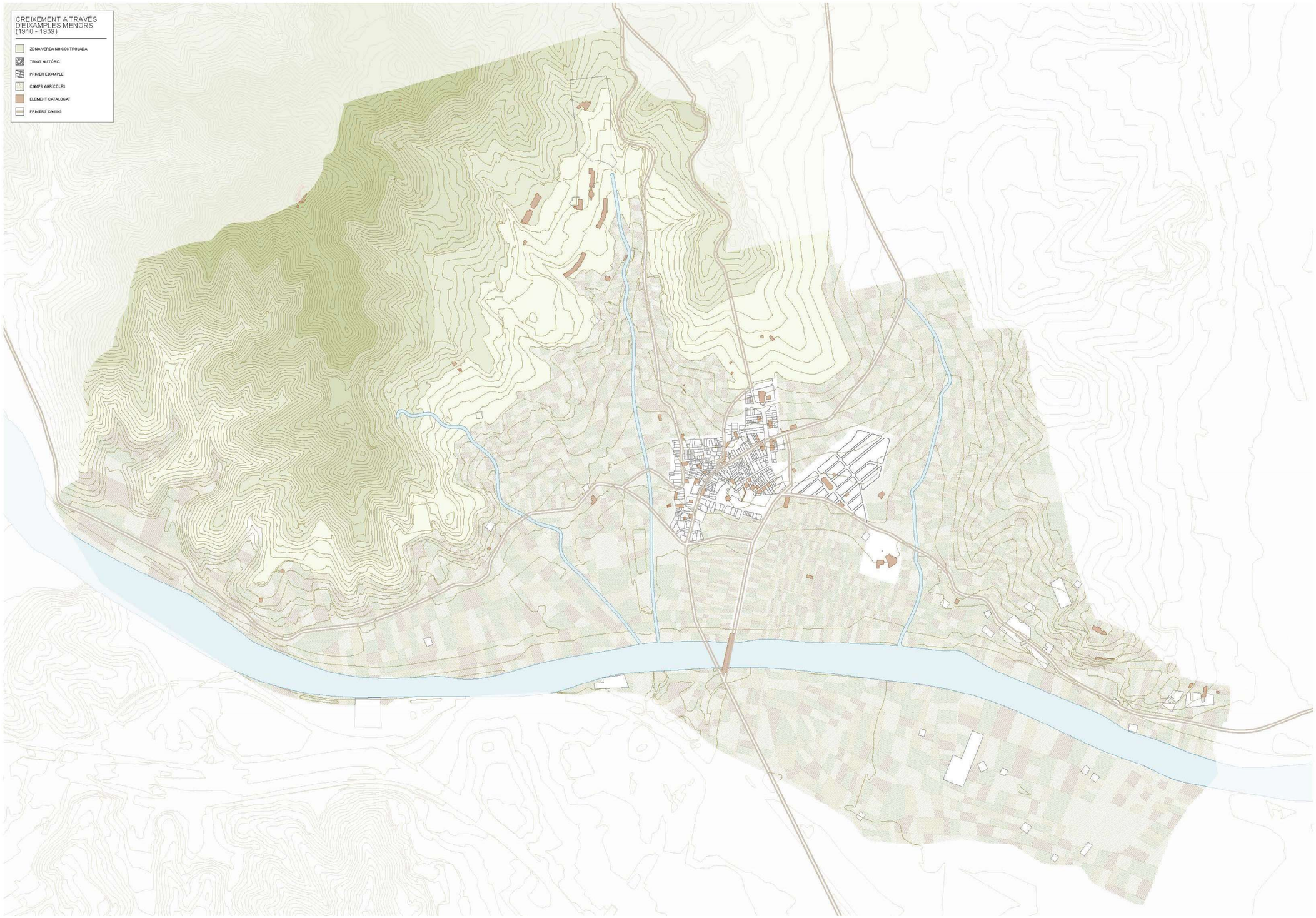

ELS NOUS BARRIS FRUIT DE L'EXPLOSIÓ DEMOGRÀFICA (de 1940 a 1975)

A partir dels anys seixanta, passada la pitjor època de la postguerra, la progressiva immigració que arribava a Santa Coloma cada vegada en un nombre més important (12.018 persones immigrades l'any 1966) va provocar un creixement densificat i desestructurat. Moltes de les edificacions construïdes en aquests anys d'intens creixement van sorgir sense cap mena de directriu conjunta i sense cap criteri coherent quant a aspectes bàsics. El resultat fou la construcció de grans blocs de pisos amb materials de mala qualitat i la densificació d'un territori topogràficament difícil i amb importants dèficits d'urbanització, d'equipaments, de serveis i d'espais lliures.

El barri del Fondo fou íntegrament fruit de la immigració. La primera onada construí les seves humils casetes sense cap ordre, mentre que la segona, que arribà als anys cinquanta i seixanta, provocà un atapeïment total del barri sense cap control urbanístic. Per sort, les actuacions urbanístiques dels darrers anys han aconseguit posar fi al caos constructiu i han rehabilitat i millorat el barri. Alguns exemples són la urbanització de la plaça del Rellotge, la conversió en zona de vianants del carrer de Mossèn Jacint Verdaguer i la prolongació del metro fins al Fondo.

Durant el període 1950-1975, Santa Coloma va passar de 15.000 habitants a 137.000, amb l'arribada d'un gran nombre de ciutadans, principalment del sud d'Espanya, cosa que en va alterar totalment l'estructura de poble. En el plànol de 1987 observem com el petit poble que s'havia configurat al llarg dels anys entre el torrent de can Zam i la riera del Fondo s'amplia tant per una banda com per l'altra amb un creixement totalment mancat d'estructura urbanística fins a arribar a ocupar la gairebé totalitat del terme.

Avui la nostra ciutat, degut al continu flux de nouvinguts, segueix vivint un constant procés de creixement però molt més regulat urbanísticament. La ciutat no s'atura i continua la seva línia de millora, creant dia a dia nous edificis dignes de ser protegits. La prova de tot això són les darreres incorporacions del nostre Pla arquitectònic de protecció del patrimoni.

D'aquesta època són algunes de les cases singulars amb jardí i els edificis industrials de can Xiquet, antiga fàbrica tèxtil del carrer de Rafael Casanova obra de Josep Alemany, i de la farmacèutica CIBA-Geigy, situada a la cantonada dels passeigs de Llorenç Serra i de la Salzereda.

Can Xiquet (EC-91)

Can Xiquet és el nom popular d'una antiga companyia tèxtil dedicada a la fabricació de peces de roba per a confecció, que va desenvolupar la seva activitat des de la seva constitució l'any 1920 fins a la seva extinció durant la crisi del tèxtil dels anys vuitanta. L'empresa va arribar a tenir 500 operaris, la majoria dels quals eren dones, durant el temps de màxima esplendor, com quan es dedicava a fabricar mocadors per als soldats aliats a la Segona Guerra Mundial.

Després de tenir diferents emplaçaments, l'any 1953 la companyia traslladà la seva fàbrica a una nau construïda al carrer de Rafael Casanova, amb projecte de Josep Alemany Juvé de l'any 1947. L'any 1993 la nau va ser rehabilitada per l'Ajuntament de Santa Coloma i passà a ser la seu de les oficines de l'empresa pública Grameimpuls.

L'edifici és una nau de planta rectangular i coberta en forma de dent de serra sobre gelosies metàl·liques, que permet l'entrada de llum natural zenital a l'interior de l'edifici. La façana del carrer de Rafael Casanova conserva pràcticament l'aspecte i la composició originals. Els seus elements es presenten simètricament respecte a l'eix vertical. Disposa de quatre grans obertures rectangulars sobre les quals es disposen quatre obertures circulars. La resta de façanes han estat reformades responent a un llenguatge més modern de línies formals i materials més actuals. Després de la reforma de 1993, l'interior ha passat de ser una gran nau central d'una sola alçada a un edifici d'oficines que combina grans espais amb altells.

La CIBA (EC-98)

La CIBA és el nom pel qual es coneix, a finals de la Segona Guerra Mundial, la companyia fabricant de tints artificials per a tèxtils, Gesellschaft für Chemische Industrie Basel, creada a la ciutat helvètica de Basilea l'any 1864. L'empresa química suïssa va anar expandint-se a països com França, Polònia, la Gran Bretanya i Itàlia. Gràcies als seus negocis durant la Primera Guerra Mundial, va establir fàbriques a Berlín, Moscou i Barcelona, on va arribar l'any 1917. La fàbrica de Santa Coloma va ser construïda amb projecte de 1953 sota el nom de Colorificio, SA.

L'edifici va mantenir la seva activitat industrial fins a la crisi del tèxtil dels anys vuitanta. Posteriorment, va ser la seu dels jutjats de primera instància i instrucció de la ciutat fins a la construcció l'any 2008 de la nova seu judicial en una parcel·la veïna. L'any 2018, l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet va començar les obres de rehabilitació de l'edifici per destinar-lo a l'actual espai de recursos per a dones, innovació i economia feminista, un equipament referent per a polítiques feministes a tot Espanya.

Plànol “explosió demogràfica (1940 – 1975)” elaborat l’any 2023 pel Gabinet d’Acció Territorial de l’Ajuntament

LA MILLORA DELS BARRIS DE LA SANTA COLOMA DEMOCRÀTICA (de 1976 a 1999)

El creixement accelerat de Santa Coloma als anys seixanta i setanta es produeix sobre la xarxa urbana existent, dimensionada per a densitats molt baixes, i no va anar acompanyat de la construcció de la infraestructura urbana adequada a les necessitats de la població. Durant aquests any pràcticament no s'obre cap carrer nou i la inversió en serveis i equipaments va ser totalment insuficient en relació amb el creixement. Aquests factors fan de Santa Coloma una ciutat marginal.

Les associacions de veïns participen activament amb la voluntat de corregir el desequilibri generat. Es crea el Pla popular impulsat per l'arquitecte Xavier Valls, es desenvolupen els plans de reforma interior dels diferents barris i s'aprova el primer Pla de protecció del patrimoni arquitectònic de la ciutat.

La transformació de la condició marginal de Santa Coloma en una ciutat perifèrica s'aconsegueix amb la creació d'espais lliures centrals estructuradors, la construcció de grans equipaments urbans i de proximitat i l'obertura de nous carrers, passeigs i avingudes que donen jerarquia i estructura a la xarxa viària.

De la dècada dels vuitanta, tenim a la ciutat equipaments arquitectònicament rellevants, com el Centre d'Educació Especial Josep Sol i l'Institut de la Bastida, mentre que dels anys noranta tenim la seu de la Biblioteca Central de la ciutat.

Centre d'Educació Especial Josep Sol i Rodríguez (EC-103)

El CEE Josep Sol és un edifici racionalista dels arquitectes Josep Benedito, Agustí Mateos i Ramon Valls, que va ser distingit amb el Premi FAD d'arquitectura l'any 1982.

Les façanes responen principalment a qüestions d'orientació. La façana sud és totalment transparent, amb una sèrie de grans vitralls que permeten l'entrada directa de llum natural filtrada per persianes. La resta de façanes, per contra, utilitzen el llenguatge formal de l'addició d'obertures horitzontals i contínues en un cos massís amb un joc de buits puntuals que fan plegar la façana cap a l'interior de l'edifici. Destaca el cos semicilíndric sobresortint que alberga l'escala, amb un tancament de pavès en contraposició a l'arrebossat general de l'edifici. El volum principal, prismàtic i contundent, queda segmentat pels eixos de circulació principals, estructurant l'edifici en quadrants, que es perllonguen cap a l'exterior en forma de cossos semicilíndrics on s'ubiquen la rampa i l'escala. El projecte té present la funció de l'edifici, per la qual cosa no presenta cap barrera arquitectònica. Els espais interiors reben il·luminació zenital natural a través de les interessants lluernes de la coberta.

Institut La Bastida (EC-105)

L'Institut de la Bastida, construït entre els anys 1979 i 1981, és una obra dels arquitectes Eduard Bru i Josep Lluís Mateo, que va ser finalista del premi FAD d'arquitectura de l'any 1983. La seva implantació rotunda en el paisatge a manera de resclosa tancant un petit coll al cim del turó fa de l'edifici una important fita arquitectònica. El projecte dona una resposta monumental a la topografia mitjançant un cos allargat que imposa una geometria clara a l'indret. L'escola se situa a la vora d'un carrer al voltant del qual s'articula el seu programa. La traça corba del carrer i la traça recta de l'aulari, formant un pont sobre aquest, determinen tota la implantació.

Biblioteca Central (EC-107)

La Biblioteca Central és obra dels arquitectes Artigues i Sanabria de l'any 1995. L'edifici, situat a l'entorn de l'Ajuntament i de Can Sisteré, va ser finalista del premi FAD d'arquitectura de 1996. La façana principal el·líptica està formada per tres grans franges horitzontals massisses, alternades amb dues franges horitzontals d'obertures. La part inferior forma un voladís sobre l'espai d'accés. A la façana oest, un gran mural homenatja el poeta Màrius Sampere.

En els primers anys de la democràcia sobresurt la figura de l'arquitecte i urbanista Xavier Valls, que va desenvolupar gran part de la seva carrera a Santa Coloma als anys setanta i vuitanta.

XAVIER VALLS BAUZÀ, arquitecte

Xavier Valls Bauzà (Cerdanyola del Vallès 1937 – Barcelona 1987), fill d'un activista anarquista cerdanyolenc, es va traslladar a viure a Santa Coloma de Gramenet, on va transcórrer la seva vida professional i personal. Va militar als anys setanta a l'organització marxista Bandera Roja, on va formar part de la cèl·lula d'Arquitectura i Urbanisme, juntament amb Jordi Borja. Posteriorment va passar a militar a les files del PSUC i va cursar estudis d'arquitectura. Les necessitats de la transformació urbanística de Santa Coloma al final de la dictadura es van creuar amb les reclamacions veïnals de falta d'equipaments i planificació del territori. Va morir l'any 1987, juntament amb 21 persones més, a l'atemptat d'ETA a l'Hipercor de Barcelona.

Xavier Valls fou el pare del Pla popular juntament amb María José Olivé, un projecte urbanístic sorgit d'un procés participatiu amb les associacions de veïns que va donar entitat i viabilitat a les reivindicacions urbanes dels anys setanta. El Pla era la síntesi de la imbatible mobilització ciutadana i de l'expertesa de Valls com a arquitecte amb una ferma vocació solidària. Els veïns van salvar de l'edificació els espais que havien de ser públics ocupant i defensant solars o aturant excavadores i, després, van definir si havien de ser places, parcs, escoles, ambulatoris o altres tipus de centres. Valls feia casar les demandes veïnals amb els estàndards urbanístics i els marcs legals i els trenava amb un model de ciutat que deixava enrere els greuges socials i culturals del suburbi. El Pla popular, tal com havia previst l'arquitecte, va esdevenir un programa de govern per als primers ajuntaments democràtics.

També va formar part de col·lectius politicoprofessionals, com el Centre d'Estudis Urbanístics (CEU) i el posterior CEUMT (Centre d'Estudis Urbanístics Municipals i Territorials), i va escriure nombrosos articles sobre la ciutat als *Quaderns d'Arquitectura i Urbanisme* o *Ciudad y Territorio*, entre d'altres publicacions.

A Sabadell trobem diverses obres d'habitatge social i escoles realitzades en equip: Muntanyola, Pedragosa, Sauquet i Valls, arquitectes. A través de les pàgines de la revista *Grama*, va exercir una crítica bel·ligerant contra els abusos especulatius i els dèficits de serveis bàsics que patien els colomencs. Xavier Valls proporcionava una informació urbanística molt valuosa a la redacció de *Grama* que, en ser difosa, contribuïa a la presa de consciència ciutadana dels greuges suburbials i legitimava el dret a la reivindicació.

Una de les obres més emblemàtiques de Xavier Valls va ser la rehabilitació de la masia de can Mariner i la creació d'una plaça al seu voltant (1983-1986). Aquesta intervenció va permetre dotar d'un element de centralitat, identificació i qualificació un barri densament urbanitzat, que fins aleshores n'havia estat mancat. La rehabilitació de la masia per a un ús social va permetre conjugar el record del passat agrícola amb una finalitat polivalent com a centre cívic.

A més de l'actuació a can Mariner, entre les obres més rellevants de Xavier Valls a Santa Coloma hi trobem l'escola Les Palmeres (1982) i les escoles Rosselló-Pòrcel i Salvat-Papasseit (1983), producte de la transformació de l'antiga fàbrica Casadesport, o l'edifici cèntric a l'avinguda de la Generalitat (1985). També porten la seva signatura l'església de Sant Josep Oriol (1968), l'edifici d'habitatges Saladrigas al carrer dels Sagarra (1975), l'antiga biblioteca de Singuerlín (1975) i la remunta de la Casa Saladrigas (1974) al carrer del Pedró. En el camp de l'urbanisme va redactar el Pla del sector llevant (ordenació dels barris dels Safaretjos i del Raval).

Edifici d'habitatges Saladrigas (EC-102)

L'edifici, construït l'any 1974 pels Saladrigas, té com a elements més característics les façanes exteriors d'obra vista que segueixen els cànons de l'Escola de Barcelona. Són façanes compactes amb volums volats que combinen els panys massissos de totxo vermell amb les obertures horitzontals amb persianes de color verd que remarquen una horitzontalitat.

Escola Les Palmeres (EC-104)

L'edifici, construït l'any 1982, fa un punt d'inflexió per adaptar-se a la forma de la parcel·la on s'ubica i a la seva orientació per tal d'assolir el màxim assolellament. El projecte resol l'accidentada topografia creant plataformes d'ús esgraonades a diferents nivells. L'adaptació topogràfica de la planta baixa s'aconsegueix mitjançant pilons, mentre que a la coberta recupera la línia horitzontal que unifica el conjunt. L'edificació s'estructura en forma de ventall amb un punt de ròtula central en el qual se situen el vestíbul, els accessos a les comunicacions verticals i l'àrea administrativa, i dues ales simètriques amb grans obertures on se situen les aules.

Plànol “millora i regeneració dels barris + connexió amb el medi natural (1976 – 2022)” elaborat l’any 2023 pel Gabinet d’Acció Territorial de l’Ajuntament

LA REGENERACIÓ DELS BARRIS I CONNEXIÓ AMB EL MEDI NATURAL (de 2000 a 2022)

L'última etapa de creixement s'inicia a finals dels segle XX amb la inauguració del Parc Fluvial del Besòs, un projecte de recuperació dels espais naturals de l'entorn del riu que va ser possible gràcies a la convocatòria dels Fons de Cohesió dels anys noranta.

Des de l'any 2000, la majoria d'actuacions que han millorat els barris i l'entorn natural de la ciutat han estat possible gràcies a les ajudes i les subvencions públiques de les institucions europees, estatals, autonòmiques, provincials i municipals. Aquests programes, plans i fons que han facilitat la regeneració urbana de Santa Coloma des d'una perspectiva ecològica, tant urbana com mediambiental, són els Fons FEDER (2000- 2007), els Programes URBAN (1998-2001 i 2008-2013), el Pla de barris (convocatòries de 2004 i de 2008), els Fons EDUSI (2015-2023), els Fons MITMA-ARRU (2013-2022), les Àrees de Conservació i Rehabilitació (2014-2022) i els Fons PRTR-Next Generation actuals.

D'aquesta darrera etapa, ara mateix hi ha un edifici de nova planta catalogat, l'auditori municipal de Can Roig i Torres, i dues rehabilitacions de gran importància: el recentment inaugurat Pavelló B de l'Hospital Esperit Sant, actualment Centre de Formació Marie Curie, i la CIBA, el centre de recursos per a dones, innovació i economia feminista.

Val la pena subratllar els nou espais públics de valor també fruit d'aquesta darrera etapa. Pel que fa a l'àmbit del medi natural, els diferents miradors de la serralada de Marina que han estat objecte de millora relativament recent han posat l'accent en un dels valors més importants de la ciutat: la serralada i les seves visuals privilegiades. Quant al medi urbà, Santa Coloma és la primera ciutat del Besòs que té un passeig fluvial a l'alçada del Parc Fluvial, el passeig de la Salzereda, inaugurat recentment. Altres espais públics de gran importància per a la regeneració dels barris han estat realitzats durant aquesta etapa, com l'anomenat eix Bruc, que aglutina espais públics i noves edificacions, executats/en execució/de futur, que oxigenen i equipen un teixit dens amb necessitats latents.

Auditori Can Roig i Torres (EC-108)

L'Auditori Can Roig i Torres és una obra de l'arquitecte Carles Llinàs, inaugurada l'any 2007, que conforma un conjunt urbanístic cultural amb Can Roig i Torres, una antiga casa senyorial i actual escola de música municipal. L'auditori és una edificació semisoterrada que s'adapta al desnivell existent entre el carrer de Rafael de Casanova i l'escola de música i va creant un recorregut a través d'una sèrie de rampes i escales que va enllaçant diferents placetes de formigó amb elements de fusta i vegetació natural. La façana combina l'aplacat de color blanc amb les grans obertures vidriades amb gelosies de fusta. A l'interior hi ha l'auditori, amb capacitat per a 216 persones i un disseny adequat per garantir les bones condicions acústiques.

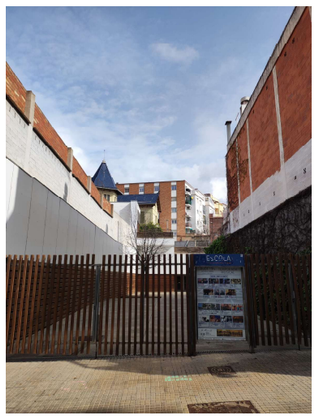

3. Antecedents i necessitat de modificació del Pla

Els criteris de desenvolupament urbanístic sostenible es basen, entre d'altres aspectes, en l'establiment d'un model d'ordenació equilibrada que utilitzi racionalment el territori i el medi ambient. Assolir aquest concepte, definit per la Llei d'urbanisme de Catalunya, comporta conjugar les necessitats de creixement amb la preservació dels valors històrics, arqueològics, culturals i paisatgístics, així com els valors identitaris dels municipis.

Però la necessitat de conservació del patrimoni de Santa Coloma no és un descobriment d'ara. Són molts els documents que s'han redactat al llarg del temps amb aquest objecte.

Cal recordar les iniciatives i els treballs que portà a terme el Centre d'Estudis Urbanístics de l'Escola Social, que desembocaren en la confecció d'un catàleg subvencionat pel Col·legi d'Arquitectes a càrrec del pressupost de la Comissió de Defensa del Patrimoni i en exposicions i conferències per a la sensibilització ciutadana envers el tema. Cal recordar també la tasca de persones vinculades al món de la cultura i de la política social que prestaren el seu incondicional i desinteressat ajut en els treballs de reconstrucció de la història de la ciutat. Tot plegat, i en aquest context predemocràtic, creà un moviment ciutadà i l'ambient necessari que conclou en el Pla popular de Santa Coloma.

Amb l'arribada de la democràcia, la defensa del patrimoni fou assumida pel nou Ajuntament i culminà amb l'aprovació el 16 de juliol de 1987 del Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic (en endavant, PEPPA) redactat pels arquitectes Alfred Pastor i Francesc Balañà. Aquest Pla va ser l'instrument regulador de les intervencions esdevingudes sobre els edificis i els elements protegits durant més de vint anys. El seus objectius eren la conservació, la recuperació i la revitalització del patrimoni arqueològic i paleontològic, històric, urbanístic i ambiental de la ciutat, per a la consecució de la pervivència de la memòria col·lectiva, dels aspectes de qualitat de vida que se'n deriven i de la transmissió dels valors culturals històrics. L'eficàcia de la seva redacció i de la posterior aprovació va quedar demostrada mitjançant una aplicació continuada que va permetre, amb algunes excepcions, conservar i millorar notablement aquest patrimoni.

A començaments del segle XXI, l'Ajuntament va considerar necessària l'actualització del PEPPA de 1987 amb els objectius de posar al dia el seu contingut i millorar la seva eficàcia per facilitar la consulta, la interpretació i l'aplicació dels seus preceptes. Complementàriament als factors esmentats, estrictament utilitaris, la revisió del Pla hauria de permetre adequar els continguts a la realitat física existent i actualitzar el seu articulat d'acord amb les previsions de la legislació sectorial de caràcter general vigent.

Amb aquesta finalitat, l'Ajuntament va demanar suport tècnic a la Diputació de Barcelona, per tal d'elaborar un estudi previ al desenvolupament d'un nou Pla. Aquest estudi, realitzat per l'Oficina Tècnica de Cooperació de la Diputació de Barcelona conjuntament amb el Centre de Recerca i Serveis a l'Administració Local (CRAL), va servir de base per a la redacció del Pla especial de protecció del patrimoni de Santa Coloma de Gramenet (en endavant, PEPPSC), document aprovat el 18 de juny del 2009 i que resta vigent avui dia.

El PEPPSC de 2009 és un pla molt més modern que el PEPPA de 1987, que entén la conservació del patrimoni des d'una posició més dinàmica i evolucionada amb la qual es poden impulsar intervencions que revitalitzin els edificis i que deixa de banda posicions més clàssiques i defensives, que en alguns casos havien fracassat i portat a la immobilització i progressiva degradació dels edificis que es pretenien salvaguardar.

Aquest dinamisme i la seva adequació als preceptes de la Llei del patrimoni cultural català i de la legislació urbanística vigent fan del PEPPSC un pla d'última generació en comparació amb els catàlegs i els documents de protecció del patrimoni de l'època.

Tanmateix, el concepte de conservació del patrimoni no ha deixat d'evolucionar des del 2009. Conceptes com *memòria històrica* (en les seves diferents accepcions), que fins i tot ha portat

a aprovar-ne una llei especifica, i *paisatge* (també amb diferents accepcions) s'han anat desenvolupant i valorant de forma important els darrers anys.

La concepció global del patrimoni com un tot no divisible que pretén preservar els valors històrics i ambientals de la ciutat condueix a l'objectiu de poder explicar els grans capítols de la construcció històrica i el creixement de la ciutat a través d'un llegat global i particular format pels béns amb valors patrimonials que encara es conserven. En aquest sentit, s'ha constatat que per tal de facilitar la comprensió del creixement de la ciutat i la seva correspondència amb les diferents tipologies d'edificació és necessari reordenar cronològicament els béns protegits.

Seguint aquesta línia, es fa necessari adequar el PEPPSC als nous reptes del segle XXI. L'Agenda 2030 estableix al punt 4 de l'objectiu 11 de desenvolupament sostenible, ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles, que cal redoblar els esforços per protegir i salvaguardar el patrimoni cultural i natural del món. Així mateix, els objectius O1 i O10 de l'Agenda Urbana Espanyola indiquen, respectivament, que s'ha de reordenar el territori i fer un ús racional del sòl, conservar-lo i protegir-lo i que cal millorar els instruments d'intervenció i la governança, implicant la ciutadania des de l'inici dels processos de revisió i en totes les seves etapes. La participació ciutadana és, per tant, una eina molt important en les revisions de les normes. Durant els treballs previs a la modificació del PEPPSC s'ha portat a terme una iniciativa de participació a través del web municipal anomenada "Redescobreix el patrimoni de Santa Coloma" de la qual han sorgit propostes de ciutadans particulars i de plataformes veïnals, les més interessants de les quals, en funció dels seus valors, s'han tingut presents per ampliar el Catàleg, l'Inventari o els béns protegits dins els ambients.

Així mateix, estimem que un pla adequat als temps actuals ha d'incorporar una mirada al patrimoni en clau de gènere. El paper de les dones en el Pla vigent s'ha limitat al de testimoni de la memòria històrica d'alguns dels edificis catalogats, com el Pavelló A de l'Esperit Sant (1922), conegut com el pavelló de les dones, amb capacitat per a 90 llits, que ocupaven dones malaltes de tuberculosi, o la fàbrica del carrer de Rafael Casanova, coneguda popularment com a Can Xiquet (1947-1953), on en els temps de màxima producció van treballar fins a 500 persones, en la seva majoria dones, elaborant peces de confecció.

El present document pretén posar en valor el paper de les dones com a protagonistes, que ha estat històricament silenciat pel biaix androcèntric en la història de l'art, l'urbanisme i l'arquitectura. L'autoria de les dones es remet al Pla vigent únicament als projectes d'urbanització dels Jardins d'Ernest Lluch (2003), de l'arquitecta Blanca Noguera, que preserva els respectius panteons de les famílies Segarra de Canyet i Sagarra, i de rehabilitació de la fàbrica de Can Xiquet (1993), de l'arquitecta Montserrat Riba.

La modificació del Pla proposa incorporar les arquitectes Blanca Noguera, com a autora del projecte de rehabilitació del Mercat de Sagarra (2014), i Cristina Sáez, com a autora del projecte de reforma de la CIBA (2020), que ha transformat l'antiga fàbrica química en un nou equipament únic al país destinat a recursos per a dones, innovació i economia feminista. Aquest centre, pioner en el desplegament de polítiques públiques que permetin assolir la igualtat real de les dones, pretén ser un referent en la transformació social des d'una perspectiva feminista.

A més, i com a novetat, el Pla proposa incloure escultures com *X* de Rita Martorell (2006) o *Sardana* i *Homenatge a la dona: Literatura* (2007) de Marta Solsona i murals com *Diversitat* (2019) de Tamara Djurovic "Hyuro" o *Temps de dones* (2019) d'Irantzu Lekue, aquest últim a la façana de la CIBA.

D'altra banda, ens trobem davant l'oportunitat de ressaltar la figura dels dos arquitectes més il·lustres de la ciutat, Josep Alemany Juvé, arquitecte municipal des de 1920 fins a 1960, i Xavier Valls Bauzà, impulsor del Pla popular de Santa Coloma i figura important per al desenvolupament urbanístic de la ciutat a finals dels anys setanta i principis dels anys vuitanta. En aquest sentit, s'han realitzat visites als emplaçaments, s'han estudiat la documentació i la bibliografia existents als arxius municipals i s'han analitzat l'interès arquitectònic i la rellevància històrica i urbanística de les obres que encara no disposaven de cap tipus de protecció o que disposaven d'una protecció no adequada als seus valors patrimonials.

La modificació del Pla proposa catalogar, pel que fa a l'obra de Josep Alemany, la casa del carrer de Washington, 19 (1920), les cases del carrer d'Eiximenis, 5 i 7 (1923), les cases del carrer de Rafael Casanova, 28 i 28 bis (1925), les cases dels funcionaris (1926), les cases del carrer de Santa Coloma, 7 i 9 (1928), la casa del carrer de Francesc Moragas, 62 (1920-1929), el Cinema Capitol (1920-1929), la casa del carrer d'Eiximenis, 2 (1936), la casa del carrer de la Torre Roja, 10 (1943), la casa del carrer del Pi, 10 (1944), la casa del carrer de Milton, 7 (1947), la Torre dels Lleons (1951-1954) i la casa del carrer de Sant Carles, 32 (1953), pel que fa a l'obra de Xavier Valls, l'església de Sant Josep Oriol (1968), l'edifici d'habitatges Saladrigas (1974), l'escola Les Palmeres (1982) i la reconversió en escoles de l'antiga fàbrica Casadesport (1984).

Durant els tretze anys de vigència del PEPPSC, a banda de l'obra dels arquitectes Josep Alemany i Xavier Valls, s'ha constatat que hi ha molts altres edificis de cert interès arquitectònic i històric, així com elements i edificacions amb valors paisatgístics i ambientals que no disposen d'una protecció urbanística adequada. Així mateix, alguns dels edificis que conformen l'Inventari actual han estat objecte d'interessants actuacions de rehabilitació i restauració que n'han restituït o realçat el valor patrimonial, mentre que altres han vist modificada l'afectació o la situació urbanística que impossibilitava una adequada protecció.

És per tot això que l'Ajuntament considera necessària la redacció del present document de modificació del PEPPSC vigent amb els objectius següents:

- Posar en valor els conceptes de paisatge i memòria històrica.
- Fer visible el paper de les dones en relació amb el patrimoni arquitectònic i històric de la nostra ciutat.
- Ressaltar l'obra dels arquitectes Josep Alemany i Xavier Valls per la seva importància i influència en l'arquitectura i l'urbanisme de Santa Coloma.
- Incrementar el nombre i la tipologia dels béns protegits.
- Redefinir els límits i la regulació dels ambients urbans segons la seva rellevància històrica i paisatgística.
- Actualitzar les dades i modernitzar el format del document per facilitar-ne la consulta.

Complementàriament als factors esmentats, estrictament utilitaris, la present modificació del Pla permet actualitzar el seu articulat d'acord amb les previsions del planejament i la legislació urbanística vigents i adequar els continguts a la realitat física existent, especificant més adequadament el grau de protecció dels béns d'interès que el conformen.

En total, uns 300 edificis i elements han estat objecte de recerca i estudi per part dels serveis tècnics municipals i, en la seva majoria, han estat presentats a debat en les reunions realitzades per la Comissió Tècnica de Patrimoni. Aquesta Comissió, formada per tècnics municipals i tècnics externs experts en la protecció del patrimoni, va ser creada el febrer del present any amb l'objecte de garantir un control exhaustiu sobre les actuacions que afectin béns protegits. Finalment, la Comissió ha valorat positivament la inclusió de 48 nous edificis, 10 dels quals ja formaven part de l'Inventari d'edificis i elements, la incorporació a l'Inventari de 10 nous edificis, la creació d'un nou nivell de protecció urbanística per garantir la preservació dels valors paisatgístics i ambientals de 28 edificacions del centre històric de la ciutat i la constitució d'un nou Inventari d'elements del paisatge que inclourà 88 elements entre els quals trobem fonts, miradors mines, escultures, murals o refugis antiaeris.

4. Àmbit

L'àmbit del Pla és el terme municipal de Santa Coloma de Gramenet i abasta la totalitat d'edificacions o elements construïts, àmbits urbanístics, zones arqueològiques i elements del paisatge existents a la ciutat, considerats d'interès arquitectònic, urbanístic, històric, arqueològic i paleontològic o cultural.

L'orografia de l'àmbit ocupat pel terme municipal de Santa Coloma es correspon amb el vessant esquerre del riu Besòs a la sortida del congost de Montcada i s'estén des de la serra de Sant Mateu fins al riu. És, per tant, un territori format per diversos pendents que aboquen les aigües sobre diferents torrents i, finalment, al Besòs.

Tot i les dificultats inherents a aquesta situació, i en gran part degut a la seva proximitat amb Barcelona, el municipi va abandonar fa més d'un segle els seus orígens agrícoles per esdevenir netament una ciutat residencial.

5. Marc legal

El present Pla concreta la regulació i la protecció dels elements patrimonials rellevants del municipi de Santa Coloma de Gramenet, segons el que estableix la Llei 9/1993, de 30 de setembre, de patrimoni cultural català i es desenvolupa en aplicació del Decret 78/2002 del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

El present document s'ajusta a les previsions urbanístiques del Pla general metropolità, el planejament derivat i posteriors modificacions vigents a la ciutat, així com a les determinacions establertes pel Text refós de la Llei d'urbanisme consolidat amb les modificacions introduïdes per la Llei 3/2012, del 22 de febrer, de modificació del Text refós aprovat pel Decret legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, i modificacions posteriors.

6. Planejament vigent

El planejament vigent és el Pla especial de protecció del patrimoni de Santa Coloma de Gramenet (PEPPSC), aprovat definitivament per la Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona el 18 de juny del 2009 i publicat al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya el 3 de novembre del 2009.

El PEPPSC tenia com a objectiu principal conservar, recuperar i revitalitzar el patrimoni arqueològic i paleontològic, històric, urbanístic i ambiental de la ciutat.

Així mateix, el PEPPSC actualitzava i adequava a la realitat física vigent el Pla especial de protecció del patrimoni arquitectònic de la ciutat, vigent des de 1987, per tal de posar al dia el contingut de la seva informació gràfica i escrita i millorar l'eficàcia del document per a la seva consulta, interpretació i aplicació.

7. Objectius

La modificació del PEPPSC té com a **objectiu principal** l'adequació de l'actual instrument de protecció del patrimoni municipal als nous reptes dels segle XXI, més concretament als objectius relacionats amb la preservació del Patrimoni, el desenvolupament sostenible i la participació ciutadana que s'estableixen a l'Agenda 2030 i l'Agenda Urbana Espanyola.

Els **objectius específics** de la modificació del PEPPSC són els següents:

1. Augmentar la representativitat dels béns objecte de protecció en els nivells següents:

- **Quantitativament.** S'incrementa en més d'un 100% el total de béns existents amb algun tipus de protecció i en aproximadament un 50 % el conjunt de béns que conformen el Catàleg i l'Inventari.

- **Territorialment.** S'incrementa el nombre de béns protegits a la totalitat dels districtes de la ciutat, tot i la dificultat que suposa trobar obres arquitectònicament, històricament i paisatgísticament destacables en barris com el Fondo i Santa Rosa.

- **Temporalment.** S'incrementa el nombre de béns protegits representatius de les diferents etapes de creixement de la ciutat, especialment d'aquelles èpoques menys representades al PEPPSC vigent: postguerra i democràcia.

- **En clau de gènere.** S'incorporen obres arquitectòniques de Blanca Noguera i Cristina Sáez, escultures de Marta Solsona i Rita Martorell, i murals d'Irantzu Lekue i Tamara Djurovic "Hyuro".

- **Específicament.** S'incrementa el nombre d'edificis protegits dels dos arquitectes més rellevants per l'urbanisme i l'arquitectura de Santa Coloma: Josep Alemany Juvé i Xavier Valls Bauzà.

2. Repensar els ambients urbans protegits mitjançant:

- La creació d'un nou ambient urbà protegit que reconegui la seva història i els trets urbanístics i arquitectònics tradicionals que el defineixen i el caracteritzen.

- L'adequació de la delimitació dels ambients urbans protegits actuals, amb la finalitat de garantir l'harmonia dels seus límits i la continuïtat històrica dels creixements.

- L'ajust de la regulació dins d'aquests àmbits, amb l'objecte d'establir noves determinacions més estrictes i nous elements protegits.

3. Ressaltar la memòria històrica amb els següents objectius culturals i històrics:

- Considerar que la justificació primordial de preservar el patrimoni no pot ser únicament el seu valor intrínsec, sinó també el seu valor immaterial, a través de la història i la identitat cultural de la ciutat. La selecció dels béns i els criteris per a la seva protecció, en la majoria dels casos, no està pensada únicament en l'element individual, sinó com a integrant d'un sector identificat, amb valors propis i de configuració d'un determinat teixit o paisatge.

- Motivar la ciutadania en el coneixement del patrimoni de la ciutat, com a valor històric i cultural més enllà d'un procés de gestió urbanística convencional. Es contemplen la conservació o, de forma complementària, el recull i la difusió de la memòria d'elements d'interès històric com portals, escultures o refugis antiaeris.

8. Metodologia

La redacció de la modificació del PEPPSC s'ha estès més de dos anys, durant els quals s'han realitzat un seguit de treballs estructurats en les fases següents:

Fase 1: Treballs previs. Acumulació de coneixement

Registre previ: Registre i localització dels béns immobles dels quals, en algun moment dels darrers dotze anys, s'ha pogut constatar l'interès i el valor patrimonial, però que no disposen de cap tipus de protecció.

Treball de camp: Establiment d'itineraris optimitzats per la ciutat que han permès localitzar i conèixer de forma optimitzada els possibles béns amb un cert interès i una certa rellevància històrica, arquitectònica o paisatgística.

Participació ciutadana: Entre els mesos de setembre i novembre de 2022 s'ha dut a terme a través del web municipal una iniciativa anomenada "Redescobreix el patrimoni de Santa Coloma de Gramenet" mitjançant la qual els ciutadans de la ciutat podien fer aportacions dels béns que consideren de rellevància històrica, arquitectònica, paisatgística o ambiental.

Recerca documental específica: Compilació de dades i de normativa, recull de treballs acadèmics i bibliografies web, recerca documental als arxius de l'Ajuntament i del Museu Torre Balldovina (fotos històriques, inventaris, plànols i llicències originals i consulta bibliogràfica).

Llista provisional: Elaboració d'un primer quadre resum de tots els elements arquitectònics, ambientals i paisatgístics d'interès resultants de l'anàlisi de camp i de l'aportació ciutadana que en fases posteriors seran objecte d'anàlisi i debat.

Fase 2: Estudi i consens

Anàlisi històrica i formal dels béns a protegir: Valoració dels elements patrimonials presents al municipi per fer una primera classificació i proposta d'inclusió.

Anàlisi urbanística dels béns a protegir: Valoració de la situació de cada bé en relació amb el planejament urbanístic que l'afecta. Estudi de l'edificabilitat de cada parcel·la. Anàlisi de propostes d'actuacions de reordenació del sostre potencial, remuntes o ampliació de l'edificabilitat objecte de protecció.

Consens de les decisions: Presentació dels treballs previs i de l'anàlisi realitzada sobre cada bé objecte d'estudi. Debat i presa de decisions per consens de la Comissió Tècnica de Patrimoni.

Llista definitiva: Elaboració d'un quadre definitiu de tots els elements arquitectònics, ambientals i paisatgístics que recull les dades bàsiques de cada bé.

Fase 3: Redacció del document

Redacció i elaboració de les fitxes, amb el format establert pel Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, de cada un del elements estudiats. Definició de les propostes de protecció.

Georeferenciació dels elements catalogats. Redacció del document final: memòria, normatives, quadres resum, fitxes dels elements, mapes de localització.

9. Criteris de selecció

El patrimoni cultural, segons la seva naturalesa i el tipus de valors associats, es classifica en:

El patrimoni arquitectònic

Configuren el patrimoni arquitectònic català els edificis, els elements o els conjunts amb valor cultural, històric o identitari dels municipis, com, per exemple:

- Monuments arquitectònics historicoartístics declarats i fortificacions.
- Conjunts: conjunts històrics, barris, carrers, cementiris, cases, etc.
- Edificis i construccions: església, monestirs, edificis històrics, etc.
- Obra civil: camins, ponts, vies de comunicació, etc.
- Elements: portals, panteons, tanques, creus, escuts, etc.

El patrimoni arqueològic i paleontològic

Configuren el patrimoni arqueològic i paleontològic el conjunt de jaciments o àrees (en subsol, sòl i vol) que poden servir per al coneixement de la història o la cultura de l'indret, sempre que per obtenir aquest coneixement calgui estudiar-los amb metodologia arqueològica. Constitueixen el patrimoni arqueològic i paleontològic:

- Els jaciments: elements que es conserven *in situ* i presenten interès arqueològic o paleontològic (estructures constructives positives o negatives evidents, concentració de béns, etc.).
- Els espais de protecció arqueològica: àrees en les quals, o bé per evidències materials, o per antecedents històrics o per altres indicis documentats, es pensa que poden existir restes arqueològiques o paleontològiques. Tenen una protecció transitòria.
- Les àrees d'expectativa arqueològica: zones on s'han produït troballes aïllades i superficials, que no proporcionen prou informació com per situar el jaciment possible.

El patrimoni paisatgístic

El patrimoni paisatgístic és configurat per indrets i elements, el valor dels quals és el resultat de la humanització de l'entorn, fruit de la interacció dinàmica entre els factors naturals i els humans. El patrimoni paisatgístic està constituït per:

- Espais i elements situats en entorns naturals: fonts, deus, miradors.
- Espais d'interès geològic.
- Mines extractives de minerals.
- Mines d'aigua.
- Elements artístics i escultòrics.
- Indrets d'interès sociocultural de la memòria històrica: refugis antiaeris.

10. Proposta

El present document manté l'àmbit, l'objectiu i l'estructura del PEPPSC aprovat el 2009 i només en modifica aspectes quantitatius, mitjançant l'augment de la representativitat en tots els àmbits, i qualitatius, amb la resignificació de la memòria històrica. La proposta de modificació es concreta en els punts següents:

- Incorporar nous béns al Catàleg i a l'Inventari en funció dels seus valors patrimonials.
- Delimitar un nou ambient urbà protegit per la seva rellevància històrica i paisatgística.
- Redefinir els límits dels ambients urbans actualment protegits.
- Establir un nou nivell de protecció urbanística dins dels ambients urbans.
- Posar en valor el paisatge i la memòria històrica mitjançant la creació d'una nova categoria de protecció.
- Fer visible el paper de les dones en relació amb el patrimoni arquitectònic i històric de la nostra ciutat.
- Ressaltar l'obra dels arquitectes Josep Alemany Juvé i Xavier Valls Bauzà, per la seva importància i influència en l'arquitectura i l'urbanisme de la ciutat.
- Millorar, esmenar i modernitzar les fitxes informatives i normatives actuals.

Estructura

El present document està conformat pels apartats següents:

- **Memòria informativa.** Memòria amb la descripció de l'evolució històrica de la ciutat, la justificació de la conveniència i l'oportunitat del Pla, la descripció de la metodologia emprada i la definició dels objectius fixats i dels criteris per aconseguir-los.
- **Normativa.** Memòria amb la descripció de la categoria i la tipologia dels béns objecte de protecció i relació de disposicions que regulen les intervencions admeses i el procediment de tramitació per cada tipologia de béns protegits.
- **Estudi econòmic i financer.** Relació de les mesures de foment i ajut als propietaris de béns catalogats i descripció dels drets i els deures d'aquests en la gestió dels seus béns.
- **Plànols guia dels béns protegits.** Plànols de caràcter informatiu i normatiu que expressen la situació dels béns protegits i el seu entorn dins el terme municipal de Santa Coloma.
- **Fitxes dels béns protegits.** Fitxes informatives que expressen les dades més representatives, la seva situació geogràfica, el context històric i la descripció dels béns protegits i fitxes normatives que expressen la categoria i el tipus de protecció amb indicació de les propostes i els tipus d'intervencions admeses als béns objecte de protecció especifica.

Objecte

El PEPPSC classifica els béns objecte de protecció segons les següents categories definides al títol I de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català:

- **Béns culturals d'interès nacional (BCIN)**, que són els béns immobles més rellevants del patrimoni cultural català inclosos en el Registre de Béns Culturals d'Interès Nacional del Departament de Cultura de la Generalitat i que al PEPPSC s'inclouen dins els béns amb **clau EC "Edificis i elements del Catàleg"**.
- **Béns culturals d'interès local (BCIL)**, que són els béns immobles integrants del patrimoni cultural que, tot i la seva significació i importància, no compleixen les condicions pròpies dels béns culturals d'interès nacional, però que cal preservar i mantenir com a identificadors del municipi. S'inclouen al PEPPSC dins els béns amb **clau EC "Edificis i elements del Catàleg"**.
- **Espais de protecció arqueològica (EPA)**, que són les àrees que no han estat declarades BCIN però en les quals, per evidències materials, per antecedents històrics o per altres indicis, es presumeix l'existència de restes arqueològiques o paleontològiques. S'inclouen al PEPPSC dins els béns amb **clau ZA "Zones arqueològiques"**.
- **Entorns,** que són els àmbits de protecció delimitats al voltant d'un bé necessaris per a la seva adequada conservació. L'entorn està constituït per l'espai, sigui edificat o no, que dona suport ambiental al bé catalogat i es delimita atenent criteris visuals, ambientals, paisatgístics i/o urbanístics amb l'objecte d'evitar l'alteració dels valors patrimonials del bé, la seva contemplació o el seu estudi.

  Els entorns s'inclouen al PEPPSC de forma individualitzada dins la fitxa de protecció dels béns amb **clau EC "Edificis i elements del Catàleg"** i agrupats en àmbits de rellevància urbanística i històrica dins els béns amb **clau A "Ambients urbans"**.

I amb una categoria no definida com a tal per la Llei 9/1993, però que disposa de regulació especifica i protecció pròpia:

- **Inventari (EI),** que són els béns immobles amb certa rellevància històrica o arquitectònica, el testimoni dels quals cal preservar per deixar constància de la seva memòria històrica i que al PEPPSC s'inclouen dins els béns amb **clau EI "Edificis i elements de l'Inventari"**.

La modificació de PEPPSC incorpora dues noves categories. Una primera categoria definida al document "Directrius de contingut per als catàlegs de béns protegits i plans especials de protecció", elaborat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya:

- **Béns de protecció urbanística (BPU),** que són els béns immobles no declarats ni incoats BCIN o BCIL, els valors dels quals identifiquen l'arquitectura tradicional del lloc i/o el paisatge del municipi, que el pla vol protegir pels seus valors d'interès cultural. S'inclouen al PEPPSC dins els béns amb **clau A "Ambients urbans"**.

I una segona categoria creada per posar en valor el paisatge i la memòria històrica de la ciutat amb una regulació i una protecció similars a la dels béns de l'Inventari:

- **Recull d'elements del paisatge.** Són els béns immobles de cert interès paisatgístic o cultural, la memòria i rellevància dels quals cal preservar, divulgar o documentar. S'inclouen al PEPPSC dins els béns amb **clau EP "Elements del paisatge"**.

En relació amb els béns definits amb **clau EC - Edificis i elements del Catàleg**, el present document proposa mantenir els actuals 57 béns catalogats (els BCIN de la Torre Balldovina i la Torre Pallaresa i els BCIL restants) i planteja incorporar al Catàleg 48 nous béns amb categoria BCIL, dels quals 10 edificis formaven part dels béns de l'Inventari.

Els 108 béns catalogats resultants s'ordenen per ordre cronològic d'acord amb les etapes de creixement urbà que s'expliquen a l'apartat 2 del present document:

- Els primers pobladors del territori colomenc (del neolític al segle X).
- La imponent edat mitjana (del segle XI al XV).
- El creixement agrícola (del segle XVI al XVIII).
- El procés de canvi: convivència entre agricultura i industrialització (del segle XIX a 1909).
- El creixement a través d'eixamples menors (de 1910 a 1939).
- Els nous barris fruit de l'explosió demogràfica (de 1940 a 1975).
- La millora dels barris de la Santa Coloma democràtica (de 1976 a 1999).
- La regeneració dels barris i connexió amb el medi natural (de 2000 a 2022).

D'altra banda, es modifica la classificació tipològica del PEPPSC amb la inclusió de dues noves tipologies: els portals, que formaven part dels elements, i els ponts. Les agrupacions tipològiques del present document són les que es descriuen a continuació:

- **Masies.** Edificacions residencials unifamiliars emplaçades originàriament fora del nucli urbà o, dins d'aquest, al traçat de carrers irregulars i estrets d'origen medieval o barroc. Les característiques comunes de les masies són aquestes:

  Edificació aïllada o, dins el nucli urbà, entre mitgeres de volum uniforme amb usos estratificats per plantes. Façana principal amb front a carrer i coberta inclinada a dues vessants de teula àrab amb carener paral·lel a carrer.

- **Cases senyorials.** Edificacions residencials unifamiliars nobles emplaçades generalment al nucli urbà i realitzades per mestres d'obres. Les característiques comunes de les cases senyorials són aquestes:

  Edificació amb amplada mínima de parcel·la de dos cossos, conformada de planta baixa i dues plantes pis d'ús residencial i pati enjardinat. Organització simètrica en planta amb accés a través de cancell i passadís central amb accés a escala principal amb acabats acurats. Composició de façana principal ornamentada seguint cànons clàssics composta generalment a través de tres eixos verticals, amb front a pati enjardinat generalment amb presència de galeries.

- **Habitatges unifamiliars singulars.** Edificacions residencials unifamiliars benestants, realitzades per mestres d'obres o arquitectes, emplaçades al nucli urbà o periurbà, de diferents èpoques. Els habitatges unifamiliars singulars disposen generalment de les següents característiques pròpies i singulars:

  Edificacions destinades a ús residencial, amb amplada mínima de parcel·la de dos cossos, entre mitgeres, testers o aïllats, conformada per planta baixa i planta pis, com a mínim, generalment amb pati enjardinat.

- **Habitatges unifamiliars en rengle.** Conjunt d'habitatges unifamiliars emplaçats al nucli urbà i originals de la segona meitat del segle XIX, construïts, generalment, per mestres d'obres, en promoció contínua i ordre regular. Les característiques comunes dels habitatges unifamiliars en rengle són aquestes:

  Repetició d'edificacions entre mitgeres destinades a ús residencial conformades per plantes baixa i pis. Organització interior en planta amb accés i passadís lateral. Composició de façana principal poc ornamentada composta generalment a través de dos eixos verticals, amb porta d'accés i finestra a planta baixa i balcó a planta pis. Coberta inclinada a dues vessants de teula àrab amb carener paral·lel a carrer.

- **Habitatges plurifamiliars.** Edificacions característiques de la segona dècada del segle XX i posteriors, formada per edificis d'habitatges plurifamiliars o per habitatges inicialment unifamiliars amb posterior divisió de propietat horitzontal. Comprenen aquesta tipologia els edificis amb les següents característiques comunes:

  Edificacions en blocs aïllats o entre mitgeres, compostes generalment de planta baixa amb ús comercial i diverses plantes pis amb ús residencial. Façana principal amb composició unitària i accés comú als diferents habitatges, vestíbul general i escala de veïns de comunicació vertical i aparició de patis de ventilació.

- **Industrials.** Comprenen aquesta categoria els molins d'energia hidràulica o eòlica amb origen anterior al segle XIX i la resta d'edificacions industrials construïdes a partir del segle XX. Les característiques generals dels dos grups són les següents:

  Els molins són edificacions emplaçades vora el curs d'aigua del rec o en zones orogràficament exposades al vent, de les quals, a través de la força motriu de les seves rodes o aspes, s'obtenia energia per a la manufactura específica farinera i tèxtil.

  La resta d'edificacions industrials són instal·lacions generalment destinades a l'explotació i l'activitat industrial amb obtenció d'energia mitjançant la força motriu de l'electricitat, per a manufactura, producció o emmagatzematge. Edificacions sense organització preestablerta atesa la força d'energia, amb joc de volumetries i façanes amb tractament més contemporani.

- **Edificis d'ús col·lectiu.** Edificacions o conjunt d'edificacions d'ús col·lectiu, ubicades indistintament dins l'entorn urbà o els rodals, destinades a usos públics. Són edificis representatius que destaquen tant per la seva rellevància històrica i arquitectònica com per la importància urbanística a la ciutat. Amb característiques pròpies i singulars cadascun d'ells, aquests equipaments estan destinats originalment a usos religiosos, educatius, d'espectacle, d'institucions, d'entitats, de serveis o sanitaris.

- **Portals.** Construccions que permeten l'accés a terrenys o masies rurals o a finques urbanes d'àmbit privat, amb origen anterior al segle XX. Els portals estan conformats tant per les portes d'entrada de brancals i arcs de pedra o de llinda de fusta amb coberta de teula com pel mur contigu de pedra, en cas que es conservi.

- **Ponts.** Construccions elevades sobre una depressió de terreny que tenen com a objecte la unió transversal d'ambdós costats. En el cas de la nostra ciutat, els ponts s'aixequen sobre el riu Besòs mitjançant una estructura de pilars que comunica el nucli urbà de Santa Coloma amb el municipi de Barcelona.

- **Elements.** Construccions o estructures diverses amb valors històrics o artístics rellevants. Entre els elements protegits trobem parts d'edificacions que s'han conservat amb posterioritat a l'enderroc de l'edifici matriu, panteons mortuoris, etc.

El Catàleg d'edificis i elements és el següent:

NOU CODI	EDIFICIS I/O ELEMENTS DEL CATÀLEG	TIPOLOGIA	DATA	ADREÇA	CODI VIGENT
EC-01	TORRE BALLDOVINA	CASA SENYORIAL	S XI / SXV-XVIII	Pl. Pau Casals s/n	EC-09
EC-02	TORRE PALLARESA	CASA SENYORIAL	S XI / S XVI	Camí de Sant Jeroni	EC-10
EC-03	MOLÍ D'EN RIBÉ	INDUSTRIAL	S XIV	Pl. Pau Casals s/n	EC-37
EC-04	MAS FONOLLAR	MASIA	S XIV	Cr. Sant Jeroni 1-3	EC-01
EC-05	LA TORRIBERA	MASIA	S XV	Cr. Prat de la Riba, 171	EC-02
EC-06	CAN ZAM	MASIA	S XVI / S XVIII	Av. Francesc Macià 93-103	EC-03
EC-07	SAFAREIG	ELEMENT	S XVII	Pl. Montserrat Roig s/n	EC-52
EC-08	CAN CENDRA	MASIA	S XVII - S XVIII	Cr. Mas Fonollar 8-10	
EC-09	CAN PEIXAUET	MASIA	S XVII / S XVIII-XIX	Av. Generalitat, 98	EC-04
EC-10	CAN MARINER	MASIA	S XVIII / 1983	Cr. Milà i Fontanals 10-18	EC-05
EC-11	CAN SELVA	MASIA	S XVIII	Cr. Major 44	EC-06
EC-12	MASIA DEL CARRER NOU	MASIA	S XVIII	Cr. Nou 6	EC-07
EC-13	CASES SANT ANTONI 2 a 12	HABITATGES EN RENGLE	S XVIII	Cr. Sant Antoni 2-12	EC-25
EC-14	TORRE DE L'ANTIC MOLÍ DE VENT	ELEMENT	S XVIII	Plaça Pau Casals	
EC-15	PORTAL DEL MAS FRANQUESA	PORTAL	S XVIII	Av. Francesc Macià 176	EI-26
EC-16	PORTAL DEL CEMENTIRI VELL	ELEMENT	1861	Carretera de la Roca	EC-53
EC-17	CAN BANÚS	MASIA	FINALS S XIX	Cr. Josep Anselm Clavé 11	EC-08
EC-18	CAN PATA	MASIA	FINALS S XIX	Pg. Mossèn Jaume Gordi 7 / Sant Pere 27	
EC-19	CAN MARIN	MASIA	FINALS S XIX	Cr. Major 4 int - Dalt de la Ciutadella 8	
EC-20	CAN SISTERÉ	CASA SENYORIAL	FINALS S XIX / 1989	Cr. Sant Carles s/n	EC-11
EC-21	FARMÀCIA ALTÈS	HABITATGE SINGULAR	FINALS S XIX	Pl. Vila 3 - Cr. Pedró 1	EC-14
EC-22	ESTUDI NOU	HABITATGE SINGULAR	FINALS S XIX	Cr. Pedró 14	
EC-23	CASA DEL CARRER PEDRÓ 34	HABITATGE SINGULAR	FINALS S XIX	Cr. Pedró 34	EI-03
EC-24	CASA DEL CARRER VISTALEGRE 6	HABITATGE SINGULAR	FINALS S XIX	Cr. Vistalegre 6	EI-04
EC-25	CASA DEL CARRER PEDRÓ 6	HABITATGE SINGULAR	FINALS S XIX/1929	Cr. Pedró 6	
EC-26	CASES DEL CARRER SAFAREIG 24, 26 i 28	HABITATGES EN RENGLE	FINALS S XIX	Cr. Safareig 24 , 26 i 28	
EC-27	CASA DEL CARRER BONAVISTA 1	HABITATGES SINGULAR	FINALS S XIX	Cr. Bonavista 1-5	EC-26
EC-28	CAN MET	HABITATGE PLURIFAMILIAR	FINALS S XIX	Cr. Major 37-39	EC-34
EC-29	CASA SANT ISIDRE 2 I 4	HABITATGE PLURIFAMILIAR	FINALS S XIX	Cr. Sant Isidre 4	EC-35
EC-30	AJUNTAMENT	ÚS COL.LECTIU	FINALS S XIX	Pl. de la Vila 1	EC-39
EC-31	ANTIC BALL-TEATRE XACONET	ÚS COL.LECTIU	FINALS S XIX	Cr. Josep Anselm Clavé 4	EC-40
EC-32	ANTIC CAFÉ DE BAIX	ÚS COL.LECTIU	FINALS S XIX	Cr. Major 6	
EC-33	FAÇANA DE CAN PEDRAGOSA	ELEMENT	FINALS S XIX	Cr. Pedró 14	EC-54
EC-34	PORTAL DEL CARRER CIUTADELLA 7	PORTAL	FINALS S XIX	Cr. Ciutadella 7	EI26
EC-35	PORTAL DEL CARRER PARE BENET 32	PORTAL	FINALS S XIX	Cr. Pare Benet 32	
EC-36	PORTALS DEL CARRER SANT JERONI 5	PORTAL	FINALS S XIX	Cr. Sant Jeroni 5-7	
EC-37	PANTEÓ DE LA FAMÍLIA SAGARRA DE CANYET	ELEMENT	PRINCIPIS S XX	Jardins d'Ernest Lluch	EC-56
EC-38	PANTEÓ DE LA FAMÍLIA GORDI	ELEMENT	PRINCIPIS S XX	Carretera de la Roca (Cementiri Nou)	EC-57
EC-39	PANTEÓ DE LA FAMÍLIA SAGARRA	ELEMENT	1905	Jardins d'Ernest Lluch	EC-55
EC-40	CAN SUCRE	CASA SENYORIAL	1908 - 1909	Av. Francesc Macià 184-190	EC-12
EC-41	CAN ROIG I TORRES	CASA SENYORIAL	1910 - 1913	Cr. Dalt de la Ciutadella 16-18	EC-13
EC-42	CASES ANNEXES CAN ROIG I TORRES	HABITATGES EN RENGLE	1911	Cr. Dalt de la Ciutadella 10 / 12 / 14	EC-27
EC-43	ESGLÉSIA MAJOR	ÚS COL.LECTIU	1912-1915	Pl. de l'Església s/n	EC-41
EC-44	CASA RECTORAL	ÚS COL.LECTIU	1912-1915		EC-42
EC-45	PONT VELL	PONT	1913 / 1953	Pont de Santa Coloma	
EC-46	CAN MUNTLLÓ	HABITATGE SINGULAR	1910-1919	Cr. Major 30-32	EC-15
EC-47	CAN SALADRIGAS	HABITATGE SINGULAR	1910-1919	Cr. Pedró 3	EC-16
EC-48	VILA ESPERANÇA (Torre de les Àligues)	HABITATGE SINGULAR	1910-1919	Cr. de la Plata 55	EC-17
EC-49	CASA SANT JOAN 8	HABITATGE SINGULAR	1910-1919	Cr. Sant Joan 8	EC-28
EC-50	CASA DEL PASSATGE DALT DE LA CIUTADELLA 7	HABITATGE SINGULAR	1920	Ptg. Dalt de la Ciutadella 7	
EC-51	CASA DEL CARRER WASHINGTON 19	HABITATGE SINGULAR	1920	Cr. Washington 19	
EC-52	CASA DELS NINS	HABITATGE PLURIFAMILIAR	1922-1924	Pl. Manelic 1	EC-36
EC-53a	FAÇANA DE PLANTA BAIXA DEL PAVELLÓ A	ÚS COL.LECTIU	1922-1929	Av. Generalitat, s/n - Av. Sanatori, 65-73	EC-43a
EC-53b	PAVELLÓ B (CFO MARIE CURIE)	ÚS COL.LECTIU	1922-1929		EC-43b
EC-54	CASA DEL PASSEIG MOSSEN JAUME GORDI 27	HABITATGE SINGULAR	1923	Pg. Mossèn Jaume Gordi 27	EC-18
EC-55	CASA DEL PASSEIG MOSSEN JAUME GORDI 22	HABITATGES EN RENGLE	1923	Pg. Mossèn Jaume Gordi 22	EC-29
EC-56	CASES DEL CARRER EIXIMENIS 5 i 7	HABITATGES EN RENGLE	1923	Cr. Eiximenis 5 i 7	

EDIFICIS I ELEMENTS DE L'INVENTARI QUE PASSEN AL CATÀLEG

NOUS EDIFICIS I ELEMENTS DEL CATÀLEG

NOU CODI	EDIFICIS I/O ELEMENTS DEL CATÀLEG	TIPOLOGIA	DATA	ADREÇA	CODI VIGENT
EC-57	FAÇANA DE PLANTA BAIXA DE LES CASES	HABITATGES EN RENGLE	1924-1929	Cr. Rafael Casanova 45 / 47 / 49	EC-30
EC-58	CASA DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 8	HABITATGES EN RENGLE	1924	Pg. Mossèn Jaume Gordi 8	
EC-59	CASA DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 10	HABITATGES EN RENGLE	1924	Pg. Mossèn Jaume Gordi 10	
EC-60	CAN COLLBLANCH	HABITATGE SINGULAR	1925	Cr. Alps 4-6	EC-19
EC-61	CASES DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 28 I 28 BIS	HABITATGES EN RENGLE	1925	Cr. Rafael Casanova 28 - 28 bis	EI-11
EC-62	CASES DELS FUNCIONARIS	HABITATGES EN RENGLE	1926	Cr. Rafael Casanova 53, 55 i 57	EI-19
EC-63	ACADÈMIA FUSTER	ÚS COL.LECTIU	1927	Cr. Sant Jeroni 38	EC-47
EC-64	CASA DEL CARRER SANT JERONI 40	ÚS COL.LECTIU	1927	Cr. Sant Jeroni 38 - 40	
EC-65	COOPERATIVA LA COLMENA	ÚS COL.LECTIU	1927-1936	Cr. Sant Josep 3 - Rb. Sant Sebastià 4	EC-44
EC-66a	PAVELLÓ DE LA PORTERIA	ÚS COL.LECTIU	1927-1936	Cr. Prat de la Riba, 171	EC-45a
EC-66b	LA TORRE	ÚS COL.LECTIU	1927-1936		EC-45b
EC-66c	ESGLÉSIA I PAVELLÓ DEL CONVENT	ÚS COL.LECTIU	1927-1936		EC-45c
EC-66d	PAVELLÓ CANIGÓ I PAVELLÓ MONTSERRAT	ÚS COL.LECTIU	1927-1936		EC-45d
EC-66e	PAVELLÓ VERDAGUER I PAVELLÓ GAUDÍ	ÚS COL.LECTIU	1927-1936		EC-45e
EC-66f	PAVELLÓ MONTJUICH	ÚS COL.LECTIU	1927-1936		EC-45f
EC-67	CASES DEL CARRER SANTA COLOMA 7 i 9	HABITATGES EN RENGLE	1928	Cr. Santa Coloma 7 - 9	
EC-68	CASES MOSSEN JAUME GORDI 24-26	HABITATGES EN RENGLE	1929	Pg. Mossèn Jaume Gordi 24-26	EC-31
EC-69	CAN ALTÈS	HABITATGE SINGULAR	1920-1929	Cr. Pedró 10	EC-20
EC-70	BOTIGA I CASES DEL CARRER SANTA COLOMA 16 i 18	HABITATGE SINGULAR	1920-1929	Cr. Santa Coloma 16-18	EC-21
EC-71	CASA DEL CARRER SANTA EULALIA 5	HABITATGE SINGULAR	1920-1929	Cr. Santa Eulàlia 5-7	EC-22
EC-72	CAN VALLS	HABITATGE SINGULAR	1920-1929	Cr. Pedró 4	EC-23
EC-73	CASA DEL CARRER FRANCESC MORAGAS 62	HABITATGE SINGULAR	1920-1929	Cr. Francesc de Moragas 62	EI06
EC-74	CASES DEL PASSEIG MOSSEN JAUME GORDI 12,14 I 16	HABITATGES EN RENGLE	1920-1929	Pg. Mossèn Jaume Gordi 12-16	EC-32
EC-75	ACADÈMIA MANENT	ÚS COL.LECTIU	1920-1929	Pl. Manent 1	EC-48
EC-76	CINEMA CAPITOL	ÚS COL.LECTIU	1920-1929	Av. Generalitat 6	EI24
EC-77	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 31	HABITATGE PLURIFAMILIAR	1930	Cr. Rafael Casanova 31	
EC-79	MERCAT DE SAGARRA	ÚS COL.LECTIU	1932	Pl. Ferran de Sagarra s/n	EC-46
EC-80	TORRE MARIA I TORRE TERESA	HABITATGE SINGULAR	1933	Pg. Mossèn Jaume Gordi 29-31	EC-24
EC-81	CASA DEL CARRER EIXIMENIS 2	HABITATGE SINGULAR	1936	Cr. Eiximenis 2 - 4	
EC-82	CASA DEL PASSEIG MOSSEN JAUME GORDI 28	HABITATGES EN RENGLE	1936	Pg. Mossèn Jaume Gordi 28	EC-33
EC-83	CASA DEL CARRER BALLDOVINA 8	HABITATGE SINGULAR	1930-1939	Cr. Balldovina 8	EI12
EC-84	CASA UBU	HABITATGE SINGULAR	1930-1939	Cr. Sant Ramon 21	
EC-85	CASA DEL CARRER WASHINGTON 18	HABITATGE SINGULAR	1930-1939	Cr. Washington 18	
EC-86	CASES DEL CARRER VISTALEGRE 47 i 51	HABITATGES EN RENGLE	1940	Cr. Vistalegre 47-49 i 51	
EC-87	CASA DEL CARRER DE LA PLATA 43	HABITATGE SINGULAR	1943	Cr. La Plata 43	
EC-88	CASA DEL CARRER DE LA TORRE ROJA 10	HABITATGE SINGULAR	1943	Cr.Torre Roja 10 - 12 / Bonavista 33	
EC-89	CASA DEL CARRER DEL PI 10	HABITATGE SINGULAR	1944	Cr. Pi 10 - 12	
EC-90	CASA DEL CARRER MILTON 7	HABITATGE SINGULAR	1947	Cr. Milton 7	
EC-91	CAN XIQUET	INDUSTRIAL	1947-1953	Cr. Rafael Casanova 40	EC-38
EC-93	CASA DEL CARRER SANTA EULÀLIA 13	HABITATGE SINGULAR	1940-1949	Cr. Santa Eulàlia 13	EI-08
EC-95	TORRE DELS LLEONS	HABITATGE SINGULAR	1951 / 1954	Cr. Elcano 19	
EC-96	CASA DEL CARRER SANT CARLES 32	HABITATGE SINGULAR	1953	Cr. Sant Carles 32	
EC-97	CASA DEL CARRER DEL PI 6	HABITATGE SINGULAR	1955	Cr. Pi 6 - 8	
EC-98	LA CIBA	INDUSTRIAL	1953-1955	Pg. Llorenç Serra 58 - 64	
EC-99	ESCOLES A CAN CASADESPORT	INDUSTRIAL	1962 / 1984	Cr. Doctor Pagès 3 - 7	
EC-100	ESCOLA VIRGEN DEL CARMEN	ÚS COL.LECTIU	1966-1968	Cr. Sant Ramon 11	
EC-101	ESGLÉSIA SANT JOSEP ORIOL	ÚS COL.LECTIU	1968	Av. Francesc Macià 38	
EC-102	EDIFICI D'HABITATGES SALADRIGAS	HABITATGE PLURIFAMILIAR	1974	Cr. Sant Ignasi 8 / Sagarra 14	
EC-103	CEE JOSEP SOL I RODRIGUEZ	ÚS COL.LECTIU	1979-1981	Cr. Almogàvers 16	EC-49
EC-104	ESCOLA LES PALMERES	ÚS COL.LECTIU	1982	Cr. Mossèn Camil Rosell 45	
EC-105	INSTITUT LA BASTIDA	ÚS COL.LECTIU	1983	Cr. Santa Eulàlia s/n	EC-50
EC-106	PONT DE CAN PEIXAUET	PONT	1992	Pont de Can Peixauet	
EC-107	BIBLIOTECA CENTRAL	ÚS COL.LECTIU	1995	Cr. Torrent 9 - 19	
EC-108	AUDITORI CAN ROIG I TORRES	ÚS COL.LECTIU	2006	Cr. Rafael Casanova 5	EC-51

En relació amb els béns definits amb la **clau EI - Edificis i elements de l'Inventari**, la present modificació proposa mantenir com a béns de l'Inventari 10 edificis, 10 béns es cataloguen com a BCIL, 1 bé s'inclou al Catàleg com a part d'un BCIL existent (casa del carrer de Sant Isidre, 4), 5 béns es desclassifiquen per passar a formar part del fons documental d'edificis enderrocats i 9 edificis s'incorporen com a nous béns de l'Inventari.

De la proposta resulta un Inventari conformat per 19 béns que s'ordenen en les mateixes etapes de creixement de la ciutat i es classifiquen en les mateixes tipologies que els béns amb clau EC – Edificis i elements del Catàleg.

NOU CODI	EDIFICIS I/O ELEMENTS DE L'INVENTARI	TIPOLOGIA	DATA	ADREÇA	CODI VIGENT
EI-01	CASA DEL CARRER PARE BENET 25	HABITATGES EN RENGLE	S XVII	cr. Pare Benet 25	EI-14
EI-02	CASA DEL CARRER BONAVISTA 4	HABITATGE SINGULAR	FINALS S XIX	cr. Bonavista 4-6	EI-02
EI-03	CASA DEL CARRER SANT JOAN 1	HABITATGE SINGULAR	PRINCIPIS S XX	cr. Sant Joan 1-3	EI-16
EI-04	CASA DE L'AVINGUDA FRANCESC MACIÀ 162	HABITATGE SINGULAR	1910-1920	av. Francesc Macià 162-164	EI-05
EI-05	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 20	HABITATGE SINGULAR	1924	cr. Rafael Casanova 20	
EI-06	CASES DE L'AVINGUDA GENERALITAT 40 i 42	HABITATGES EN RENGLE	1924	av. Generalitat 40 i 42	EI-18
EI-07	CASES DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 25 - INTERIOI	HABITATGES EN RENGLE	1925	pg. Mn Jaume Gordi 25b / 25c / 25d / 25e / 25f / 25g	
EI-08	CASES DE L'AVINGUDA GENERALITAT 2 i 4	HABITATGES EN RENGLE	1928	av. Generalitat 2 i 4	
EI-09	CASA DEL CARRER GARCILASO DE LA VEGA 25	HABITATGE SINGULAR	1920-1930	cr. Garcilaso de la Vega 25	EI-07
EI-10	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 69	HABITATGE SINGULAR	1920-1930	cr. Rafael Casanova 69	
EI-11	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 73	HABITATGE SINGULAR	1920-1930	cr. Rafael Casanova 73	EI-10
EI-12	CASES DE LA PLAÇA FERRAN DE SAGARRA 14 i 15	HABITATGES EN RENGLE	1920-1930	pl. Ferran de Sagarra 14 i 15	EI-17
EI-13	CASA DEL CARRER MOSSÈN JACINT VERDAGUER 83	HABITATGE SINGULAR	1931	Cr. Mossèn J. Verdaguer 83	
EI-14	CASA DEL CARRER WILSON 57	HABITATGE SINGULAR	1934-1936	cr. Wilson 57-59	
EI-15	CASA DEL PASSATGE SARAGOSSA 2	HABITATGE SINGULAR	1935	ptge. Saragossa 2-4	EI-13
EI-16	CASA DEL CARRER MILÀ I FONTANALS 84	HABITATGE SINGULAR	1936	Cr. Milà i Fontanals 84	
EI-17	CASES DEL CARRER DE LA PLATA 38, 40, 42 i 44	HABITATGES EN RENGLE	1940	cr. de La Plata 38 / 40 / 42/ 44	EI-20
EI-18	CASA DEL CARRER MASNOU 31	HABITATGE SINGULAR	1946	Cr. Masnou 31-35	
EI-19	CASES DEL CARRER DALT DE LA CIUTADELLA 41, 43 i 45	HABITATGES EN RENGLE	1956	cr. Dalt de la Ciutadella 41 / 43 / 45	

NOUS EDIFICIS I ELEMENTS DE L'INVENTARI

Els béns de l'Inventari que es cataloguen com a BCIL per recuperació o significació del seu valor patrimonial s'indiquen a la taula següent:

NOU CODI	EDIFICIS I/O ELEMENTS DEL CATÀLEG	TIPOLOGIA	DATA	ADREÇA	CODI VIGENT
EC-15	PORTAL DEL MAS FRANQUESA	PORTAL	S XVIII	Av. Francesc Macià 176	EI-26
EC-23	CASA DEL CARRER PEDRÓ 34	HABITATGE SINGULAR	FINALS S XIX	Cr. Pedró 34	EI-03
EC-24	CASA DEL CARRER VISTALEGRE 6	HABITATGE SINGULAR	FINALS S XIX	Cr. Vistalegre 6	EI-04
EC-34	PORTAL DEL CARER CIUTADELLA 7	PORTAL	FINALS S XIX	Cr. Ciutadella 7	EI26
EC-61	CASES DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 28 I 28 BIS	HABITATGES EN RENGLE	1925	Cr. Rafael Casanova 28 - 28 bis	EI-11
EC-62	CASES DELS FUNCIONARIS	HABITATGES EN RENGLE	1926	Cr. Rafael Casanova 53, 55 i 57	EI-19
EC-73	CASA DEL CARRER FRANCESC MORAGAS 62	HABITATGE SINGULAR	1920-1929	Cr. Francesc de Moragas 62	EI06
EC-76	CINEMA CAPITOL	ÚS COL.LECTIU	1920-1929	Av. Generalitat 6	EI24
EC-83	CASA DEL CARRER BALLDOVINA 8	HABITATGE SINGULAR	1930-1939	Cr. Balldovina 8	EI12
EC-93	CASA DEL CARRER SANTA EULÀLIA 13	HABITATGE SINGULAR	1940-1949	Cr. Santa Eulàlia 13	EI-08

Els béns que passen de l'Inventari a l'arxiu documental com a conseqüència del seu enderroc o de la pèrdua dels seu valor arquitectònic són els següents:

NOU CODI	EDIFICIS I/O ELEMENTS DE L'INVENTARI	TIPOLOGIA	DATA	ADREÇA	CODI VIGENT
	CAN BADIA	HABITATGE SINGULAR	FINALS S XIX	Rb. Sant Sebastià 22 - cr. Sant Josep 19	EI-01
	CASA DEL CARRER ANSELM DE RIU 105	HABITATGE SINGULAR	1920-1930	av. Anselm de Riu 105-107	EI-09
	CASA DEL CARRER SANT JOAN 2	HABITATGE SINGULAR	FINALS S XIX	cr. Sant Joan 2 - av. Generalitat 250	EI-15
	MOLÍ D'EN GUINART	INDUSTRIAL	S XVIII	cr. Pare Benet 30	EI-22
	ANTIC CAFÉ XACONET	ÚS COL.LECTIU	FINALS S XIX	av. Anselm Clavé 6 - 8	EI-23

La inclusió de nous béns al Catàleg i a l'Inventari es realitza amb l'objectiu d'augmentar la representativitat dels béns protegits per etapes de creixement i tipologia.

De la taula cronològica, destaca l'increment d'edificacions construïdes durant la dictadura i es posa en relleu el valor patrimonial dels edificis públics construïts en l'època democràtica:

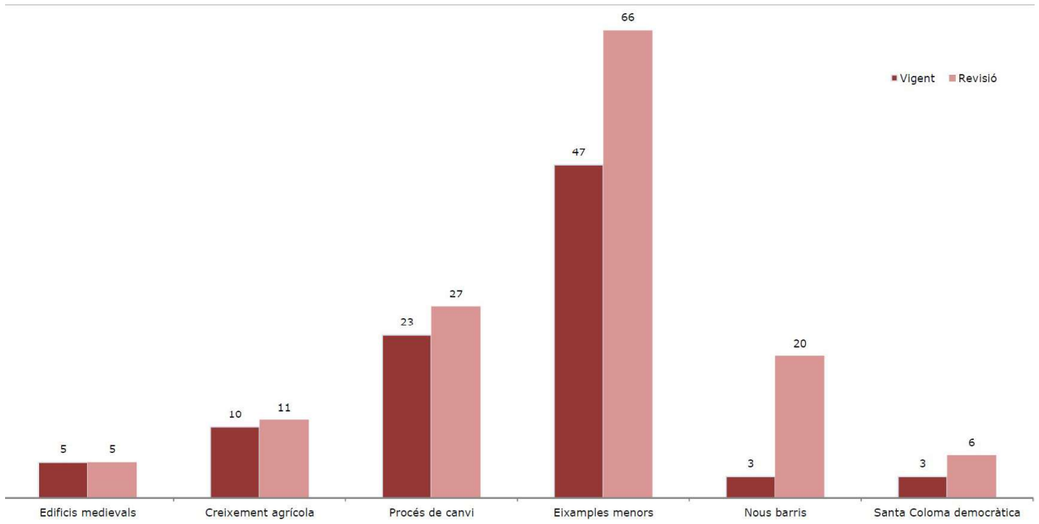

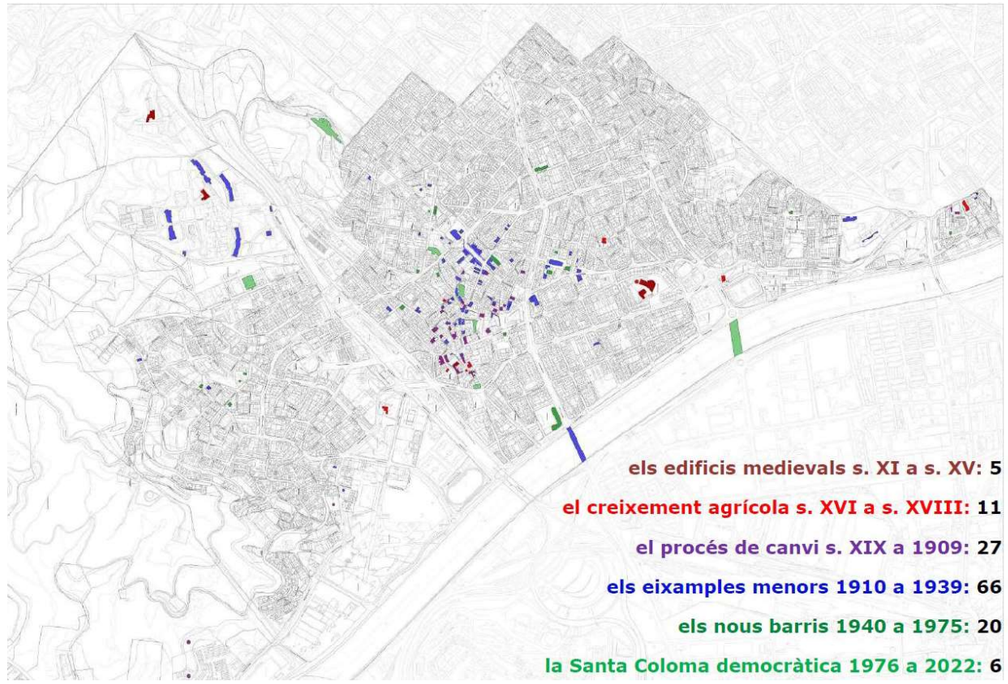

Tipològicament, es constata un augment molt rellevant en el nombre d'habitatges singulars i d'habitatges en rengle i es destaca la importància de les masies que es conserven al nucli històric i que no tenien cap tipus de protecció, així com dels equipaments col·lectius més contemporanis:

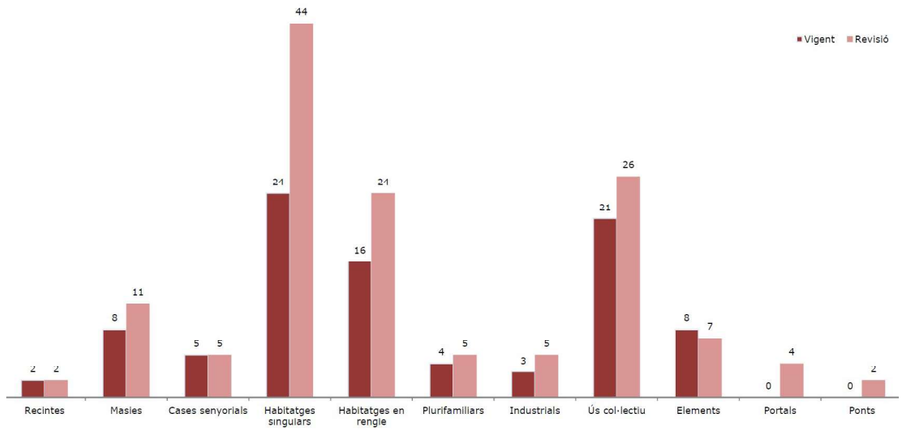

D'altra banda, l'increment de la representativitat territorial s'assoleix parcialment amb la inclusió al Catàleg i a l'Inventari d'edificis del barri del Fondo (Districte VI), que no estava representat al PEPPSC pel dèficit d'edificacions històriques rellevants que presenta:

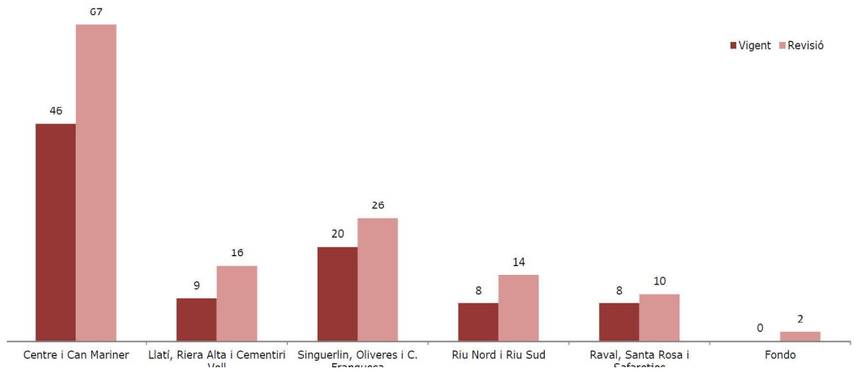

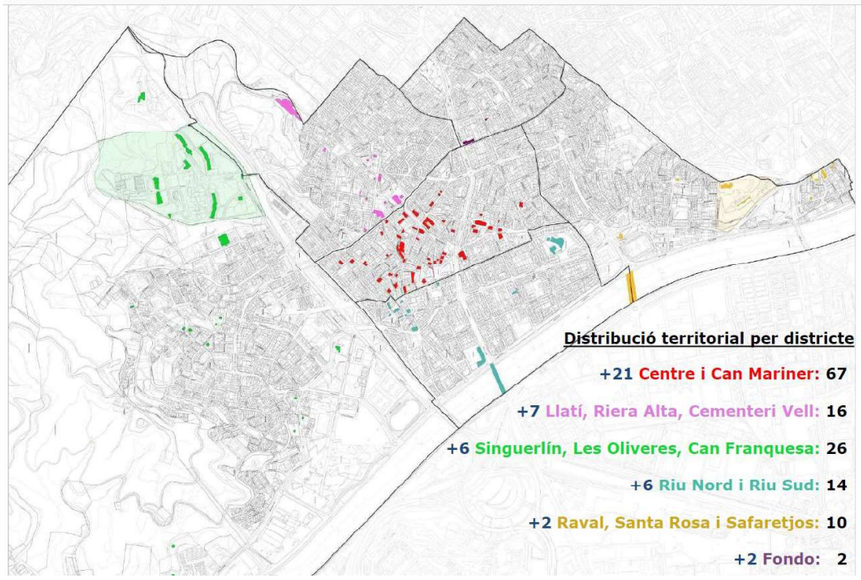

Per últim, es ressalta l'obra dels arquitectes Josep Alemany i Xavier Valls mitjançant un substancial increment del nombre d'edificis catalogats d'ambdós autors.

S'incorporen al Catàleg 13 nous edificis amb la signatura de Josep Alemany fins a assolir un total de 21 edificis protegits:

CODI	NOM	AUTORIA	ADREÇA
EC-51	CASA DEL CARRER WASHINGTON 19	Josep Alemany i Juvé	Cr. Washington 19
EC-52	CASA DELS NINS	Josep Alemany i Juvé / Lluís Colomer i Ballot	Pl. Manelic 1
EC-53b	PAVELLÓ B DE L'ESPERIT SANT	Josep Alemany i Juvé	Av. Generalitat, s/n - Av. Sanatori, 65-73
EC-55	CASA MOSSEN JAUME GORDI 22	Josep Alemany i Juvé	Pg. Mossèn Jaume Gordi 22
EC-56	CASES DEL CARRER EIXIMENIS 5 i 7	Josep Alemany i Juvé	Cr. Eiximenis 5 i 7
EC-57	FAÇANA DE PLANTA BAIXA DE LES CASES	Josep Alemany i Juvé / Lluís Colomer i Ballot	Cr. Rafael Casanova 45 / 47 / 49
EC-60	CAN COLLBLANCH	Josep Alemany i Juvé	Cr. Alps 4-6
EC-61	CASES DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 28 i 28 BIS	Josep Alemany i Juvé	Cr. Rafael Casanova 28 - 28 bis
EC-62	CASES DELS FUNCIONARIS	Josep Alemany i Juvé	Cr. Rafael Casanova 53, 55 i 57
EC-67	CASES DEL CARRER SANTA COLOMA 7 i 9	Josep Alemany i Juvé	Cr. Santa Coloma 7 - 9
EC-73	CASA DEL CARRER FRANCESC MORAGAS 62	Josep Alemany i Juvé	Cr. Francesc de Moragas 62
EC-76	CINEMA CAPITOL	Josep Alemany i Juvé	Av. Generalitat 6
EC-79	MERCAT DE SAGARRA	Josep Alemany i Juvé	Pl. Ferran de Sagarra s/n
EC-80	TORRE MARIA i TORRE TERESA	Josep Alemany i Juvé	Pg. Mossèn Jaume Gordi 29-31
EC-81	CASA DEL CARRER EIXIMENIS 2	Josep Alemany i Juvé	Cr. Eiximenis 2 - 4
EC-88	CASA DEL CARRER DE LA TORRE ROJA 10	Josep Alemany i Juvé	Cr.Torre Roja 10 - 12 / Bonavista 33
EC-89	CASA DEL CARRER DEL PI 10	Josep Alemany i Juvé	Cr. Pi 10 - 12
EC-90	CASA DEL CARRER MILTON 7	Josep Alemany i Juvé	Cr. Milton 7
EC-91	CAN XIQUET	Josep Alemany i Juvé	Cr. Rafael Casanova 40
EC-95	TORRE DELS LLEONS	Josep Alemany i Juvé	Cr. Elcano 19
EC-96	CASA DEL CARRER SANT CARLES 32	Josep Alemany i Juvé	Cr. Sant Carles 32

I pel que fa als edificis protegits de Xavier Valls, passen de 2 (la rehabilitació de can Mariner i la remunta de can Saladrigas) a 6:

CODI	NOM	AUTORIA	ADREÇA
EC-10	CAN MARINER	Rehabilitació: Xavier Valls i Bauzà	Cr. Milà i Fontanals 10-18
EC-47	CAN SALADRIGAS	Ampliació Xavier Valls i Bauzà	Cr. Pedró 3
EC-99	ESCOLES EN CAN CASADESPORT	Rehabilitació: Xavier Valls i Bauzà	Cr. Doctor Pagès 3 - 7
EC-101	ESGLÉSIA SANT JOSEP ORIOL	Autor: Muntañola, Sauquet i Xavier Valls	Av. Francesc Macià 38
EC-102	EDIFICI D'HABITATGES SALADRIGAS	Autor: Xavier Valls i Bauzà	Cr. Sant Ignasi 8 / Sagarra 14
EC-104	ESCOLA LES PALMERES	Autor: Xavier Valls i Bauzà	Cr. Mossèn Camil Rosell 45

En relació amb els àmbits definits amb la **clau A - Ambients urbans**, el present document proposa mantenir els 3 ambients urbans protegits actuals i planteja incorporar-ne un quart: l'ambient del mercat de Sagarra.

Els límits dels 3 ambients protegits existents s'han ampliat gràcies a l'aplicació del criteri general d'incorporar a l'àmbit les parcel·les amb front a l'espai públic protegit dins l'ambient, de manera que configuren un àmbit continu que descriu de forma més precisa l'expansió de la ciutat a partir del nucli urbà primitiu que es va generar als voltants de l'antiga església de Sant Josep Oriol i el Mas Fonollar i a través dels petits eixamples que es van produir a començaments del segle XX a l'entorn del carrer Major i la plaça de la Vila i arran de la construcció de la nova església i del passeig senyorial de Mossèn Jaume Gordi.

Els 4 ambients urbans resultants s'ordenen cronològicament a la taula següent:

NOU CODI	AMBIENTS URBANS PROTEGITS	ADREÇA	VIGENT
A-01	AMBIENT DEL PRIMER NUCLI URBÀ A L'ENTORN DELS CARRERS SAFAREIG I SANT JERONI	Ambient delimitat pels c. Safareig, St Jeroni, Pare Benet, Ciutadella, Major i Nou	A-01
A-02	AMBIENT DEL PRIMER CREIXEMENT URBÀ A L'ENTORN DEL CR MAJOR I LA PL DE LA VILA	Ambient delimitat pels c. St Carles, Major, Ciutadella, P. Benet, Mn J. i Llorenç Serra	A-02
A-03	AMBIENT DEL CREIXEMENT DE L'ESGLÉSIA A L'ENTORN DEL PASSEIG MN JAUME GORDI	Ambient delimitat pel pg. Mn J. Gordi i els c. Visatlegre, Enamorats i Mare D. Mercè	A-03
A-04	AMBIENT DE L'EIXAMPLE DEL MERCAT A L'ENTORN DEL CARRER DELS SAGARRA	Ambient delimitat per a. Generalitat, R. St Sebastià i c. St Silvestre i Milà i Fontanals	
	NOUS AMBIENTS URBANS PROTEGITS		

Cada ambient urbà protegit disposa d'una fitxa amb la informació descriptiva de la seva situació, el seu origen i les seves característiques, normes generals i fitxes normatives pròpies que en regulen la protecció.

Per assolir l'objectiu d'optimitzar els mecanismes que facilitin preservar els béns patrimonials dels ambients, s'ha creat la nova categoria de "Béns de protecció urbanística (BPU)", que inclou els béns amb valors que identifiquen l'arquitectura tradicional del lloc i/o el paisatge del municipi i que es divideixen en dues categories: edificació amb protecció urbanística i espai lliure privat amb protecció urbanística.

L'**ambient del primer nucli urbà a l'entorn dels carrers del Safareig i de Sant Jeroni (A-01)** es correspon amb el nucli urbà original de la ciutat constituït entre els segles XVII i XVIII a la zona on se situa el mas Fonollar i on se situava l'antiga església del poble.

Els BPU de l'ambient del primer nucli urbà es descriuen a la taula següent:

CODI	NOM	ADREÇA	NIVELL DE PROTECCIÓ BPU
A1-01	CASA DEL CARRER CIUTADELLA 7	Cr. Ciutadella 7	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-02	CASES DEL CARRER SANT JERONI 14 i 16	Cr. Sant Jeroni 14 - 16	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-03	CASES DEL CARRER MAJOR 36, 38 i 40	Cr. Major 36 / 38 / 40	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-04	CASA DEL CARRER MAJOR 42	Cr. Major 42	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-05	CASA DEL CARRER MAJOR 52	Cr. Major 52 - 54 / Cr. Nou 3	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-06	CASES DEL CARRER MAS FONOLLAR 16 i 18	Cr. Mas Fonollar 16 / 18	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-07	CASES DEL CARRER SAFAREIGS 10, 12, 14 i 16	Cr. Safareig 10 / 12 / 14 / 16	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-08	CASES DEL CARRER SAFAREIGS 19, 21, 23, 25 i 27	Cr. Safareig 19 / 21 / 23 / 25 / 27	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-09	CASA DEL CARRER SANT JERONI 9	Cr. Sant Jeroni 7 - 9 / Sant Jeroni 5 - 7	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA

L'**ambient del primer creixement urbà a l'entorn del carrer Major i la plaça de la Vila (A-02)** es correspon amb el primer creixement de la ciutat que es va produir entre finals dels segle XIX i principis del segle XX. Aquest primer eixample del nucli urbà original segueix les línies naturals d'evolució de la ciutat que es veu impulsat pel creixement industrial de finals del segle XIX i principis del segle XX, especialment pel que fa al tèxtil a Santa Coloma.

Els BPU de l'**ambient del primer creixement urbà** són els que s'indiquen a la taula següent:

CODI	NOM	ADREÇA	NIVELL DE PROTECCIÓ BPU
A2-01	CASES DEL CARRER CIUTADELLA 12 i 14	Cr. Ciutadella 12 / 14	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-02	CASA DEL CARRER JOSEP ANSELM CLAVÉ 1	Cr. Josep Anselm Clavé 1	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-03	CASA DEL CARRER MAJOR 1	Cr. Major 1 - Cr. J. Anselm Clavé 25	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-04	CASES DEL CARRER MAJOR 5 i 7	Cr. Major 5 / 7	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-05	CASES DEL CARRER MAJOR 8 i 10	Cr. Major 8 / 10	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-06	CASES DEL CARRER MAJOR 12, 14, 16 i 18	Cr. Major 12 / 14 / 16 / 18	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-08	CASA DEL CARRER MAJOR 19	Cr. Major 19	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-09	CASES DEL CARRER MAJOR 29 i 29b	Cr. Major 29 / 29 bis	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-10	CASA DEL CARRER DEL PEDRÒ 8	Cr. Pedró 8	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-11	CASES DEL CARRER PARE BENET 32, 34 i 36	Cr. Pare Benet 32 / 34 / 36	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-12	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 16	Cr. Rafael Casanova 16	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-13	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 27	Cr. Rafael Casanova 27	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-14	CASES DEL CARRER VISTALEGRE 8, 10 i 12	Cr. Vistalegre 8 / 10 / 12	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-15	CASA DEL CARRER VISTALEGRE 13	Cr. Vistalegre 13	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-16	CASES DEL CARRER TORRENT 6	Cr. Torrent 6-8	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-17	CASES DEL CARRER MAJOR 11 i 13	Cr. Major 11 / 13	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-18	CASA DEL CARRER SANTA COLOMA 6	Cr. Santa Coloma 6	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA

L'**ambient del creixement de l'església a l'entorn del passeig de Mossèn Jaume Gordi (A-03)** es correspon amb el creixement de la ciutat que va tenir lloc a la segona i tercera dècada del segle XX com a conseqüència de la construcció l'any 1912 de la nova església de Santa Coloma de Gramenet. Aquest ambient respon a una ordenació de ciutat jardí, configurada a partir d'un eix vertebrador principal, el passeig senyorial de Mossèn Jaume Gordi, que neix al peu de l'església per connectar-la amb el nucli urbà existent. Sobre aquest eix es disposen a banda i banda edificacions de baixa densitat amb jardí.

Els BPU de l'**ambient del creixement de l'església** es descriuen a la taula següent:

CODI	NOM	ADREÇA	NIVELL DE PROTECCIÓ BPU
A3-01	CASES DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 13-15-17	Pg. Mossèn Jaume Gordi 13 - 15 - 17	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A3-02	CASES DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 19 i 21	Pg. Mossèn Jaume Gordi 19 / 21	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A3-03	CASES DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 30 i 32	Pg. Mossèn Jaume Gordi 30 / 32	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A3-04	ESPAI LLIURE PRIVAT CASES PG MOSSÈN J. GORDI 13 a 33	Pg. Mossèn Jaume Gordi 13 a 33	ESPAI LLIURE PRIVAT AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A3-05	ESPAI LLIURE PRIVAT CASES PG MOSSÈN J. GORDI 18 a 36	Pg. Mossèn Jaume Gordi 18 a 36	ESPAI LLIURE PRIVAT AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA

L'**ambient de l'eixample del mercat a l'entorn del carrer dels Sagarra (A-04)** es correspon amb el tercer creixement de la ciutat que es va produir entre els anys 1930 i 1945 als voltants del nou mercat municipal. Aquest ambient respon a una ordenació de retícula d'illa estreta, allargada i de baixa densitat, que té com a nucli vertebrador la plaça de Ferran de Sagarra, al centre de la qual se situa l'edifici del mercat.

Els BPU de l'**ambient de l'eixample del mercat** són els que s'indiquen a la taula següent:

CODI	NOM	ADREÇA	NIVELL DE PROTECCIÓ BPU
A4-01	CASES DEL CARRER SANT IGNASI 14 i 16	Cr. Sant Ignasi 16 / 18	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A4-02	CASES DEL CARRER SANT JOSEP 14, 16, 18 i 20	Cr. Sant Josep 14 / 16 / 18 / 20b	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA

En relació amb els béns definits amb la **clau ZA - Zones arqueològiques**, el present document manté la cova d'en Genís i el poblat ibèric de Puig Castellar com a jaciments arqueològics recuperats i explotats i planteja la modificació de les àrees d'expectativa arqueològica actuals per adequar-les a les àrees existents a l'Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya.

A aquest efecte s'han incorporat dues noves àrees d'expectativa arqueològica, el parc de la Bastida (ZA-14) i el parc del Molinet (ZA-15), s'han ampliat els àmbits de delimitació de l'entorn de la Torre Pallaresa (EC-04), de l'entorn del torrent de les Bruixes (EC-06) i de l'entorn del torrent d'en Brutau (ZA-08) i s'han incorporat fitxes informatives de la totalitat de les zones arqueològiques, en les quals s'amplien les dades i les descripcions dels béns i se'n defineix amb més precisió la localització.

La llista de **zones arqueològiques protegides** és la següent:

NOU CODI	ZONES ARQUEOLÒGIQUES	TIPOLOGIA	ETAPA	ADREÇA	C. VIGENT
ZA-01	COVA D'EN GENÍS	JACIMENTS ARQUEOLÒGICS	Edat de Bronze (1800 a.C. / 650 a.C.)	A 500 metres del Turó del Pollo (cota 230 snm)	ZA-01
ZA-02	POBLAT IBÈRIC PUIG CASTELLAR		Des de Ferro-Ibèric fins a Romà República (550 a.C. / 200 a.C.)	Turó del Pollo (cota 280 snm)	ZA-02
ZA-03	VINYES DE CAN BUTINYÀ	ÀREES D'EXPECTATIVA ARQUEOLÒGICA	Neolític (5500 a.C. / 2200 a.C.)	camí de Sant Jeroni de la Murtra	ZA-03
ZA-04	ENTORN TORRE PALLARESA		Des de Ferro-Ibèric fins a Romà Baix Imperi (650 a.C. / 476 d.C.)	camí de Sant Jeroni de la Murtra	ZA-04
ZA-05	ENTORN TORRIBERA		Des de Ferro-Ibèric fins a Romà Baix Imperi (600 a.C. / 476 d.C.)	Recinte Torribera	ZA-05
ZA-06	ENTORN TORRENT DE LES BRUIXES		Calcolític (2200 a.C. / 1800 a.C.)	Torrent de les Bruixes	ZA-06
ZA-07	ENTORN CAN ZAM		Des de Romà República a Romà Baix Imperi (218 a.C. / 476 a.C.)	avinguda Francesc Macià / carrer Victor Hugo	ZA-07
ZA-08	ENTORN TORRENT D'EN BRUTAU		Des de Ferro-Ibèric fins a Romà Baix Imperi (650 a.C. / 476 d.C.)	Almogàvers/ Castella/ G. Vega/ Roger Flor/ Torribera	ZA-08
ZA-09	ENTORN PARC DELS PINS		Des de Romà a Romà Baix Imperi (218 a.C. / 476 d.C.)	Sardana / Pirineus / Circumval.lació / Roger de Llòria	ZA-09
ZA-10	ENTORN CAN MARINER		Medieval	carrer Milà i Fontanals, 10-18 / carrer Roselles	ZA-10
ZA-11	SANTA COLOMA VELLA		Des de Ferro-Ibèric fins a Medieval (250 a.C. / 1789 d.C.)	Fr Macià/ Major/ Dalt Ciutadella/ Pare Benet/ St Jeroni	ZA-11
ZA-12	ENTORN CAN PEIXAUET			avinguda de Generalitat, 100-102	ZA-12
ZA-13	ENTORN MAS FRANQUESA			avinguda Francesc Macià, 93 a 103	ZA-13
ZA-14	PARC DE LA BASTIDA		Ferro-Ibèric Final fins a Romà (200 a.C. / 50 a.C.)	camí de Sant Jeroni de la Murtra /c. de Santa Eulàlia	
ZA-15	PARC DEL MOLINET		Des de Medieval fins a Modern (400 / 1789)	av. de Mossèn Josep Pons i Rabadà / av. Generalitat	

NOVES ZONES ARQUEOLÒGIQUES PROTEGIDES

Cal destacar que des de l'any 2009 no s'ha produït a cap àrea d'expectativa arqueològica la situació d'esgotament del potencial arqueològic i paleontològic que es va produir com a conseqüència de l'explotació de les restes del Molí d'en Ribé, situat a l'entorn de la Torre Balldovina, que va facilitar la seva catalogació com a BCIL i ha permès recentment l'obertura com a museu de l'antic molí fariner del segle XIV.

Tanmateix, i atès que la Torre Balldovina (EC-01) és un BCIN medieval que podria conservar encara restes pertanyents als diferents períodes d'ocupació del lloc, s'ha establert a l'apartat normatiu de les zones arqueològiques i a la fitxa de protecció del bé que el subsol i l'entorn de la Torre Balldovina tindran la consideració d'àrea d'expectativa arqueològica.

En relació amb els nous béns definits amb la **clau EP – Elements del Paisatge**, la present modificació proposa incloure a manera d'inventari 88 béns que realcen el paisatge i la memòria històrica de la ciutat.

Es considera important posar en relleu diversos elements de Santa Coloma, alguns perquè conformen el paisatge, com fonts, mines i miradors, i d'altres perquè contribueixen a preservar la memòria històrica de la ciutat, com els refugis antiaeris de la Guerra Civil Espanyola o expressions culturals com les escultures i els murals.

Es proposa ressaltar les fonts i les deus que actualment estan en funcionament i que disposen d'un entorn d'interès paisatgístic i natural amb protecció pròpia, com la serralada de Marina. S'inclouen 4 fonts i 1 deu al recull d'Elements del paisatge.

Es proposa posar en valor una de les formes contemporànies de contemplació dels paisatges, els miradors. Aquests espais privilegiats ens sedueixen, ens estimulen i, evidentment, ens fomenten l'estima pels paisatges. En alguns d'aquests punts d'observació hi ha mitjans explícits per a la interpretació dels paisatges, sobretot plànols, mentre que en d'altres l'essència de cada paisatge i el seu significat es poden induir a través de l'experiència i la mirada de cada persona. S'inclouen 9 miradors al recull d'Elements del paisatge.

Es proposa deixar constància al PEPPSC d'elements diversos, com el tall geològic, les mines excavades a la serralada de Marina per a l'extracció de galena o les mines o conduccions que portaven aigua fins als antics masos de Santa Coloma. S'inclouen 1 element geològic, 2 mines de roca i 3 mines d'aigua al recull d'Elements del paisatge.

Es proposa ressaltar els elements escultòrics de la ciutat. L'escultura té un paper important com a element artístic i urbanístic, que contribueix a la configuració de l'espai urbà de la ciutat. Santa Coloma conserva a la seva trama urbana un seguit d'exemples escultòrics, diversos pel que fa a la tipologia, la cronologia i la temàtica. S'inclouen 23 escultures al recull d'Elements del paisatge.

Es proposa posar en valor l'art urbà de la ciutat. L'art urbà contemporani contribueix a la construcció del paisatge de les ciutats, és cada cop més present a l'espai públic i forma part de la cultura visual i de la identitat dels seus habitants. L'art urbà s'apropia dels espais públics i d'elements culturals populars per difondre missatges sovint reivindicatius a la ciutadania i donar un valor afegit a aquest espai comú. El mural ha experimentat un creixement quantitatiu notable, per la qual cosa podem dir que es tracta d'un tipus d'art que es va consolidant. S'inclouen 15 murals al recull d'Elements del paisatge.

Per últim, al present document es proposa deixar constància de les conseqüències de l'esclat de la Guerra Civil a Santa Coloma de Gramenet. La construcció dels refugis es va impulsar sobretot a partir del segon bombardeig a Barcelona. Malgrat no ser una ciutat gaire atacada, la proximitat amb Barcelona la feia vulnerable, i els refugis van ser construïts o bé per l'Ajuntament o bé per iniciativa dels veïns d'un barri o un carrer. S'inclouen 30 refugis antiaeris al recull d'Elements del paisatge.

NOU CODI	ELEMENTS DEL PAISATGE	TIPOLOGIA	DATA	ADREÇA	CODI VIGENT
EP-01	FONT DE L'ALZINA	FONTS i DEUS		Camí de la Font de l'Alzina	
EP-02	FONT DE SANT ROC (FONT DEL DRAPET)			Cr. Garcilaso de la Vega 44 (Torrent de les Bruixes)	
EP-03	FONT DE LA BOTA			Camí de Can Calvet (Torrent de les Bruixes)	
EP-04	FONT D'EN BERTOMEU			Vinya d'en Sabater	
EP-05	DEU D'EN JONCAR			Camí de Can Calvet (Torrent de les Bruixes)	
EP-06	MIRADOR DE L'ENTRADA DEL CAMÍ FONT DE L'ALZINA	MIRADORS		Camí de la Font de l'Alzina	
EP-07	MIRADOR DE LA SERRALADA DE MARINA			Camí del Bosc d'en Xincó	
EP-08	MIRADOR DEL CARRER CÒRDOVA			Camí de Can Franquesa	
EP-09	MIRADOR DEL BOSQUET DE LES ESCOLES			Camí al final del carrer Castella	
EP-10	MIRADOR DE CAN CALVET			Torrent de Can Calvet	
EP-11	MIRADOR DEL POBLAT IBÈRIC			Turó del Pollo	
EP-12	MIRADOR DEL PLA DE LES ALZINES			Pla de les Alzines	
EP-13	MIRADOR DE LA BASTIDA			Parc de la Bastida	
EP-14	MIRADOR DELS ÍBERS			Carrer Còrdova 1	
EP-15	TALL GEOLÒGIC	E. GEOLÒGIC		avinguda de Mossèn Josep Pons i Rabadà s/n	
EP-16	MINA DE GALENA O D'EN XINCÒ	MINA DE ROCA		Camí dels Minerals	
EP-17	MINA DE GALENA INFERIOR			Camí dels Minerals	
EP-18	MINA VELLA	MINES D'AIGUA	XVI-XVIII	Travessant la ciutat de Nord a Sud	
EP-19	MINA D'EN SELVA		Finals s XIX	T. Bruixes / Can Calvet / St Jeroni / Safareig / Pedró	
EP-20	MINA DE CAN PASCALI		Finals s XIX	carrer Cristòfor Colom - Jardins de Can Sisteré	
EP-21	HOMENATGE A JOSEP ANSELM CLAVÉ	ESCULTURES	1920-1929	Jardins de l'Auditori	
EP-22	HOMENATGE A LLORENÇ SERRRA I BADOSA		1923	Plaça de la Vila	
EP-23	MANELIC		1926	Plaça del Manelic	
EP-24	RELLOTGE DE LA PLAÇA DEL RELLOTGE		1950-1960	Plaça del Rellotge	
EP-25	MONUMENT ALS LAIETANS		1961	carrer Còrdova 1 (Mirador dels Ibers)	
EP-26	BASE DE LA TORRE ELÈCTRICA		1965	Parc Fluvial del Besòs	
EP-27	HOMENATGE A JOAN MANENT I SERRA		Anys 80	Plaça Manent	
EP-28	HOMENATGE A ANTONIO MAIRENA		1985	Jardí de la Figuera (Rambla del Fondo)	
EP-29	"LA MUJER DESNUDA"		1986-1987	Plaça del Rellotge	
EP-30	HOMENATGE ALS CAIGUTS A MAUTHAUSEN		1989	Jardins del Museu Torre Balldovina	
EP-31	OLYMPIA		1992	Parc Europa	
EP-32	COLOMART 93		1993	Plaça Pau Casals (entrada Museu Torre Balldovina)	
EP-33	COMPOSICIÓ ASCESCENDENT PER FERRO I PEDRA SOL MAJOR		1993	Plaça Pau Casals (entrada Museu Torre Balldovina)	
EP-34	PLACA CONMEMORATIVA AL GENERAL MORAGUES		1994	Jardí Josep Moragues	
EP-35	OM		1999	Plaça de l'Església	
EP-36	CO-INCIDÈNCIA		1999	Parc de Can Zam	
EP-37	VIATGE		2002-2003	Cementiri Nou (carretera de la Roca)	
EP-38	HOMENATGE AL PADRE JOSÉ		2005	Rambla del Fondo (cr. Mn jacint Verdaguer)	
EP-39	X		2006	Plaça Catalunya	
EP-40	NOU HOMENATGE A CELESTÍ BOADA		2007	Rambla del Fondo (Plaça Mediterrània)	
EP-41	LITERATURA		2007	Plaça Montserrat Roig	
EP-42	SARDANA		2007	Parc Europa	
EP-43	HOMENATGE DE L'ALCALDE LLUÍS HERNÁNDEZ		2018	Parc de Can Zam	
EP-44	MURAL "A" DE CAN FRANQUESA	MURALS	1979	carrer Córdova 12	
EP-45	MURAL LITERARI "EL PASSATGE DE LA PARAULA"		2008	Parc Fluvial del Besòs	
EP-46	MURAL COL.LECTIU DE L'INSTITUT TORRENT DE LES BRUIXES		2018	carrer Santa Eulàlia s/n (Institut Torrent de les Bruixes)	
EP-47	MURAL "TEMPS DE DONES"		2019	Passeig Llorenç Serra 64 (Edifici de la CIBA)	
EP-48	MURAL "DIVERSITAT"		2019	carrer Mossen Camil Rossell 45 (Escola Les Palmeres)	
EP-49	MURAL "HOMENATGE A MARIUS SAMPERE"		2019	Jardins de Can Sisiteré (Biblioteca Central)	
EP-50	MURAL "COR"		2019	Parc dels Pins (al paviment del parc)	
EP-51	MURAL DE L'ESCOLA TORRE BALLDOVINA		2019	avinguda Pallaresa 44 (Escola Torre Balldovina)	
EP-52	MURAL "OLIVERES 203"		2019	carrer Pep Ventura 3	
EP-53	MURAL DE LA PLAÇA D'EN BARÒ		2019	carrer Major 83	
EP-54	MURAL "HOMENATGE A DAVID GÁLVEZ"			carrer Jaume Balmes 25	
EP-55	MURAL "NO A LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES"			carrer Major 32	
EP-56	MURAL "EL PAJARO LOCO"			carrer Angel Guimerà 42	
EP-57	MURAL "HOMENATGE A JUANMI"			carrer Almogavers 17	
EP-57	MURAL DE LA BIODIVERSITAT DEL BESÒS		2022	Parc Fluvial del Besòs	
	NOUS ELEMENTS DEL PAISATGE				

NOU CODI	NOM	TIPOLOGIA	DATA	ADREÇA	CODI VIGENT
EP-59	REFUGI DEL CARRER BALEARS / CARRER VALÈNCIA	REFUGIS ANTIAERIS	1936-1939	Carrer de les Balears / Carrer de València	
EP-60	REFUGI DEL CARRER WILSON			Carrer Wilson 37	
EP-61	REFUGI DEL CARRER PRAT DE LA RIBA / CARRER GASPAR			Carrer Prat de la Riba / Carrer e Gaspar	
EP-62	REFUGI DEL CARRER DE LES BALEARS			Carrer Balears / Carrer prat de la Riba	
EP-63	REFUGI DEL CARRER AMÈRICA / CARRER CIUTADELLA			Carrer América / Carrer Ciutadella	
EP-64	REFUGI DE CAN ROIG I TORRES			Passatge de Dalt de la Ciutadella 2	
EP-65	REFUGI DEL CARRER SANT PERE			Carrer Sant Pere 3	
EP-66	REFUGI DE LA MASIA DE CAN PASCALI			Carrer Sant Carles 30	
EP-67	REFUGI DE CAN SISTERÉ			Jardins de Can Sisteré	
EP-68	REFUGI DEL MAS FONOLLAR			Carrer Sant Jeroni 1	
EP-69	REFUGI DE CAN BACHS			Plaça Montserrat Roig	
EP-70	REFUGI DEL CARRER MAJOR			Cr Major / Cr de la Mare de Déu dels Àngels /Pl Olimpo	
EP-71	REFUGI DE LA PLAÇA DE LA REPÚBLICA			Plaça de la Vila (sense concretar)	
EP-72	REFUGI DE LA RAMBLA DE SANT SEBASTIÀ			Rambla Sant Sebastà / Carrer del Pedró / Carrer Vistalegre	
EP-73	REFUGI DEL CARRER NAKENS			Carrer de Sant Carles / Plaça Catalunya	
EP-74	REFUGI DE LA TORRE BALLDOVINA			Plaça Pau Casals	
EP-75	REFUGI DEL CARRER BEETHOVEN			Cr Beethoven / Cr del rellotge / Cr de Massanet	
EP-76	REFUGI DEL CARRER NÚRIA			Carrer Núria 27	
EP-77	REFUGI DEL PENSAMENT			Cr Torras i Bages / Cr Camprodon / Cr Irlanda	
EP-78	REFUGI DE LA MONATAÑA PARTIDA			Carrer d'Elcano	
EP-79	REFUGI DE L'AVINGUDA DE LA REPÚBLICA			Avinguda Generalitat	
EP-80	REFUGI DEL MOLINET			Avinguda Generalitat	
EP-81	REFUGI DE LA TORRE DELS LLEONS			carrer Elcano 19	
EP-82	REFUGI DEL CARRER PRAT DE LA RIBA			Carrer Prat de la Riba 52	
EP-83	REFUGI DE LA FONDA CAL CORONEL			Carrer Major 22	
EP-84	REFUGI DE L'AVINGUDA GENERALITAT			Avinguda de la Generalitat 2	
EP-85	REFUGI DE LA PLAÇA D'EN FERRAN DE SAGARRA			Pl Ferran Sagarra / Cr de Sant Ignasi / Cr de Sant Ramón	
EP-86	REFUGI DEL CARRER VISTALEGRE			Carrer Vistalegre 45	
EP-87	REFUGI DEL CARRER SANT DOMÈNEC			Carrer de Sant Domènec 11	
EP-88	REFUGI DE L'AVINGUDA FRANCESC MACIÀ			Avinguda de Francesc Macià / Carrer de Francesc Viñas	
	NOUS ELEMENTS DEL PAISATGE				

NORMATIVA

Capítol I - Disposicions de caràcter general

art. 1 - Objectius

Els objectius del Pla especial de protecció del patrimoni de Santa Coloma de Gramenet són:

a) Donar a conèixer els grans capítols de la història, els primers assentaments, la formació i el creixement de la ciutat, a través d'un llegat global.

b) Establir un catàleg de béns amb valor patrimonial, classificats en categories, èpoques i tipològica en ordre a la seva rellevància arquitectònica, urbanística, històrica, arqueològica i paleontològica o cultural.

c) Establir una regulació per a l'adequada preservació, consolidació, millora, dinamització i gestió del patrimoni arquitectònic, paisatgístic, arqueològic i paleontològic de la ciutat.

d) Establir les mesures de foment, ajut, vigilància i protecció de la legalitat urbanística necessàries per a l'adequada conservació dels béns amb valors patrimonials.

art. 2 - Àmbit

L'àmbit del PEPPSC és el terme municipal de Santa Coloma de Gramenet i abasta la totalitat d'edificacions o elements construïts, àmbits urbanístics, zones arqueològiques i elements del paisatge existents a la ciutat, considerats d'interès arquitectònic, urbanístic, històric, arqueològic i paleontològic o cultural.

art. 3 - Marc Legal

El PEPPSC concreta la regulació i protecció dels elements patrimonials rellevants del municipi de Santa Coloma de Gramenet, segons el que estableix la Llei 9/1993, de 30 de setembre, de Patrimoni cultural Català i es desenvolupa en aplicació del Decret 78/2002 del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

El PEPPSC s'ajusta a les previsions urbanístiques del Pla General vigent a la ciutat, així com a les determinacions establertes pel Text refós de la Llei d'urbanisme consolidat amb les modificacions introduïdes per la Llei 3/2012, del 22 de febrer, de modificació del Text refós aprovat pel Decret legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, i modificacions posteriors.

art. 4 - Estructura

El PEPPSC es composa d'un únic document amb els següents apartats:

- **Memòria informativa.** Descripció de l'evolució històrica de la ciutat, la justificació de la conveniència i oportunitat del Pla, la descripció de la metodologia emprada i la definició dels objectius fixats i dels criteris per aconseguir-los.
- **Normativa.** Descripció de la categoria i tipologia dels béns objecte de protecció i relació de disposicions que regulen les intervencions admeses i el procediment de tramitació per cada tipologia de béns protegits.
- **Estudi econòmic i financer.** Relació de les mesures de foment i ajut als propietaris de béns catalogats, i descripció dels drets i deures d'aquests en la gestió dels seus béns.
- **Plànols guia dels béns objecte de protecció.** Plànols de caràcter informatiu i normatiu que expressen la situació dels béns protegits i el seu entorn dins el terme municipal de Santa Coloma.
- **Fitxes dels béns objecte de protecció.** Fitxes informatives que expressen les dades representatives, la situació geogràfica, el context històric i la descripció dels béns objecte de protecció; i fitxes normatives que expressen la categoria i tipus de protecció amb indicació de les propostes i tipus d'intervenció admeses sobre aquests.

art. 5 - Interpretació

Les normes del PEPPSC s'interpretaran segons el sentit propi de les paraules, en relació amb el seu context, els antecedents històrics i legislatius i la realitat social del temps en què han de ser aplicades i atenent, fonamentalment, a l'esperit i finalitat d'aquestes.

Prevaldrà sempre la interpretació que ofereixi una solució més favorable per a la recuperació i/o conservació dels valors patrimonials originals del bé objecte de protecció.

En el cas de contradiccions internes del PEPPSC, o d'aquest amb la legislació vigent, prevaldrà la norma que comporti la major protecció del patrimoni i que representi un millor assoliment dels objectius establerts pel PEPPSC.

Les qualificacions urbanístiques que figuren a les fitxes informatives i normatives poden ser objecte de modificacions de planejament al llarg del temps, per la qual cosa en el present Pla només tindran caràcter informatiu.

art. 6 - Obligatorietat

Tant les administracions públiques com els particulars estan obligats al compliment de les disposicions que conté el PEPPSC. Conseqüentment, qualsevol actuació o intervenció sobre l'àmbit del PEPPSC susceptible d'alterar-ne la realitat física o l'ús, tingui caràcter definitiu o provisional, sigui d'iniciativa pública o privada, ha d'ajustar-se a les disposicions esmentades.

Són determinacions de caràcter normatiu les compreses a les normes, fitxes i plànols d'ordenació, incloses les directrius en ells establertes, les quals són d'obligat compliment.

L'obligatorietat esmentada en els punts anteriors no limita les facultats que corresponen als diferents departaments de la Generalitat de Catalunya i de les administracions locals per a l'exercici, d'acord amb les previsions del Pla, de les seves competències, segons la legislació específica aplicable en cada cas.

art. 7 - Vigència, revisió i modificació

El PEPPSC entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya o diari oficial que s'escaigui, i conservarà la seva vigència en tant que no es revisi.

La vigència és indefinida i és causa de revisió, la modificació de les circumstàncies locals, territorials, de caràcter cultural, social, tecnològic, demogràfic, econòmic o ambiental, que exigeixin un altre model de protecció del patrimoni de Santa Coloma.

Qualsevol inclusió o exclusió s'efectuarà mitjançant una modificació puntual del present Pla. En els supòsits establerts per la Llei 9/1993 caldrà, a més a més, informe de la Direcció General de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

La modificació podrà ser promoguda d'ofici, a instància de l'interessat o a proposta d'altres administracions públiques.

Tota modificació per inclusió o exclusió d'un bé, a més dels tràmits establerts per la legislació competent, complirà les següents condicions:

a) En cas d'inclusió, caldrà complimentar la fitxa escaient pel bé objecte de modificació, aplicant els criteris normatius particulars per al nou element, segons els criteris establerts en aquest pla especial.

b) En cas d'exclusió, caldrà la concurrència d'algun dels supòsits següents:

- Per desaparició dels motius que justificaren la seva inclusió.
- Que sigui necessari el seu enderroc per motius d'interès públic.
- Per destrucció total o parcial ocasionada per força major, sens perjudici de les responsabilitats que puguin exigir-se.

Des del moment de l'aprovació definitiva de la catalogació individual, mitjançant la modificació puntual del pla especial, els nous béns passaran a ser part integrant del PEPPSC a tots els efectes.

art. 8 - Categoria de protecció

El PEPPSC regula la conservació, millora, restauració, protecció i intervenció dels béns arquitectònics, urbanístics, històrics, arqueològics i culturals del municipi de Santa Coloma de Gramenet.

Sobre la base de la classificació establerta al Títol I de la Llei 9/1993 i al document "Directrius de contingut per als catàlegs de béns protegits i plans especials de protecció", elaborat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, s'han establert les següents categories de protecció que consten a les fitxes normatives dels béns protegits:

Béns culturals d'interès nacional (BCIN). Són els béns immobles més rellevants del patrimoni cultural català inclosos en el Registre de Béns Culturals d'Interès Nacional del Departament de Cultura de la Generalitat. Al PEPPSC s'inclouen dins els béns amb **clau EC "Edificis i elements del Catàleg".**

Béns culturals d'interès local (BCIL). Són els béns immobles integrants del patrimoni cultural que, tot i la seva significació i importància, no compleixin les condicions pròpies dels béns culturals d'interès nacional, però que cal preservar i mantenir com a identificadors del municipi. S'inclouen al PEPPSC dins els béns amb **clau EC "Edificis i elements del Catàleg".**

Jaciments arqueològics o àrees d'expectativa arqueològica. Són les àrees que no han estat declarades BCIN però que, per evidències materials, per antecedents històrics o per altres indicis, es presumeix l'existència de restes arqueològiques o paleontològiques. S'inclouen al PEPPSC dins els béns amb **clau ZA "Zones arqueològiques".**

Béns amb protecció urbanística (BPU). Són aquells béns immobles (elements, conjunts, indrets, etc.), no declarats ni incoats BCIN o BCIL, els valors dels quals identifiquen a l'arquitectura tradicional del lloc i/o el paisatge del municipi, que el pla vol protegir pels seus valors d'interès cultural. S'inclouen al PEPPSC dins els béns amb **clau A "Ambients urbans"**.

Entorns. Són els àmbits de protecció delimitats al voltant d'un bé necessaris per a la seva adequada conservació. L'entorn està constituït per l'espai, sigui edificat o no, que dóna suport ambiental al bé catalogat i es delimita atenent a criteris visuals, ambientals, paisatgístics i/o urbanístics amb l'objecte d'evitar-ne l'alteració dels valors patrimonials del bé, la seva contemplació o l'estudi del mateix.

Així mateix, s'estableixen dues categories amb regulació especifica i protecció pròpia:

Inventari. Són els béns immobles amb certa rellevància històrica o arquitectònica, el testimoni dels quals cal preservar per deixar constància de la seva memòria històrica. S'inclouen al PEPPSC dins els béns amb **clau EI "Edificis i elements de l'Inventari".**

Recull d'elements del paisatge. Són els béns de cert interès paisatgístic o cultural, la memòria i rellevància dels quals cal preservar, divulgar o documentar. S'inclouen al PEPPSC dins els béns amb **clau EP "Elements del paisatge".**

art. 9 - Desenvolupament i execució

La gestió d'aquest pla correspon a l'Ajuntament, sens perjudici de la participació d'altres persones o entitats. La Corporació municipal exercirà, per tant, totes les facultats que li són atribuïdes i, en especial, les relatives a les intervencions en les activitats d'ús i d'edificació, així com les que derivin de les seves competències en matèria de planejament, gestió i disciplina urbanística.

L'Administració acordarà, amb càrrec als pressupostos municipals, les inversions necessàries per a la vigilància i manteniment, conservació i millora del patrimoni històric artístic de la seva propietat i establirà les destinades a adquisicions de béns catalogats.

a protecció del Patrimoni es considera de gran transcendència i, en conseqüència, les infraccions que es puguin cometre contra les determinacions d'aquest pla seran sancionades d'acord amb el que estableix la Llei.

La desaparició física del bé protegit com a conseqüència de l'incompliment dolós o negligent del deure de conservació, comporta l'obligació de restituir-lo.

En el supòsit de cas fortuït, caldrà que el titular acrediti haver adoptat les mesures necessàries per a la conservació del bé, la prevenció d'incendis, d'actes vandàlics, etc.

En aquestes circumstàncies es podrà demanar la descatalogació del bé i serà l'Ajuntament qui haurà de ponderar el valor cultural del bé que ha de restituir-se, enfront el perjudici o gravamen que la restitució comporta.

art. 10 - Regulació dels usos

Als béns objecte de protecció són admissibles els usos no específicament prohibits per la legislació urbanística i sectorial aplicable, compatibles amb les exigències de conservació i protecció i amb prevalença dels usos que prioritzin el manteniment en bon ús dels valors patrimonials dels béns.

art. 11 - Regulació de les intervencions

El present document regula la normativa i el procediment d'intervenció sobre els béns que conformen cadascuna de les categories de protecció.

D'acord al que disposa la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català, s'estableix que tota intervenció que afecti total o parcialment béns objecte de protecció serà avaluada pels òrgans competents de les corresponents administracions de forma prèvia a la concessió de la llicència o a l'aprovació del projecte tècnic corresponent.

Amb aquest objecte, el febrer de 2022, la Comissió del Patrimoni Arquitectònic, Cultural i Natural i per a la Normalització Lingüística de Santa Coloma de Gramenet va aprovar la constitució de la Comissió Tècnica de Patrimoni com a subcomissió de treball i estudi encarregada de vetllar per la preservació, conservació i protecció del patrimoni de la ciutat.

Així doncs, s'estableix que les intervencions que afectin:

- Béns culturals d'interès nacional (BCIN) requeriran l'autorització de la Comissió Territorial de Patrimoni del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya d'acord a l'establert a l'article 34 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català i amb base en el Decret 276/2005, de 27 de desembre, de les comissions territorials del patrimoni cultural. Qualsevol projecte d'intervenció en un BCIN haurà d'incloure un informe sobre els seus valors històrics, arquitectònics, artístics i arqueològics i sobre el seu estat actual, i també d'avaluació de l'impacte de la intervenció que es proposa.

- Béns culturals d'interès local (BCIL), Entorns de béns catalogats, Zones arqueològiques (ZA), Béns amb protecció urbanística (BPU), Ambients urbans protegits (A) o Edificis i elements de l'Inventari (EI) requeriran l'autorització per consens dels tècnics municipals dels Serveis de Planejament i Llicències que, en cas de dubte, podran elevar consulta a la Comissió Tècnica de Patrimoni de la ciutat. Qualsevol projecte d'intervenció en un BCIL haurà d'incorporar plànols d'alçat del tram de carrer on es situa el bé que justifiquin la conveniència de la proposta quant a composició, materials i cromatisme.

- Elements del paisatge (EP) requeriran de comunicació prèvia al Servei de Planejament de l'Ajuntament que, en el seu cas, podrà emetre informe d'esmenes en el termini màxim d'un mes des de la data de comunicació.

art. 12 - Volums disconformes

Els edificis i elements anteriors a l'entrada en vigor de la present modificació del PEPPSC que el seu volum o l'ús de les quals no sigui compatible i resulti disconforme amb les condicions del nou planejament, estaran en situació de volum o ús disconforme.

Seran considerats volums disconformes aquelles parts d'edifici que quedin per sobre de l'alçada reguladora màxima, sobrepassin la profunditat edificable, el sostre màxim teòric sobre parcel·la o vàries d'aquestes condicions alhora, constituint un element impropi i dissonant amb l'ambient. També es consideren disconformes les construccions o els tancaments lleugers afegits a balcons i/o terrats, que resultin impropis i entrin en contradicció amb les condicions genèriques d'ordre estètic, higiènic i de seguretat.

En els edificis amb volums disconformes es podran autoritzar obres de millora, rehabilitació i canvi d'ús. No s'admetran ampliacions i l'edifici disconforme podrà romandre fins a la fi de la seva vida útil. Un cop l'edifici esgoti la seva vida útil, l'edifici que el substitueixi haurà d'adaptar-se a les condicions del planejament per a actuacions d'obra nova.

art. 13 - Edificis i elements situats en zona inundable

Per als béns existents en zona inundable, les administracions competents fomentaran l'adopció de mesures de disminució de la vulnerabilitat i autoprotecció, tot això d'acord amb el que s'estableix en la Llei 17/2015, de 9 de juliol, del Sistema Nacional de Protecció Civil i la normativa de les comunitats autònomes.

Els titulars o promotors d'intervencions en zona inundable, una vegada conegut el risc al qual està sotmès el bé, hauran de prendre les mesures adequades per a minimitzar l'impacte que la inundació tindria sobre aquest i definir les mesures i els nivells de protecció que estimin adequats.

Als béns situats en zones de flux preferent només podran ser autoritzades aquelles activitats no vulnerables davant de les avingudes i que no suposin una reducció significativa de la capacitat de desguàs d'aquestes zones.

Qualsevol intervenció que afecti béns situats en zona inundable requerirà subscriure una declaració responsable per risc de inundació davant de l'Agència Catalana de l'Aigua i de disposar, amb caràcter previ a l'inici d'obres, de certificat del Registre de la Propietat en el que s'acrediti que existeix anotació registral indicant que la construcció es troba en zona inundable.

Qualsevol intervenció que afecti béns situats en zona de flux preferent o en zona de policia requerirà l'autorització administrativa de l'Agència Catalana de l'Aigua.

art. 14 - Carta de colors

Envers el cromatisme dels Béns culturals d'interès nacional (BCIN), Béns culturals d'interès local (BCIL), Béns amb protecció urbanística (BPU) i Edificis de l'Inventari (EI) construïts amb anterioritat al 1940, es determinen amb caràcter normatiu les següents pautes d'intervenció:

- S'haurà de fer una exploració prèvia dels colors originals dels paraments de l'edificació, preferentment sota voladissos i ràfecs, triant la capa de pintura més pròxima a l'arrebossat i la seva reproducció amb els pigments tradicionals de terres naturals.

- L'exploració i reproducció dels colors originals s'haurà d'estendre a les fusteries i persianes, als balcons, i als emmarcaments, llindes i brancals, de les obertures.

- Quan als paraments, balcons i emmarcaments no es trobi cap resta prèvia de color, s'hauran d'utilitzar:

  - Als paraments els tons ocre, groc o vermellós (mangra) preparats amb pigments naturals de terres. També és aconsellable el "blauet", preparat amb "blau de Montserrat", quan hi hagi testimonis de la seva existència.

  - Als emmarcaments s'hauran d'utilitzar tons adequats al cromatisme seleccionat per a paraments.

Quan a les persianes i fusteries no es trobi cap resta prèvia de color, s'hauran d'utilitzar tons adequats al cromatisme seleccionat per a paraments i emmarcaments, amb preferència dels tons verdosos o marronosos.

Les anteriors pautes d'intervenció seran recomanables per als Béns culturals d'interès local (BCIL), Béns amb protecció urbanística (BPU) i Edificis de l'Inventari (EI) construïts a partir de l'any 1940, i per a la resta d'edificis existents o de nova construcció que formin part d'entorns d'edificis catalogats o d'Ambients urbans protegits (A).

En aquestes edificacions es podran utilitzar pintures sintètiques amb tons que hauran d'aproximar-se als de la Norma DIN 6164 següents:

- per al groc, DIN 6164 / 3:6:1 i 3:6:2
- per al mangra, DIN 6164 / 7:4:4 - 7:5:2 - 7:5:3

Així mateix, s'estableixen les següents pautes generals d'aplicació a la totalitat dels edificis objecte de protecció i als edificis existents o de nova construcció situats dins els entorns o ambients urbans protegits:

- En cas de restauració d'edificacions amb façanes esgrafiades o amb altres solucions constructives tradicionals, s'haurà de reproduir formal i cromàticament la corresponent ornamentació mitjançant tècniques i materials tradicionals.
- S'evitarà l'aplicació de pintures sobre la pedra natural de les façanes.
- Es rebutjaran els colors primaris, els negres i blancs, les pintures mancades de transparència, així com els tons forts o estridents i els tons pàl·lids del groc o el rosat, si no són els originals.

En tots els casos la conveniència de la proposta cromàtica de paraments, balcons, emmarcaments, persianes i fusteries s'haurà de justificar mitjançant l'aportació d'un plànol d'alçat a color del tram de carrer on s'ubica l'edifici objecte de la intervenció.

Capítol II - Normativa de protecció dels béns amb clau EC "Edificis i elements del Catàleg"

art. 15 - Definició

El Catàleg municipal d'edificis i elements protegits està conformat pels Béns culturals d'interès nacional (BCIN) i pels Béns culturals d'interès local (BCIL) existents al terme municipal de Santa Coloma de Gramenet.

Els BCIN són els béns immobles més rellevants del patrimoni cultural català inclosos en el registre del Departament de Cultura. La seva tramitació, seguiment, conservació, investigació o difusió depèn directament de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya d'acord amb els criteris detallats als articles 31 a 38 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.

A Santa Coloma de Gramenet existeixen dos béns declarats BCIN, la Torre Balldovina (EC-01), des de l'any 1949, i la Torre Pallaresa (EC-02), des de 1931, els dos monuments de més rellevància històrica i arquitectònica de la ciutat.

En aquest context, és important assenyalar que el 3 d'agost de 2023, el Departament de Cultura de la Generalitat ha incoat expedient de declaració del Poblat Ibèric Puig Castellar (ZA-02) com a Bé Cultural d'Interès Nacional en la categoria de Zona arqueològica.

Els BCIL són els béns immobles integrants del patrimoni cultural que, tot i la seva significació i importància, no compleixen les condicions pròpies dels BCIN, però que cal preservar i mantenir com a identificadors del municipi. Els BCIL estan inclosos en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català del Departament de Cultura però, a diferència dels BCIN, els instruments de protecció i de control sobre aquests béns recauen principalment als municipis.

Al municipi existeixen cent tres béns declarats BCIL per l'Ajuntament pels seus valors històrics i arquitectònics, que juntament amb els dos monuments declarats BCIN conformen un Catàleg municipal de cent cinc edificis i elements.

Qualsevol actuació sobre els béns catalogats com a BCIN o BCIL estarà sotmesa, de forma general, al que disposen aquestes Normes i, de forma especifica, al que disposen les fitxes normatives on es concreten la classificació tipològica, la categoria de protecció i els mecanismes d'intervenció per a cada bé.

art. 16 - Objectius

Els objectius de la normativa general i específica de protecció dels Edificis i elements del Catàleg (EC) són els següents:

a) Establir una classificació tipològica dels béns catalogats.

b) Concretar l'objecte i l'abast de la protecció dels béns catalogats.

c) Definir el nivell, tipus i caràcter de les intervencions per a la recuperació o preservació dels béns catalogats.

d) Regular els usos i intervencions admeses als béns catalogats i al seu entorn.

e) Regular la gestió dels béns catalogats.

f) Regular els procediments de catalogació i la descatalogació dels béns.

art. 17 - Classificació tipològica

Els Edificis i elements del Catàleg es classifiquen en categories tipològiques determinades pel seu origen i característiques essencials. La classificació tipològica, que s'ha d'entendre més com a participant de les seves característiques generals que com a exemple ideal de la seva definició, és la següent:

- **Masies.** Edificacions residencials unifamiliars emplaçades originàriament fora del nucli urbà o, dins d'aquest, al traçat de carrers irregulars i estrets d'origen medieval o barroc. Les característiques comunes de les masies són:

  Edificació aïllada o, dins el nucli urbà, entre mitgeres de volum uniforme amb usos estratificats per plantes. Façana principal amb front a carrer i coberta inclinada a dues vessants de teula àrab amb carener paral·lel a carrer.

- **Cases senyorials.** Edificacions residencials unifamiliars nobles emplaçades generalment al nucli urbà i realitzades per mestres d'obres. Les característiques comunes de les cases senyorials són:

  Edificació amb amplada mínima de parcel·la de dos cossos, conformada de planta baixa i dues plantes pis d'ús residencial i pati enjardinat. Organització simètrica en planta amb accés a través de cancell i passadís central amb accés a escala principal amb acabats acurats. Composició de façana principal ornamentada seguint cànons clàssics composada generalment a través de tres eixos verticals. Façanes amb front a pati enjardinat generalment amb presència de galeries.

- **Habitatges unifamiliars singulars.** Edificacions residencials unifamiliars benestants, realitzades per mestres d'obres o arquitectes, emplaçades al nucli urbà o periurbà, de diferents èpoques. Els habitatges unifamiliars singulars disposen generalment de les següents característiques pròpies i singulars:

  Edificacions destinades a ús residencial, amb amplada mínima de parcel·la de dos cossos, entre mitgeres, testers o aïllats, conformada per planta baixa i planta pis, com a mínim, generalment amb pati enjardinat.

- **Habitatges unifamiliars en rengle.** Conjunt d'habitatges unifamiliars emplaçats al nucli urbà i originals de la segona meitat del segle XIX, construïts, generalment, per mestres d'obres, en promoció contínua i ordre regular. Les característiques comunes dels habitatges unifamiliars en rengle són:

  Repetició d'edificacions entre mitgeres destinades a ús residencial conformades per planta baixa i planta pis. Organització interior en planta amb accés i passadís lateral. Composició de façana principal poc ornamentada composada generalment a través de dos eixos verticals, amb porta d'accés i finestra a planta baixa, i única balconera a planta primera. Coberta inclinada a dues vessants de teula àrab amb carener paral·lel a carrer.

- **Habitatges plurifamiliars.** Edificacions característiques de la segona dècada del segle XX i posteriors, formada per edificis d'habitatges plurifamiliars o per habitatges unifamiliars amb divisió de propietat horitzontal. Comprenen aquesta tipologia els edificis amb les següents característiques comunes:

  Edificacions en blocs aïllats o entre mitgeres, composades generalment de planta baixa amb ús comercial i vàries plantes pis amb ús residencial. Façana principal amb composició unitària i accés comú als diferents habitatges, vestíbul general i escala de veïns de comunicació vertical i aparició de patis de ventilació.

- **Industrials.** Comprenen aquesta categoria els molins d'energia hidràulica o eòlica amb origen anterior al segle XIX i la resta d'edificacions industrials construïdes al nucli urbà o periurbà a partir del segle XX. Les característiques generals dels dos grups són les següents:

  Els molins són edificacions emplaçades vora el curs d'aigua del rec o en zones orogràficament exposades al vent, on a través de la força motriu de les seves rodes o aspes se n'obtenia energia per a la manufacturació específica farinera i tèxtil.

  La resta d'edificacions industrials són instal·lacions generalment destinades a l'explotació i l'activitat industrial amb obtenció d'energia mitjançant la força motriu de l'electricitat, per manufacturació, producció o emmagatzematge. Edificacions sense organització preestablerta amb joc de volumetries i façanes amb tractament més contemporani.

- **Edificis d'ús col·lectiu.** Edificacions o conjunt d'edificacions d'ús col·lectiu, ubicades indistintament dins l'entorn urbà o el rodal, destinades a usos públics. Són edificis representatius que destaquen tant per la seva rellevància històrica i arquitectònica, com per la importància urbanística en la ciutat. Amb característiques pròpies i singulars cadascun d'ells, aquests equipaments estan destinats originalment a usos religiosos, educatius, d'espectacle, d'institucions, d'entitats, de serveis o sanitaris.

- **Portals.** Construccions que permeten l'accés a terrenys o masies rurals o a finques urbanes d'àmbit privat, amb origen anterior al segle XX. Els portals estan conformats tant per les portes d'entrada de brancals i arcs de pedra o de llinda de fusta amb coberta de teula, com pel mur colindant de pedra, en cas que es conservi.

- **Ponts.** Construccions elevades sobre una depressió de terreny que tenen com a objecte la unió transversal d'ambdós costats. En el cas de la nostra ciutat, els ponts s'aixequen sobre el riu Besòs mitjançant una estructura de pilars, comunicant el nucli urbà de Santa Coloma amb el municipi de Barcelona

- **Elements.** Construccions o estructures diverses amb valors històrics o artístics rellevants. Entre els elements protegits trobem parts d'edificacions que s'han conservat amb posterioritat a l'enderroc de l'edifici matriu, panteons mortuoris, etc.

art. 18 - Nivells de protecció

El nivell de protecció, així com el caràcter i tipus d'intervenció es determinen a la fitxa de protecció de cada bé, acceptant-s'hi, en general, intervencions de restauració i rehabilitació, sempre que es realcin o es conservin els valors patrimonials dels béns catalogats.

Per tal de facilitar la interpretació de les intervencions admeses, s'estableixen amb caràcter general tres nivells de protecció, que constitueixen l'expressió d'intensitat de protecció sobre cada un d'ells:

- **Conservació Volumètrica.** Protecció de reconeixement de la fesomia del bé catalogat. S'aplica al bé que cal mantenir o realçar íntegrament amb especial respecte per les seves característiques especifiques i dels elements o parts que el composen.

- **Conservació Parcial.** Protecció de reconeixement de part o parts del bé catalogat. S'aplica al bé del qual interessa preservar i realçar alguns dels seus elements pel seu valor arquitectònic, històrico-artístic, cultural i/o tipològic, com ara la façana, coberta, dependències interiors, envoltant, sistemes constructius, etc.

- **Conservació Entorn.** Protecció de reconeixement de l'entorn del bé catalogat. S'aplica a l'àmbit situat a l'entorn del bé protegit, l'interès paisatgístic o ambiental del qual cal preservar per evitar-ne alteracions dels seus valors patrimonials.

art. 19 - Caràcter de les intervencions

Per tal de facilitar la recuperació o la preservació dels seus valors patrimonials, a les respectives fitxes de protecció dels béns catalogats es determinen els següents tipus d'intervencions:

- **Preceptives.** Actuacions necessàries per a garantir l'estabilitat o la permanència dels béns protegits.

- **Normatives.** Actuacions necessàries per preservar o recuperar els valors patrimonials dels béns objecte de protecció.

- **Optatives.** Actuacions que, no essent necessàries a la permanència del bé ni per millorar-ne els seus valors patrimonials, són admissibles amb l'objectiu de mantenir la bona imatge i possibilitar una millor utilització del bé.

art. 20 - Tipus d'intervencions

Amb l'objecte de garantir la conservació dels béns catalogats, a les respectives fitxes de protecció s'expressen els següents mecanismes d'intervenció:

- **Restauració.** Conjunt d'intervencions que tenen per objectiu prolongar l'existència d'un bé, millorant les seves condicions físiques. S'inclou, dins l'àmbit de la Restauració, els conceptes que tradicionalment s'han tractat de manera diferenciada, com són els de Manteniment, Consolidació i Restitució.

  La restauració és, doncs, aquella intervenció física que té per objecte les obres de:

  - **Manteniment.** Conservació de l'element protegit en condicions de salubritat i ornat, sense alterar la seva estructura i distribució, ni ocultar o modificar valors constructius o morfològics. Es consideren d'aquest tipus, les reparacions eventuals de tots aquells elements que estiguin en mal estat o hagin deixat de complir la seva funció (cobertes, baixants, instal·lacions sanitàries, etc.) i les obres d'estricte manteniment (arrebossats, pintats, neteges de façana, etc.).

  - **Consolidació.** Reforç o substitució d'elements deteriorats, a fi d'assegurar l'estabilitat i seguretat de l'edifici i el manteniment de les seves condicions bàsiques d'ús, amb possibles modificacions menors de la seva estructura.

  - **Restitució.** Restitució d'un bé catalogat o parts d'aquest, a les seves condicions o estat original, comprenent a més, obres de consolidació o demolició parcial, justificades per la restauració, tot fent una lectura històrica de les diverses etapes de l'element.

- **Rehabilitació.** Conjunt d'intervencions físiques que tenen per objectiu l'adequació, millora o actualització de les condicions d'habitabilitat, amb el manteniment de les característiques tipològiques de l'element, tot i incorporar nous possibles usos. Inclou els conceptes de Modernització, Reutilització i Reestructuració:

- **Modernització.** Millora de les condicions d'habitabilitat d'un edifici o d'una part dels seus locals, mitjançant la substitució o modernització de les seves instal·lacions i, fins i tot, la redistribució del seu espai interior, tot mantenint les seves característiques morfològiques.

- **Reutilització.** Adequació del bé protegit a uns usos més actuals i/o a les necessitats col·lectives. Destinació del bé a un altre ús, que en faci viable el manteniment i la gestió de l'element.

- **Reestructuració.** Transformació o adequació de l'espai interior de l'edificació, afectant als elements estructurals, causant alteracions en la seva morfologia. La reestructuració pot ser total o parcial, en funció del nivell d'afectació i buidat del seu interior però, en tot cas, no afecta les façanes.

- **Desconstrucció.** Intervencions físiques de demolició total o parcial de les edificacions catalogades on es contempli aquesta possibilitat. Prèviament es procedirà a la documentació exhaustiva de l'element sobre el qual s'actua.

- **Enderroc.** Demolició parcial o total del bé protegit sense necessitat de reposició.

- **Substitució.** Reposició total o parcial del bé protegit prèviament enderrocat.

- **Obra Nova.** Intervencions físiques que tenen per objecte les construccions de nova planta, sobre solars buits existents dins de peces considerades com a béns patrimonials o adjacents a peces catalogades, quan la seva fitxa així ho estableixi.

  - **Edificacions Auxiliars.** Noves edificacions que es construeixin en el propi solar, o sobre el solar que pugui resultar com a conseqüència de l'enderroc d'edificacions, conforme a la normativa d'aquest Pla.

  - **Ampliacions.** Augment del volum construït d'un bé catalogat dins d'una parcel.la o l'ocupació en planta a partir d'edificacions existents.

- **Desplaçament.** Intervencions físiques d'enderroc, relocalització, trasllat i substitució d'un bé protegit en una nova localització.

art. 21 - Regulació dels usos

Als edificis catalogats i al seu entorn s'admeten de forma general els usos establerts com a permesos per la qualificació urbanística del bé i pel pla d'usos municipal vigent.

L'adaptació de les edificacions protegides als diferents usos admesos no podran implicar obres de grau diferent al contemplat en cada fitxa de protecció.

Quan a l'entorn immediat d'una edificació protegida sigui permesa la construcció parcial o l'ampliació d'un bé protegit, els usos admesos per a aquestes edificacions seran els mateixos que els corresponents a l'edificació protegida.

L'ús d'un bé catalogat no comportarà mai la seva degradació o desvirtuació.

art. 22 - Regulació de les intervencions

Els procediment d'intervenció sobre els béns catalogats és el següent:

- **Béns culturals d'interès local.** Prèviament a la concessió de la llicència o de l'aprovació del projecte tècnic de qualsevol intervenció que afecti un BCIL, els tècnics municipals dels Serveis de Planejament i Llicències hauran d'emetre per consens informe favorable a la proposta presentada. En cas de dubte, podran elevar la consulta a la Comissió Tècnica de Patrimoni de la ciutat.

  Per a la tramitació de l'expedient d'autorització d'obres, caldrà aportar de forma obligatòria la següent documentació:

  - Dades del promotor i dels tècnics designats per a la realització del projecte.

  - Pressupost d'execució material de les obres.

  - Ressenya o estudi històric del bé i dels seu entorn amb indicació dels seus valors patrimonials i de la seva història.

  - Memòria descriptiva i justificativa de l'impacte de la intervenció proposada, amb justificació expressa d'aquelles actuacions que no responguin al que estableix la fitxa de protecció corresponent. En cas d'obres de rehabilitació i canvi d'ús, s'especificarà els usos existents i proposats, amb justificació expressa de la compatibilitat del nou ús amb el planejament vigent i amb la protecció del bé.

  - Reportatge fotogràfic de l'exterior i l'interior de l'edificació catalogada quan la intervenció es refereixi directament al bé objecte de protecció, i només de l'exterior de la finca quan la intervenció es limiti a l'entorn del bé catalogat.

  - Descripció gràfica a escala adequada de l'estat actual del bé i de la proposta d'intervenció, amb la delimitació de l'objecte de la protecció i del seu entorn:

    - Plànol d'estat actual a color d'alçat del tram de carrer on es situa el bé, en el que s'expressi la relació formal i compositiva del bé amb les finques veïnes.

    - Plànol de proposta a color d'alçat del tram de carrer on es situa el bé, que justifiqui la conveniència de la proposta quant a la composició, materials i cromatisme del propi bé i amb expressió de la relació formal i compositiva del bé amb les finques confrontants.

    - Plànols de plantes i alçats de l'estat actual del bé objecte de la protecció.

    - Plànols de plantes, alçats i seccions de la proposta d'intervenció amb indicació de l'abast i intensitat de la intervenció, formalització, materials i colors dels elements afectats.

- **Béns culturals d'interès nacional.** Qualsevol intervenció que afecti un BCIN requerirà l'autorització prèvia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

  La sol·licitud de llicència o d'aprovació de projecte d'intervenció sobre un bé declarat monument històric-arquitectònic nacional haurà d'incloure, a més de la documentació necessària per a la tramitació d'obres indicada per a la resta de béns catalogats, un informe amb la descripció de l'estat actual del bé, amb la informació detallada dels seus valors històrics, arquitectònics, artístics o arqueològics, i amb l'avaluació de l'impacte de la intervenció proposada.

art. 23 - Actuació en entorns

La delimitació dels entorns de protecció dels béns catalogats té una doble finalitat. Una primera funció de preservació quan les edificacions situades al seu entorn immediat estableixen un llenguatge ambiental harmònic amb el bé i el doten d'un valor paisatgístic afegit; i una segona funció preventiva com a mecanisme de control de les futures intervencions que puguin fer-se a l'entorn immediat del bé catalogat, per tal d'evitar que aquestes puguin afectar negativament als seus valors o a la seva correcta observació.

El règim de protecció dels entorns s'aplicarà a totes les parcel·les o parts de parcel·les incloses dins la delimitació d'entorn en les fitxes normatives, i és el següent:

- Qualsevol actuació que afecti la volumetria, la composició de les façanes, o el jardí de les parcel·les situades dins els entorns de béns catalogats precisarà d'autorització per consens dels tècnics municipals dels Serveis de Planejament i Llicències que, en cas de dubte, podran elevar la consulta a la Comissió Tècnica de Patrimoni de la ciutat.

- Les intervencions en edificis de l'entorn no podran perjudicar la imatge i els valors patrimonials del bé catalogat.

- Les mitgeres al descobert d'edificis en contacte amb un edifici protegit, tindran el tractament de façana pel que fa als acabats.

- Qualsevol operació de modificació de l'ordenació de la jardineria de l'arbrat i la tala d'arbres en un jardí que formi part de l'entorn d'un bé catalogat, estarà subjecte a llicència prèvia municipal.

- S'admetran les edificacions o construccions auxiliars en patis o espais lliures de parcel·les amb edificis catalogats, per tal d'adaptar-se a nous usos o ampliació dels actuals, vetllant per que no afectin físicament ni els elements protegits per aquest Pla ni les visuals des de l'espai públic.

- Podran enderrocar-se i substituir-se aquells edificis de l'entorn que no es protegeixin expressament com a bé catalogat o com a bé de protecció urbanística.

- La concessió de llicència d'enderroc i substitució d'un edifici de l'entorn d'un bé catalogat, supeditada a la presentació d'una memòria justificativa de la necessitat de l'enderroc i de la conveniència de la substitució, amb informació fotogràfica de l'edificació a substituir del seu entorn.

- Els edificis que substitueixen els existents a l'entorn s'adequaran al planejament vigent, tenint especial cura de no malmetre els valors patrimonials del bé catalogat, sobretot en els punts de contacte. En aquest sentit, caldrà incorporar també un plànol, a color i a escala adequada, de proposta d'alçat del tram de carrer on es situa el bé catalogat.

art. 24 - Gestió dels béns protegits

Sobre la gestió dels béns protegits i en concret sobre les adquisicions i expropiacions d'aquests, s'estableixen els següents punts:

Adquisicions. D'acord amb les possibilitats financeres i amb subjecció a les previsions del programa d'actuació, l'Ajuntament podrà adquirir els béns catalogats que siguin alienats voluntàriament pels seus propietaris.

Expropiacions. L'Ajuntament de Santa Coloma, sense perjudici d'adoptar les mesures que siguin procedents, podrà expropiar els edificis, els fragments i els elements catalogats, en els casos següents:

- Quan així es prevegi expressament en els plans d'ordenació definitivament aprovats.

- Si els propietaris no realitzessin les obres d'adaptació requerides pels plans, normes o projectes de caràcter històric o artístic, d'acord amb el que es preveu a la Llei d'urbanisme de Catalunya.

- En els immobles declarats d'interès nacional, serà causa expropiatòria l'incompliment dels deures de conservació, preservació, manteniment i protecció establerts per l'article 67.4 de la Llei 9/93, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.

- També podran expropiar-se els immobles que impedeixin la contemplació dels béns culturals d'interès nacional, constitueixin causa de risc o qualsevol perjudici per aquests béns o puguin destruir o desmerèixer la imatge o la seguretat dels conjunts d'interès historicoartístic.

Dret de tempteig i retracte. En el supòsit que el propietari d'un bé catalogat tingui la voluntat de posar-lo a la venda, haurà d'anunciar-ho puntualment a l'Ajuntament, per tal que aquest pugui exercir, si escau, el dret de tempteig i retracte que li correspon o facilitar-ne possibles reutilitzacions a la iniciativa privada.

art. 25 - Procediment de catalogació

Per a la declaració d'un bé cultural cal seguir el procediment d'incoació, declaració, comunicació i inscripció al registre o inventari corresponent.

El procediment de tramitació, així com els organismes competents, seran diferents segons la categoria del bé objecte de declaració:

- Els BCIN són declarats pel Departament de Cultura. La seva declaració requereix la incoació prèvia d'un expedient, iniciat d'ofici pel mateix Departament, o bé a instància d'una altra administració pública o de qualsevol persona física o jurídica. Els acords de no-incoació han d'ésser motivats.

  La incoació i la declaració s'han d'incloure en el Registre de Béns Culturals d'Interès Nacional del Departament de Cultura s'han de comunicar les inscripcions al Registre General de Béns d'interès cultural (BIC) de l'Administració de l'Estat.

  No es poden invocar com a causes determinants per a deixar sense efecte la declaració d'un bé cultural d'interès nacional les que derivin de l'incompliment de les obligacions de conservació i manteniment regulades per la Llei 9/1993.

- Els BCIL són declarats pel Ple de l'Ajuntament d'ofici o a instància de particular, mitjançant la tramitació d'un expedient de modificació puntual del Pla amb el següent procediment:

  1. Aportació d'expedient individualitzat amb antecedents històrics, peculiaritats històrico-arquitectòniques o tradicionals, règim de propietat, informació gràfica i fotogràfica i justificació de la proposta d'inclusió en raó de la valoració que se'n faci del bé i de la necessitat de la seva protecció, acompanyada de dictamen de professionals o entitats competents.

2. Presa de l'acord d'inici de l'expedient d'inclusió, que prendrà l'Ajuntament en base a la informació recollida i a l'informe de la Comissió Tècnica de Patrimoni, en un termini màxim de tres mesos, a comptar des de l'entrada de la sol·licitud de particular o de la proposta municipal d'inclusió.

3. En el mateix acte de la presa de l'acord d'inici de l'expedient, s'acordarà la suspensió de llicència d'obres en el bé.

4. Comunicació expressa i individualitzada als afectats per la inclusió, com a part interessada en l'expedient.

5. Des del moment de l'aprovació definitiva de la catalogació individual, els nous béns passaran a ser part integrant d'aquest Pla a tots els efectes.

La declaració d'un BCIL s'ha de comunicar al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya per a què es precedeixi a la corresponent inscripció en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català.

Quant als entorns de protecció, la seva delimitació està associada al bé catalogat, per tant la seva incoació i declaració va lligada a la del bé que acompanya mitjançant un procediment de tramitació conjunt.

L'expedient de delimitació de l'entorn inclou la descripció del límit marcant els diferents punts significatius (amb ordre de prelació de la documentació gràfica sobre l'escrita) i un llistat de totes les finques afectades procurant assolir l'equilibri entre la necessitat de crear una àrea de protecció al voltant del monument que garanteixi suficientment el control sobre el seu entorn i la voluntat de no afectar més espais dels estrictament indispensables per a la seva correcta percepció.

art. 26 - Procediment de descatalogació

Per a la descatalogació d'un bé s'ha d'acreditar la impossibilitat de mantenir la protecció existent. A tal efecte, caldrà la concurrència d'alguna de les següents circumstàncies:

- L'acreditació d'errors en l'apreciació dels motius que van aconsellar la seva catalogació.

- La justificació de la pèrdua de l'interès patrimonial que va motivar la seva inclusió.

- Ser necessari per a la protecció d'un bé d'interès superior.

El procediment per a la descatalogació serà diferent segons la categoria del bé:

- La declaració d'un BCIN únicament es pot deixar sense efecte si es segueixen els mateixos tràmits i requisits que són necessaris per a la seva catalogació, amb els informes previs i vinculants del Consell Assessor del Patrimoni Cultural de Catalunya i de l'Institut d'Estudis Catalans o d'una de les institucions científiques, tècniques o universitàries de reconegut prestigi que siguin determinades per reglament.

- La descatalogació d'un BCIL seguirà el mateix procediment que s'ha portat a terme per a la seva declaració amb l'informe favorable del departament de Cultura de la Generalitat.

- La descatalogació d'un entorn anirà vinculada al tractament definitiu del bé.

art. 27 - Llistat d'Edificis i elements del Catàleg (EC)

CODI	NOM	DATA	TIPOLOGIA	ADREÇA
EC-01	TORRE BALLDOVINA	S XI / SXV-XVIII	CASA SENYORIAL	Pl. Pau Casals s/n
EC-02	TORRE PALLARESA	S XI / S XVI	CASA SENYORIAL	Camí de Sant Jeroni
EC-03	MOLÍ D'EN RIBÉ	S XIV	INDUSTRIAL	Pl. Pau Casals s/n
EC-04	MAS FONOLLAR	S XIV	MASIA	Cr. Sant Jeroni 1-3
EC-05	LA TORRIBERA	S XV	MASIA	Cr. Prat de la Riba, 171
EC-06	CAN ZAM	S XVI / S XVIII	MASIA	Av. Francesc Macià 93-103
EC-07	SAFAREIG	S XVII	ELEMENT	Pl. Montserrat Roig s/n
EC-08	CAN CENDRA	S XVII - S XVIII	MASIA	Cr. Mas Fonollar 8-10
EC-09	CAN PEIXAUET	S XVII / S XVIII-XIX	MASIA	Av. Generalitat, 98
EC-10	CAN MARINER	S XVIII / 1983	MASIA	Cr. Milà i Fontanals 10-18
EC-11	CAN SELVA	S XVIII	MASIA	Cr. Major 44
EC-12	MASIA DEL CARRER NOU	S XVIII	MASIA	Cr. Nou 6
EC-13	CASES SANT ANTONI 2 a 12	S XVIII	HABITATGES EN RENGLE	Cr. Sant Antoni 2-12
EC-14	TORRE DE L'ANTIC MOLÍ DE VENT	S XVIII	ELEMENT	Plaça Pau Casals
EC-15	PORTAL DEL MAS FRANQUESA	S XVIII	PORTAL	Av. Francesc Macià 176
EC-16	PORTAL DEL CEMENTIRI VELL	1861	ELEMENT	Carretera de la Roca
EC-17	CAN BANÚS	FINALS S XIX	MASIA	Cr. Josep Anselm Clavé 11
EC-18	CAN PATA	FINALS S XIX	MASIA	Pg. Mossèn Jaume Gordi 7 / Sant Pere 27
EC-19	CAN MARIN	FINALS S XIX	MASIA	Cr. Major 4 int - Dalt de la Ciutadella 8
EC-20	CAN SISTERÉ	FINALS S XIX / 1989	CASA SENYORIAL	Cr. Sant Carles s/n
EC-21	FARMÀCIA ALTÈS	FINALS S XIX	HABITATGE SINGULAR	Pl. Vila 3 - Cr. Pedró 1
EC-22	ESTUDI NOU	FINALS S XIX	HABITATGE SINGULAR	Cr. Pedró 14
EC-23	CASA DEL CARRER PEDRÓ 34	FINALS S XIX	HABITATGE SINGULAR	Cr. Pedró 34
EC-24	CASA DEL CARRER VISTALEGRE 6	FINALS S XIX	HABITATGE SINGULAR	Cr. Vistalegre 6
EC-25	CASA DEL CARRER PEDRÓ 6	FINALS S XIX/1929	HABITATGE SINGULAR	Cr. Pedró 6
EC-26	CASES DEL CARRER SAFAREIG 24, 26 i 28	FINALS S XIX	HABITATGES EN RENGLE	Cr. Safareig 24 / 26 / 28
EC-27	CASA DEL CARRER BONAVISTA 1	FINALS S XIX	HABITATGES SINGULAR	Cr. Bonavista 1-5
EC-28	CAN MET	FINALS S XIX	HABITATGE PLURIFAMILIAR	Cr. Major 37-39
EC-29	CASA SANT ISIDRE 2 I 4	FINALS S XIX	HABITATGE PLURIFAMILIAR	Cr. Sant Isidre 4
EC-30	AJUNTAMENT	FINALS S XIX	ÚS COL.LECTIU	Pl. de la Vila 1
EC-31	ANTIC BALL-TEATRE XACONET	FINALS S XIX	ÚS COL.LECTIU	Cr. Josep Anselm Clavé 4
EC-32	ANTIC CAFÉ DE BAIX	FINALS S XIX	ÚS COL.LECTIU	Cr. Major 6
EC-33	FAÇANA DE CAN PEDRAGOSA	FINALS S XIX	ELEMENT	Cr. Pedró 14
EC-34	PORTAL DEL CARRER CIUTADELLA 7	FINALS S XIX	PORTAL	Cr. Ciutadella 7
EC-35	PORTAL DEL CARRER PARE BENET 32	FINALS S XIX	PORTAL	Cr. Pare Benet 32
EC-36	PORTALS DEL CARRER SANT JERONI 5	FINALS S XIX	PORTAL	Cr. Sant Jeroni 5-7
EC-37	PANTEÓ DE LA FAMÍLIA SAGARRA DE CANYET	PRINCIPIS S XX	ELEMENT	Jardins d'Ernest Lluch
EC-38	PANTEÓ DE LA FAMÍLIA GORDI	PRINCIPIS S XX	ELEMENT	Carretera de la Roca (Cementiri Nou)
EC-39	PANTEÓ DE LA FAMÍLIA SAGARRA	1905	ELEMENT	Jardins d'Ernest Lluch
EC-40	CAN SUCRE	1908 - 1909	CASA SENYORIAL	Av. Francesc Macià 184-190
EC-41	CAN ROIG I TORRES	1910 - 1913	CASA SENYORIAL	Cr. Dalt de la Ciutadella 16-18
EC-42	CASES ANNEXES CAN ROIG I TORRES	1911	HABITATGES EN RENGLE	Cr. Dalt de la Ciutadella 10 / 12 / 14
EC-43	ESGLÉSIA MAJOR	1912-1915	ÚS COL.LECTIU	Pl. de l'Església s/n
EC-44	CASA RECTORAL	1912-1915	ÚS COL.LECTIU	
EC-45	PONT VELL	1913 / 1953	PONT	Pont de Santa Coloma
EC-46	CAN MUNTLLÓ	1910-1919	HABITATGE SINGULAR	Cr. Major 30-32
EC-47	CAN SALADRIGAS	1910-1919	HABITATGE SINGULAR	Cr. Pedró 3
EC-48	VILA ESPERANÇA (Torre de les Àligues)	1910-1919	HABITATGE SINGULAR	Cr. de la Plata 55
EC-49	CASA SANT JOAN 8	1910-1919	HABITATGE SINGULAR	Cr. Sant Joan 8
EC-50	CASA DEL PASSATGE DALT DE LA CIUTADELLA 7	1920	HABITATGE SINGULAR	Ptg. Dalt de la Ciutadella 7
EC-51	CASA DEL CARRER WASHINGTON 19	1920	HABITATGE SINGULAR	Cr. Washington 19
EC-52	CASA DELS NINS	1922-1924	HABITATGE PLURIFAMILIAR	Pl. Manelic 1
EC-53a	FAÇANA DE PLANTA BAIXA DEL PAVELLÓ A	1922-1929	ÚS COL.LECTIU	Av. Generalitat, s/n - Av. Sanatori, 65-73
EC-53b	PAVELLÓ B (CFO MARIE CURIE)	1922-1929	ÚS COL.LECTIU	
EC-54	CASA DEL PASSEIG MOSSEN JAUME GORDI 27	1923	HABITATGE SINGULAR	Pg. Mossèn Jaume Gordi 27
EC-55	CASA DEL PASSEIG MOSSEN JAUME GORDI 22	1923	HABITATGES EN RENGLE	Pg. Mossèn Jaume Gordi 22
EC-56	CASES DEL CARRER EIXIMENIS 5 i 7	1923	HABITATGES EN RENGLE	Cr. Eiximenis 5 i 7

CODI	NOM	DATA	TIPOLOGIA	ADREÇA
EC-57	FAÇANA DE PLANTA BAIXA DE LES CASES	1924-1929	HABITATGES EN RENGLE	Cr. Rafael Casanova 45 / 47 / 49
EC-58	CASA DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 8	1924	HABITATGES EN RENGLE	Pg. Mossèn Jaume Gordi 8
EC-59	CASA DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 10	1924	HABITATGES EN RENGLE	Pg. Mossèn Jaume Gordi 10
EC-60	CAN COLLBLANCH	1925	HABITATGE SINGULAR	Cr. Alps 4-6
EC-61	CASES DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 28 I 28 BIS	1925	HABITATGES EN RENGLE	Cr. Rafael Casanova 28 - 28 bis
EC-62	CASES DELS FUNCIONARIS	1926	HABITATGES EN RENGLE	Cr. Rafael Casanova 53, 55 i 57
EC-63	ACADÈMIA FUSTER	1927	ÚS COL.LECTIU	Cr. Sant Jeroni 38
EC-64	CASA DEL CARRER SANT JERONI 40	1927	ÚS COL.LECTIU	Cr. Sant Jeroni 38 - 40
EC-65	COOPERATIVA LA COLMENA	1927-1936	ÚS COL.LECTIU	Cr. Sant Josep 3 - Rb. Sant Sebastià 4
EC-66a	PAVELLÓ DE LA PORTERIA	1927-1936	ÚS COL.LECTIU	Cr. Prat de la Riba, 171
EC-66b	LA TORRE	1927-1936	ÚS COL.LECTIU	
EC-66c	ESGLÉSIA I PAVELLÓ DEL CONVENT	1927-1936	ÚS COL.LECTIU	
EC-66d	PAVELLÓ CANIGÓ I PAVELLÓ MONTSERRAT	1927-1936	ÚS COL.LECTIU	
EC-66e	PAVELLÓ VERDAGUER I PAVELLÓ GAUDÍ	1927-1936	ÚS COL.LECTIU	
EC-66f	PAVELLÓ MONTJUICH	1927-1936	ÚS COL.LECTIU	
EC-67	CASES DEL CARRER SANTA COLOMA 7 i 9	1928	HABITATGES EN RENGLE	Cr. Santa Coloma 7 - 9
EC-68	CASES MOSSEN JAUME GORDI 24-26	1929	HABITATGES EN RENGLE	Pg. Mossèn Jaume Gordi 24-26
EC-69	CAN ALTÈS	1920-1929	HABITATGE SINGULAR	Cr. Pedró 10
EC-70	BOTIGA I CASES DEL CARRER SANTA COLOMA 16 i 18	1920-1929	HABITATGE SINGULAR	Cr. Santa Coloma 16-18
EC-71	CASA DEL CARRER SANTA EULALIA 5	1920-1929	HABITATGE SINGULAR	Cr. Santa Eulàlia 5-7
EC-72	CAN VALLS	1920-1929	HABITATGE SINGULAR	Cr. Pedró 4
EC-73	CASA DEL CARRER FRANCESC MORAGAS 62	1920-1929	HABITATGE SINGULAR	Cr. Francesc de Moragas 62
EC-74	CASES DEL PASSEIG MOSSEN JAUME GORDI 12,14 I 16	1920-1929	HABITATGES EN RENGLE	Pg. Mossèn Jaume Gordi 12-16
EC-75	ACADÈMIA MANENT	1920-1929	ÚS COL.LECTIU	Pl. Manent 1
EC-76	CINEMA CAPITOL	1920-1929	ÚS COL.LECTIU	Av. Generalitat 6
EC-77	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 31	1930	HABITATGE PLURIFAMILIAR	Cr. Rafael Casanova 31
EC-79	MERCAT DE SAGARRA	1932	ÚS COL.LECTIU	Pl. Ferran de Sagarra s/n
EC-80	TORRE MARIA I TORRE TERESA	1933	HABITATGE SINGULAR	Pg. Mossèn Jaume Gordi 29-31
EC-81	CASA DEL CARRER EIXIMENIS 2	1936	HABITATGE SINGULAR	Cr. Eiximenis 2 - 4
EC-82	CASA DEL PASSEIG MOSSEN JAUME GORDI 28	1936	HABITATGES EN RENGLE	Pg. Mossèn Jaume Gordi 28
EC-83	CASA DEL CARRER BALLDOVINA 8	1930-1939	HABITATGE SINGULAR	Cr. Balldovina 8
EC-84	CASA UBU	1930-1939	HABITATGE SINGULAR	Cr. Sant Ramon 21
EC-85	CASA DEL CARRER WASHINGTON 18	1930-1939	HABITATGE SINGULAR	Cr. Washington 18
EC-86	CASES DEL CARRER VISTALEGRE 47 i 51	1940	HABITATGES EN RENGLE	Cr. Vistalegre 47-49 i 51
EC-87	CASA DEL CARRER DE LA PLATA 43	1943	HABITATGE SINGULAR	Cr. La Plata 43
EC-88	CASA DEL CARRER DE LA TORRE ROJA 10	1943	HABITATGE SINGULAR	Cr.Torre Roja 10 - 12 / Bonavista 33
EC-89	CASA DEL CARRER DEL PI 10	1944	HABITATGE SINGULAR	Cr. Pi 10 - 12
EC-90	CASA DEL CARRER MILTON 7	1947	HABITATGE SINGULAR	Cr. Milton 7
EC-91	CAN XIQUET	1947-1953	INDUSTRIAL	Cr. Rafael Casanova 40
EC-93	CASA DEL CARRER SANTA EULÀLIA 13	1940-1949	HABITATGE SINGULAR	Cr. Santa Eulàlia 13
EC-95	TORRE DELS LLEONS	1951 / 1954	HABITATGE SINGULAR	Cr. Elcano 19
EC-96	CASA DEL CARRER SANT CARLES 32	1953	HABITATGE SINGULAR	Cr. Sant Carles 32
EC-97	CASA DEL CARRER DEL PI 6	1955	HABITATGE SINGULAR	Cr. Pi 6 - 8
EC-98	LA CIBA	1953-1955	INDUSTRIAL	Pg. Llorenç Serra 58 - 64
EC-99	ESCOLES A CAN CASADESPORT	1962 / 1984	INDUSTRIAL	Cr. Doctor Pagès 3 - 7
EC-100	ESCOLA VIRGEN DEL CARMEN	1966-1968	ÚS COL.LECTIU	Cr. Sant Ramon 11
EC-101	ESGLÉSIA SANT JOSEP ORIOL	1968	ÚS COL.LECTIU	Av. Francesc Macià 38
EC-102	EDIFICI D'HABITATGES SALADRIGAS	1974	HABITATGE PLURIFAMILIAR	Cr. Sant Ignasi 8 / Sagarra 14
EC-103	CEE JOSEP SOL I RODRIGUEZ	1979-1981	ÚS COL.LECTIU	Cr. Almogàvers 16
EC-104	ESCOLA LES PALMERES	1982	ÚS COL.LECTIU	Cr. Mossèn Camil Rosell 45
EC-105	INSTITUT LA BASTIDA	1983	ÚS COL.LECTIU	Cr. Santa Eulàlia s/n
EC-106	PONT DE CAN PEIXAUET	1992	PONT	Pont de Can Peixauet
EC-107	BIBLIOTECA CENTRAL	1995	ÚS COL.LECTIU	Cr. Torrent 9 - 19
EC-108	AUDITORI CAN ROIG I TORRES	2006	ÚS COL.LECTIU	Cr. Rafael Casanova 5

Capítol III - Normativa de protecció dels béns amb clau A "Ambients urbans"

art. 28 - Definició

Són aquells béns considerats rellevants en el seu conjunt i en relació al sector urbà on s'emplacen, els quals reuneixen els valors històrics, arquitectònics, urbanístics i/o ambientals descrits a l'article 1 de la Llei 9/93, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.

La normativa general per als Ambients urbans conté les disposicions de protecció d'aquells béns no declarats BCIN o BCIL, que per coherència amb el context urbà, tipologia edificatòria, homogeneïtat en la formalització de les façanes, relació del volum edificat amb l'espai lliure de la parcel·la o altres valors històrics o urbanístics, cal preservar per a conservar la imatge de la ciutat tradicional.

Per a aquests béns s'estableix la categoria de protecció que el document Directrius de contingut per als catàlegs de béns protegits i plans especials de protecció, elaborat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, denomina béns amb protecció urbanística (BPU).

art. 29 - Objectius

Els objectius de la normativa de protecció dels Ambients urbans (A) són els següents:

a) Delimitar els àmbits de preservació dels valors històrics i paisatgístics tradicionals.

g) Definir el caràcter i el tipus d'intervencions per a la conservació d'aquests valors.

b) Regular les intervencions admeses amb caràcter general dins l'ambient protegit i amb caràcter específic sobre els béns amb protecció urbanística (BPU).

art. 30 - Delimitació dels àmbits

Es defineixen quatre ambients amb protecció urbanística que resten delimitats a les fitxes normatives del present document. Cadascun dels Ambients urbans (A) es correspon amb una etapa de formació o creixement de la ciutat amb teixits i estructures viàries i edificatòries de característiques diferents:

- **A-01. Ambient del primer nucli urbà a l'entorn dels carrers de Safareig i Sant Jeroni.** Es correspon amb el nucli urbà originari de la ciutat constituït entre els segles XVII i XVIII al voltant de l'antiga Església del poble i del mas Fonollar situat entre els carrers de Safareig i de Sant Jeroni.

  Conformen aquest ambient l'espai lliure i les edificacions que encara es conserven del nucli primitiu de la ciutat i que es situen al carrer del Safareig, passatge del Safareig, carrer Nou, carrer del Mas Fonollar, plaça Manent, carrer Sant Jeroni entre la plaça Manent i el carrer Pare Benet, carrers Santa Coloma, Sant Isidre i Pare Benet entre Sant Jeroni i Ciutadella, Pare Benet i Major entre Sant Carles i Sant Josep Oriol.

  Espai lliure públic. Els carrers que formen part de l'ambient són estrets i sinuosos, generalment peatonals amb trànsit restringit per als vehicles motoritzats.

  Molts d'aquests carrers disposen de plataforma única amb una pavimentació que alterna llambordes planes i paviment ceràmic, que ha substituït el paviment original. Els elements urbans d'enllumenat i altres instal·lacions no disposen de gran valor patrimonial.

  Edificacions. En general, els edificis que formen part de l'ambient del primer nucli històric conserven la parcel·lació i la imatge original. Són majoritàriament edificacions unifamiliars en rengle, alineades a vial, amb dos plantes d'alçada i coberta inclinada amb carener paral·lel a la façana, on predomina el massís sobre el buit format per obertures verticals.

  En aquest ambient hi trobem edificacions barroques de caràcter plenament rural com el mas Fonollar (EC-04) o can Cendra (EC-09), masos d'origen més urbà com la masia de can Selva (EC-11) o la masia del carrer Nou (EC-12), i altres edificacions d'interès de l'època com les cases del carrer Safareig 24 a 28 (EC-26) o les cases del carrer Sant Isidre 2 i 4 (EC-29).

- **A-02. Ambient del primer creixement urbà a l'entorn del carrer Major i la plaça de la Vila.** Es correspon amb el primer creixement de la ciutat que es va produir entre el segle XIX i principis del segle XX al voltant del carrer Major i la plaça de la Vila. Aquest primer eixample del nucli urbà original segueix les línies naturals d'evolució de la ciutat que es veu impulsat pel creixement industrial que es va produir a la segona meitat del segle XIX i principis del segle XX, especialment pel que fa al tèxtil a Santa Coloma.

  L'ambient del primer creixement urbà es situa a l'extrem sud-oest del nucli original de la ciutat, sobre un dels antics camins que comunicaven Santa Coloma amb Sant Andreu i Badalona. Conformen aquest ambient l'espai lliure i les edificacions que encara es conserven del primer eixample de la ciutat vella i que es situen al carrer Major entre Sant Carles i Mossèn Jaume Gordi, carrer Sant Carles entre Major i Llorenç Serra, plaça de la Vila, carrer Pedró entre plaça de la Vila i Josep Pedragosa i Banús, carrer Josep Anselm Clavé, carreró de la Plaça, carrer Torrent, carrer Sant Domènec, carrers Vistalegre, Sant Pere i Rafael Casanova entre Josep Anselm Clavé i Mossèn Jaume Gordi, carrers Ciutadella i Dalt de la Ciutadella entre Santa Coloma i Pare Benet, carrers Santa Coloma i Pare Benet entre Ciutadella i Dalt de la Ciutadella, passatge de la Ciutadella i passatge Dalt de la Ciutadella.

  Espai lliure públic. Els carrers que formen part de l'ambient del carrer Major segueixen el traçat irregular i estret dels carrers del nucli urbà primitiu. Tot i que els carrers són predominantment peatonals, s'alterna la plataforma única que dóna preferència als vianants amb els carrers asfaltats amb vorera estreta que permeten l'estacionament a una banda del vial. La pavimentació d'aquests carrers peatonals són la llamborda plana, el formigó i el paviment ceràmic, que substitueixen la pavimentació original.

  A l'extrem sud de l'ambient es situa la plaça de la Vila, el primer gran espai públic de la ciutat, planificada conjuntament amb l'Ajuntament (EC-30), l'edifici representatiu de les institucions públiques de la ciutat.

Edificacions. Els edificis que formen part de l'ambient del carrer Major conserven, de forma general, la parcel·lació i la imatge original. Són majoritàriament edificacions unifamiliars entre mitgeres, alineades a vial, amb dos i tres plantes d'alçada i coberta inclinada amb carener amagat darrera la balustrada de coronament. A les façanes predomina el massís sobre el buit que està format per obertures verticals que al primer pis són majoritàriament balconeres amb baranes de ferro.

En aquest ambient trobem habitatges singulars com can Met (EC-28), can Altés (EC69) o can Valls (EC-72), cases senyorials com can Sisteré (EC-20) o can Roig i Torres (EC-41) o edificis col·lectius com l'antic Ball-Teatre Xaconet (EC-31) o l'antic Café de Baix (EC-32).

- **A-03. Ambient del creixement de l'Església a l'entorn del passeig Mossèn Jaume Gordi.** Es correspon al creixement de la ciutat que va tenir lloc a la segona i tercera dècada del segle XX com a conseqüència de la construcció entre 1912 i 1915 de la nova església de Santa Coloma de Gramenet. Aquest ambient respon a una ordenació de ciutat jardí, configurada a partir d'un eix vertebrador principal, el passeig senyorial de Mossèn Jaume Gordi, que neix al peu de l'església per a connectar-la amb el nucli urbà existent. Sobre aquest eix es disposen a banda i banda edificacions de baixa densitat amb jardí davanter.

  L'ambient del creixement de l'Església s'emplaça a l'est de la zona centre de Santa Coloma, donant front a l'Església Major de la ciutat. Conformen aquest ambient l'espai lliure i les edificacions que encara es conserven del segon eixample de la ciutat i que es situen al passeig Mossèn Jaume Gordi, carrer Rafael Casanova entre Mossèn Jaume Gordi i Mare de Déu de la Mercè, plaça de l'Església, carrer dels Enamorats, carrer Santa Eulàlia entre Enamorats i Mossèn Camil Rossell i carrer Mare de Déu de la Mercè entre Mossèn Camil Rossell i Rafael Casanova.

  Espai lliure públic. Aquest ambient està conformat principalment pel passeig de Mossèn Jaume Gordi que, tot i haver patit certes transformacions, encara conserva el seu interès històric, urbanístic i ambiental com a passeig modernista amb ordenació de ciutat jardí i arbrat. Aquest carrer, que emmarca i dóna perspectiva a l'Església Major, té una amplada de 16,50 metres i disposa de voreres a banda i banda de 4,50 i 3,50 metres respectivament. A les voreres es disposen el mobiliari urbà, els fanals de peu de ferro de forja i els arbres plataners. El seu paviment és de llambordes tipus panot, estandarditzat a gran part de la ciutat.

  Edificacions. Les parcel·les situades al passeig senyorial de Mossèn Jaume Gordi responen a l'ordenació de ciutat jardí, amb una tipologia general d'espai lliure privat d'accés, volum construït de dues plantes i pati posterior. L'edificació es separa una distància de 5 metres respecte l'alineació de vial donant lloc a un espai lliure privat protegit amb una tanca, generalment, de disseny propi i original de l'època de la construcció de la finca. Aquests edificis es coronen, de forma generalitzada, per una cornisa emmotllurada i barana opaca d'obra, de disseny característic de l'ambient, que amaga la coberta inclinada a dues aigües.

  Formen part d'aquest ambient l'Església Major (EC-43) i la Casa Rectoral (EC-44), la masia de can Pata (EC-18) i gran part de les cases amb jardí del passeig senyorial de Mossèn Jaume Gordi.

- **A-04. Ambient de l'eixample del Mercat a l'entorn del carrer dels Sagarra.** Es correspon amb el tercer creixement de la ciutat que es va produir als anys 30 i 40 als voltants del nou mercat municipal construït l'any 1932. Aquest ambient respon a una ordenació de retícula d'illa estreta, allargada i de baixa densitat, que té com a nucli vertebrador la plaça de Ferran de Sagarra al centre de la qual es situa l'edifici del mercat.

  L'ambient de l'eixample del Mercat s'emplaça prop de la plaça de la Vila al sud-est de la zona centre de Santa Coloma. Conformen aquest ambient l'espai lliure i les edificacions que encara es conserven del darrer eixample menor de la ciutat i que es situen a la plaça Ferran de Sagarra, carrers dels Sagarra i Sant Silvestre entre la Rambla de Sant Sebastià i l'avinguda Generalitat i els carrers Sant Josep, Sant Ramon, Sant Ignasi, Balldovina, Mare de Déu de Montserrat i Sant Benet entre l'avinguda Generalitat i el carrer Sant Silvestre.

  Espai lliure públic. Els carrers que formen part de l'ambient de l'eixample del Mercat són carrers de traçat rectilini d'amplada compresa entre els 6 i 7,5 metres, per als carrers transversals, i entre el 8 i 10 metres, per als carrer longitudinals, essent el carrer dels Sagarra que travessa la plaça el vial amb major amplada. La plaça Ferran de Sagarra és l'espai lliure protagonista de l'ambient. És un espai rectangular de 82 x 41 metres on, al bell mig i amb les mateixes proporcions que la plaça, es situa l'edifici del mercat generant a tots quatre costats de l'edifici petits espais lliures de 13 metres d'amplada. Tant els carrers de l'ambient com la plaça són de plataforma única i preferència peatonal amb trànsit restringit pels vehicles de serveis i veïns. La seva pavimentació és recent i alterna el paviment granític amb l'asfalt imprès.

  Edificacions. Els edificis que formen part de l'ambient de l'eixample del Mercat són majoritàriament edificacions arrenglerades a vial de dos plantes d'alçada i coberta inclinada a dues aigües, encara que també hi trobem cases singulars de planta baixa. Algunes de les edificacions situades als carrers de l'entorn del mercat repeteixen l'esquema tradicional de les cases de cos, disposant la botiga a la planta baixa i l'habitatge a la planta superior. Les obertures de la planta baixa ocupen una relació important sobre la part opaca, mentre que a la part superior de la façana predomina el massís sobre el buit que es disposa en obertures verticals.

  En aquest ambient trobem des d'edificis d'ús col·lectiu com el Mercat de Sagarra (EC-79) i la Cooperativa La Colmena (EC-65), fins a habitatges singulars com la casa dels Nins (EC-47), la casa del carrer Balldovina, 8 (EC-83) i la casa Ubu (EC-84).

art. 31 - Tipus de protecció

Per als béns de protecció urbanística (BPU) s'estableixen dues categories de protecció en funció dels valors paisatgístics tradicionals que cal preservar:

Espai lliure privat amb protecció urbanística. S'aplica a l'espai lliure privat que destaca pel seu interès paisatgístic o per la necessitat de protegir l'ambient. S'entén per espai lliure protegit, l'espai no ocupat per l'edificació principal original, que pot disposar de jardí, arbrat i construccions auxiliars preexistents.

Edificació amb protecció urbanística. S'aplica a les edificacions amb valors propis de l'arquitectura tradicional del lloc en el que es troba, la fesomia de les quals cal preservar pels seus valors històrics i arquitectònics.

art. 32 - Regulació de les intervencions

Als Ambients urbans (A) s'estableix una regulació genèrica d'aplicació a la totalitat de l'àmbit delimitat amb l'objecte de preservar els seus valors paisatgístics tradicionals. Aquesta regulació afecta a les intervencions sobre els béns amb protecció urbanística (BPU), a les intervencions sobre els béns existents no definits com a BPU, a les noves edificacions que es construeixin dins l'ambient i a l'espai públic existent.

art. 32.1 - Intervencions sobre l'espai lliure privat amb protecció urbanística (BPU)

La següent regulació s'aplica als espais lliures privats amb categoria BPU que s'indiquen a la fitxa normativa de cada ambient. Les intervencions sobre els espais lliures protegits de parcel·les privades es regiran pel principi de conservació de l'espai no edificat situat amb front al carrer, així com de l'arbrat i de l'enjardinament existents en aquesta zona.

Amb caràcter general, es mantindrà inalterada l'ocupació existent a l'espai lliure privat que consta delimitat a les fitxes normatives dels ambients.

Amb caràcter específic, s'estableix la següent regulació:

Tanques. Les tanques situades amb front a carrer tindran el mateix tractament en quant a textura i color que la façana principal de l'edificació, excepte quan es justifiqui una necessària diferenciació. Aquestes tanques i les divisions entre parcel·les situades a la franja lliure d'edificació tindran una alçada màxima de 2,50 m, de les quals un màxim d'1,20 m d'alçada haurà de ser opaca i la resta calada.

Construccions auxiliars. Amb l'objecte de recuperar el valor patrimonial de l'edificació original, s'hauran d'enderrocar les edificacions auxiliars no originals existents als espais lliures privats protegits, sempre i quan es realitzin obres que afectin aquest espai o la façana principal de l'edificació original.

No obstant això, s'admet la reordenació d'aquest sostre dins la parcel·la mitjançant la tramitació d'un Pla de Millora Urbana de reordenació de volums si no es supera l'edificabilitat màxima permesa a la parcel·la pel planejament urbanístic vigent o, en el seu cas, si no es modifica el sostre preexistent a la finca.

art. 32.2 - Intervencions sobre l'edificació amb protecció urbanística (BPU)

La següent regulació s'aplica a les edificacions amb categoria de protecció BPU que s'indiquen a les fitxes normatives dels diferents ambients protegits.

La protecció d'aquests béns es regeix pel principi de conservació de l'edificació mitjançant la preservació del tipus de parcel·lació tradicional, de l'esquema de formalització de les façanes originals, de la forma i acabat de les cobertes, així com dels elements constructius de l'edificació amb interès històrico-arquitectònic o tradicional.

Amb caràcter general són permeses les actuacions que tenen per objecte la conservació i posada en valor del bé, així com la recuperació d'aquells aspectes que s'hagin vist alterats al llarg del temps.

Amb caràcter específic, s'admeten les següents intervencions:

Remuntes i ampliacions. Les ampliacions en alçada s'admeten als edificis que no abastin l'alçada del conjunt, sempre i quan el planejament ho permeti. L'alçada total serà la mitjana de les alçades dels edificis de caràcter tradicional existents en el tram de vial comprès entre dues travessies.

Les ampliacions en planta s'admeten als edificis que no esgotin l'edificabilitat ni l'ocupació màxima permeses pel planejament, sempre i quan no afectin els elements singulars de l'edificació i no malmetin el valor patrimonial del conjunt.

Enderrocs. S'admet la demolició parcial de l'edificació si l'objecte de l'enderroc és la recuperació i posada en valor de l'edifici original o si aquest no malmet el valor patrimonial de l'edificació.

Únicament és admissible l'enderroc total de l'edificació si prèviament s'ha procedit a la desclassificació del bé com a BPU mitjançant el procediment de tramitació indicat a l'article 32 del present capítol.

Per a les obres de rehabilitació, es determinen amb caràcter normatiu les següents pautes d'intervenció:

Façanes. Les intervencions als fronts de façana es regiran pel principi de conservació de l'esquema de formalització de les façanes originals mitjançant el manteniment del tipus de coronament o cornisa, de la composició i proporcions verticals de les obertures i del material, textura i cromatisme dels acabats.

- **Acabat.** L'acabat dels paraments serà l'arrebossat o estucat i pintat d'acord amb les condicions cromàtiques que estableix l'article 12 de la normativa.

  Es respectaran tots els elements esgrafiats que, en cas de rehabilitació, s'hauran de reproduir mitjançant tècniques i materials tradicionals.

  Als sòcols podrà haver-hi un acabat diferenciat de pedra sorrenca. No s'admeten els marbres ni els acabats amb material granític.

- **Obertures.** A les façanes predominarà la superfície de ple sobre la superfície de buit. Les obertures seguiran una proporció mínima vertical entre alçada i amplada de 3 a 2, tendint, però, a igualar-se a les obertures dels edificis tradicionals confrontants o existents al tram de carrer on es situï.

  Les obertures dels accessos de vehicles i de locals comercials podran tenir una amplada màxima de 3 m per a facilitar la seva utilització.

  Seran objecte d'especial protecció els elements estructurals en arc, que es mantindran inexcusablement, tant en cas de reforma com de substitució.

  Qualsevol actuació de reforma o canvi d'ús dels locals existents a les plantes baixes haurà de contemplar el realçament o, en el seu cas, la recuperació de la formalització original de la planta baixa.

- **Fusteries i persianes.** Seran preferentment de fusta pintada i amb les condicions cromàtiques establertes a l'article 12 de la normativa.

  Les portes i finestres hauran de disposar del llenguatge propi de l'ambient tradicional en el qual s'emplacen. S'hauran de situar obligatòriament dins del forat constructiu, no podent-se col·locar enrasades amb el plànol de façana.

  Les persianes de llibret o corredisses es situaran fora del plànol de façana. No s'autoritzaran persianes enrotllables amb caixa de persiana visible des de l'exterior.

- **Cossos sortints.** Únicament s'admeten els balcons amb un vol màxim de 0,50 m i gruixos de la llosa tradicionals. No s'admeten els cossos sortints tancats.

Les baranes dels balcons seran de ferro forjat de tipologia tradicional, no admetent-se les baranes de vidre ni de planxes metàl·liques.

- **Coronament.** El coronament dels edificis serà el ràfec de teula de volada màxima no superior a la volada dels balcons existents al propi edifici o la cornisa amb un vol màxim no superior a 0,30 m.
- **Instal·lacions.** Es tendirà a la supressió de les instal·lacions existents a les façanes. En cas que es justifiqui la impossibilitat de supressió, les instal·lacions hauran d'endreçar-se de forma que es limiti el seu impacte visual i s'eviti malmetre la imatge de ciutat tradicional a preservar.
- **Rètols.** Hauran de situar-se dins el forat constructiu o sobre aquest, de tal forma que els seus materials, morfologia i dimensions s'adeqüin a la composició, materials i cromatisme de l'edificació o tram de carrer en el que es situa.

  Els rètols hauran de ser preferentment composats de lletres corpòries individuals, no admetent-se els rètols banderola ni els grans rètols unitaris.

Cobertes. Les intervencions a les cobertes es regiran pel principi de conservació de l'esquema de formalització de les cobertes originals.

- **Acabat.** Les cobertes planes transitables hauran de disposar d'acabat de rasilla ceràmica o similar. A les cobertes inclinades l'acabat serà de teula ceràmica o equivalent.
- **Instal·lacions.** Les instal·lacions situades a les cobertes no podran ser visibles des de la via pública ni podran situar-se sobre els badalots en cas que existeixin.

  A les cobertes inclinades podran instal·lar-se plaques solars i fotovoltaiques adaptades al seu pendent, sempre i quan es justifiqui la necessitat i la conveniència de la instal·lació.

art. 32.3 - Intervencions sobre l'edificació existent

La següent regulació s'aplica a les edificacions existents als ambients no indicades com a BPU a les fitxes normatives:

Remuntes i ampliacions. Seran admissibles si ho permet el planejament vigent. S'haurà de justificar la conveniència i adequació de la proposta quant a formalització, composició, material i cromatisme, respecte a la pròpia edificació i en relació a les edificacions existents al tram de carrer en el qual es situa.

Enderrocs. Seran admissibles sempre i quan aquests estiguin degudament justificats o quan l'objecte de l'enderroc sigui la substitució immediata de l'edificació existent per una nova edificació. Les obres d'enderroc s'hauran de realitzar amb els mitjans tècnics adequats per a garantir la preservació de les edificacions confrontants.

Instal·lacions. Es tendirà a la substitució de les instal·lacions aèries existents per instal·lacions soterrades. Aquesta mesura serà d'obligat compliment quan s'executi una nova edificació que substitueixi una edificació preexistent.

De la mateixa forma, es tendirà a la supressió de les instal·lacions existents a les façanes. En cas d'impossibilitat, aquestes hauran d'endreçar-se de forma que es limiti el seu impacte visual i s'eviti malmetre la imatge de ciutat tradicional a preservar.

Les instal·lacions situades a les cobertes no podran ser visibles des de la via pública ni podran situar-se sobre els badalots en cas que existeixin. A les cobertes inclinades podran instal·lar-se plaques solars i fotovoltaiques, sempre i quan es justifiqui la necessitat i conveniència de la instal·lació i s'adaptin al pendent de la coberta.

Rètols. Hauran de situar-se dins el forat constructiu o sobre aquest, de tal forma que els seus materials, morfologia i dimensions s'adeqüin a la composició, materials i cromatisme de l'edificació o tram de carrer en el que es situa.

Els rètols hauran de ser preferentment composats de lletres corpòries individuals, no admetent-se els rètols banderola ni els grans rètols unitaris.

art. 32.4 - Construcció d'obra nova

La següent regulació s'aplica als nous edificis que es projectin dins dels ambients a excepció de les noves edificacions previstes als fronts de la plaça de la Vila i a la continuïtat del passeig de l'Església de les parcel·les qualificades amb la clau OP2, per a les que s'admetrà un llenguatge arquitectònic i uns materials més adequats a l'ús comercial previst però igualment respectuós amb la imatge de ciutat tradicional que conformen les façanes posteriors de les edificacions existents al carrer del Pedró.

Amb caràcter general, la resta de noves edificacions que es construeixin dins els ambients hauran de respectar la tipologia edificatòria, l'esquema de formalització de les façanes, el tipus de coronament o cornisa i els materials d'acabat de les edificacions tradicionals del sector urbà on s'emplacen.

Amb l'objecte de garantir l'homogeneïtat i la conservació de la imatge de ciutat tradicional, es determinen amb caràcter normatiu les següents pautes d'intervenció:

Façanes. La formalització i composició de les façanes es realitzarà amb predomini del ple sobre el buit.

- **Acabat.** L'acabat dels paraments serà preferentment l'arrebossat o estucat i pintat d'acord amb les condicions cromàtiques que estableix l'article 12 de la normativa.

  Als sòcols podrà haver-hi un acabat diferenciat.
- **Obertures.** Seguiran una proporció mínima vertical entre alçada i amplada de 3 a 2, tendint, però, a igualar-se a les obertures dels edificis tradicionals confrontants o existents al tram de carrer on es situï.

  Aquesta proporció no és aplicable a les obertures dels accessos de vehicles i de locals comercials que podran tenir una amplada superior a 3 m per raons de funcionalitat degudament justificades.
- **Fusteries i persianes.** Seran preferentment de fusta pintada i amb les condicions cromàtiques establertes a l'article 12 de la normativa.

  Les portes i finestres hauran de disposar del llenguatge propi de l'ambient tradicional en el qual s'emplacen. S'hauran de situar obligatòriament dins del forat constructiu, no podent-se col·locar enrasades amb el plànol de façana.

  Les persianes de llibret o corredisses es situaran fora del plànol de façana. No s'autoritzaran persianes enrotllables amb caixa de persiana visible des de l'exterior.
- **Cossos sortints.** Les baranes dels balcons seran de ferro forjat de tipologia tradicional, no admetent-se les baranes de vidre ni de planxes metàl·liques.
- **Instal·lacions.** No s'admeten elements d'instal·lacions volades respecte el pla de façana. El cablejat de les instal·lacions haurà d'estar endreçat de forma que s'eviti malmetre la imatge de ciutat tradicional a preservar.

- **Rètols.** Hauran de situar-se dins el forat constructiu o sobre aquest, de tal forma que els seus materials, morfologia i dimensions s'adeqüin a la composició, materials i cromatisme de l'edificació o tram de carrer en el que es situa.

  Els rètols hauran de ser preferentment composats de lletres corpòries individuals, no admetent-se els rètols banderola ni els grans rètols unitaris.

Cobertes. Les cobertes de les noves edificacions podran ser planes o inclinades, en funció del tipus de coberta existent al tram de carrer on s'ubiquen.

- **Acabat.** Les cobertes planes transitables hauran de disposar d'acabat de rasilla ceràmica o similar. A les cobertes inclinades l'acabat serà de teula ceràmica o equivalent.
- **Instal·lacions.** No podran ser visibles des de la via pública ni podran situar-se sobre els badalots en cas que existeixin. A les cobertes inclinades podran instal·lar-se plaques solars i fotovoltaiques adaptades al seu pendent, sempre i quan es justifiqui la necessitat i la conveniència de la instal·lació.

No obstant això, sempre que es justifiqui l'adequació de la nova edificació a la imatge del tram de carrer i de l'ambient tradicional en el que es situa, quant a formalització, composició, material i cromatisme, podran ser avaluades solucions alternatives a les disposades al present article.

art. 32.5 - Intervencions sobre l'espai lliure públic

La següent regulació s'aplica als vials, paviments instal·lacions, mobiliari o arbrat existents dins dels àmbits delimitats com a ambients protegits:

Ús viari i afectacions de vial. L'ús viari estarà en concordança amb els valors de ciutat tradicional de l'ambient en el que es situa. Seran preferentment d'ús per a vianants i amb circulació de vehicles restringida. Les afectacions de vial definides pel planejament vigent en aquests carrers, s'hauran de resoldre afavorint la conservació dels traçats originals existents. Amb tot, podran modificar-se parcialment per raó de l'interès general i necessitats de circulació.

Paviments. En general, es conservaran els paviments existents i es recuperaran els originals dels que hi hagi constància documental, sempre que siguin adients a l'ús proposat. Aquesta preservació o recuperació anirà acompanyada de les obres necessàries per al bon funcionament dels vials.

Per a l'Ambient del primer nucli urbà a l'entorn dels carrers de Safareig i Sant Jeroni (A-01) es recomanen els paviments de materials naturals, ja sigui pedra, ceràmic, mixt o sauló, i la llamborda o equivalent per a la resta d'ambients.

Instal·lacions públiques. Es tendirà a la supressió de les instal·lacions existents a les façanes i, en cas d'impossibilitat, aquestes hauran d'endreçar-se de forma que es limiti el seu impacte visual i no es malmeti la imatge de ciutat tradicional a conservar.

En relació a l'enllumenat públic, es protegeixen aquells elements existents de l'enllumenat tradicional i es recomana la recuperació de fanals de braç de ferro de fosa.

Mobiliari urbà. El mobiliari urbà amb incidència en la imatge de l'ambient protegit serà homogeni a tot el tram de carrer, i de disseny acurat i adient al seu context.

Arbrat i jardineria. L'arbrat i jardineria existent serà objecte de vigilància, control i protecció per part del Departament municipal de Parcs i Jardins.

art. 33 - Procediment de tramitació d'obres

Les intervencions regulades a l'article 30 de la present normativa restaran subjectes a la concessió de la llicència d'obres o a l'aprovació de projecte tècnic, segons s'escaigui. Prèviament, els tècnics municipals dels Serveis de Planejament i Llicències hauran d'emetre per consens un informe d'avaluació de la compatibilitat de la proposta amb el grau de protecció del bé dins l'ambient. En cas de dubte, els tècnic municipals podran elevar la consulta a la Comissió Tècnica de Patrimoni de la ciutat.

La tala o trasllat de l'arbrat existent a l'espai lliure públic o privat situat dins dels ambients precisarà d'informe favorable del Departament municipal de Parcs i Jardins.

En cas d'enderroc de les edificacions situades dins dels ambients, s'haurà de tramitar un expedient conjunt de llicència d'enderroc i de nova construcció de l'edificació que substitueixi l'edifici enderrocat.

A més de la documentació necessària per a la tramitació de l'expedient de llicència o aprovació de projecte, caldrà aportar obligatòriament la següent documentació:

- Memòria descriptiva dels valors patrimonials dels béns objecte de protecció (edificacions, espai lliure, arbrat o jardí) amb la descripció de l'ambient en el que s'emplaça.
- Memòria justificativa de l'impacte de la intervenció proposada.
- Reportatge fotogràfic del bé objecte de la intervenció, així com dels edificis o elements situats al seu entorn.
- Descripció gràfica a escala adequada de l'estat actual del bé i de la proposta d'intervenció, amb la delimitació de l'objecte de la protecció i del seu entorn:
  - Plànol d'estat actual a color de l'alçat del tram de carrer on es situa el bé, en el que s'expressi la relació formal i compositiva del bé amb les finques veïnes.
  - Plànol de proposta a color de l'alçat del tram de carrer on es situa el bé, que justifiqui la conveniència de la proposta en quant a la composició, materials i cromatisme del propi bé i amb expressió de la relació formal i compositiva del bé amb les finques confrontants
  - Plànols de plantes, alçats i seccions de l'estat actual del bé objecte de la protecció.
  - Plànols de plantes, alçats i seccions de la proposta d'intervenció amb indicació de l'abast i intensitat de la intervenció, formalització, materials i colors dels elements afectats.

art. 34 - Procediment de classificació o desclassificació d'un BPU

El Ple municipal podrà aprovar la declaració d'un bé com a BPU a proposta de la Comissió Tècnica de Patrimoni mitjançant informe que justifiqui que el bé disposa dels valors històrics i ambients que fan necessària la seva conservació.

Per a la desclassificació d'un bé com a BPU s'haurà de seguir el mateix procediment que per a la seva declaració. En aquest cas l'informe de la Comissió Tècnica de Patrimoni haurà de justificar de forma fefaent la pèrdua dels valors històrics i ambientals que van motivar la seva declaració com a BPU o, en el seu cas, la impossibilitat material de mantenir la protecció existent.

art. 35 - Llistat d'Ambients urbans protegits (A)

CODI	NOM	ADREÇA
A-01	AMBIENT DEL PRIMER NUCLI URBÀ A L'ENTORN DELS CARRERS DE SAFAREIG I SANT JERONI	Ambient delimitat pels carrers Safareig, Sant Jeroni, Pare Benet, Ciutadella, Major i Nou
A-02	AMBIENT DEL PRIMER CREIXEMENT URBÀ A L'ENTORN DEL CARRER MAJOR I DE LA PLAÇA DE LA VILA	Ambient delimitat pels carrers Sant Carles, Major, Ciutadella, Pare Benet, Mossèn Jaume Gordi i Llorenç Serra
A-03	AMBIENT DEL CREIXEMENT DE L'ESGLÉSIA A L'ENTORN DEL PASSEIG DE MOSSÈN JAUME GORDI	Ambient delimitat pel passeig Mossèn Jaume Gordi i els carrers Vistalegre, Enamorats i Mare de Déu de la Mercè
A-04	AMBIENT DE L'EIXAMPLE DEL MERCAT A L'ENTORN DEL CARRER DELS SAGARRA	Ambient delimitat per l'avinguda Generalitat, Rambla de Sant Sebastià i els carrers Sant Silvestre i Milà i Fontanals

art. 36 - Llistat dels béns amb protecció urbanística (BPU)

A-01. Ambient del primer nucli urbà a l'entorn dels carrers de Safareig i Sant Jeroni

CODI	NOM	ADREÇA	NIVELL DE PROTECCIÓ BPU
A1-01	CASA DEL CARRER CIUTADELLA 7	Cr. Ciutadella 7	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-02	CASES DEL CARRER SANT JERONI 14 i 16	Cr. Sant Jeroni 14 - 16	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-03	CASES DEL CARRER MAJOR 36, 38 i 40	Cr. Major 36 / 38 / 40	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-04	CASA DEL CARRER MAJOR 42	Cr. Major 42	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-05	CASA DEL CARRER MAJOR 52	Cr. Major 52 - 54 / Cr. Nou 3	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-06	CASES DEL CARRER MAS FONOLLAR 16 i 18	Cr. Mas Fonollar 16 / 18	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-07	CASES DEL CARRER SAFAREIGS 10, 12, 14 i 16	Cr. Safareig 10 / 12 / 14 / 16	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-08	CASES DEL CARRER SAFAREIGS 19, 21, 23, 25 i 27	Cr. Safareig 19 / 21 / 23 / 25 / 27	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A1-09	CASA DEL CARRER SANT JERONI 9	Cr. Sant Jeroni 7 - 9 / Sant Jeroni 5 - 7	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA

A-02. Ambient del primer creixement urbà a l'entorn del carrer Major i la plaça de la Vila

CODI	NOM	ADREÇA	NIVELL DE PROTECCIÓ BPU
A2-01	CASES DEL CARRER CIUTADELLA 12 i 14	Cr. Ciutadella 12 / 14	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-02	CASA DEL CARRER JOSEP ANSELM CLAVÉ 1	Cr. Josep Anselm Clavé 1	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-03	CASA DEL CARRER MAJOR 1	Cr. Major 1 - Cr. J. Anselm Clavé 25	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-04	CASES DEL CARRER MAJOR 5 i 7	Cr. Major 5 / 7	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-05	CASES DEL CARRER MAJOR 8 i 10	Cr. Major 8 / 10	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-06	CASES DEL CARRER MAJOR 12, 14, 16 i 18	Cr. Major 12 / 14 / 16 / 18	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-08	CASA DEL CARRER MAJOR 19	Cr. Major 19	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-09	CASES DEL CARRER MAJOR 29 i 29b	Cr. Major 29 / 29 bis	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-10	CASA DEL CARRER DEL PEDRÒ 8	Cr. Pedró 8	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-11	CASES DEL CARRER PARE BENET 32, 34 i 36	Cr. Pare Benet 32 / 34 / 36	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-12	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 16	Cr. Rafael Casanova 16	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-13	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 27	Cr. Rafael Casanova 27	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-14	CASES DEL CARRER VISTALEGRE 8, 10 i 12	Cr. Vistalegre 8 / 10 / 12	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-15	CASA DEL CARRER VISTALEGRE 13	Cr. Vistalegre 13	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-16	CASES DEL CARRER TORRENT 6	Cr. Torrent 6-8	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-17	CASES DEL CARRER MAJOR 11 i 13	Cr. Major 11 / 13	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A2-18	CASA DEL CARRER SANTA COLOMA 6	Cr. Santa Coloma 6	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA

A-03. Ambient del creixement de l'Església a l'entorn del passeig Mossèn Jaume Gordi

CODI	NOM	ADREÇA	NIVELL DE PROTECCIÓ BPU
A3-01	CASES DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 13-15-17	Pg. Mossèn Jaume Gordi 13 - 15 - 17	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A3-02	CASES DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 19 i 21	Pg. Mossèn Jaume Gordi 19 / 21	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A3-03	CASES DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 30 i 32	Pg. Mossèn Jaume Gordi 30 / 32	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A3-04	ESPAI LLIURE PRIVAT CASES PG MOSSÈN J. GORDI 13 a 33	Pg. Mossèn Jaume Gordi 13 a 33	ESPAI LLIURE PRIVAT AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A3-05	ESPAI LLIURE PRIVAT CASES PG MOSSÈN J. GORDI 18 a 36	Pg. Mossèn Jaume Gordi 18 a 36	ESPAI LLIURE PRIVAT AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA

A-04. Ambient de l'eixample del Mercat a l'entorn del carrer dels Sagarra

CODI	NOM	ADREÇA	NIVELL DE PROTECCIÓ BPU
A4-01	CASES DEL CARRER SANT IGNASI 14 i 16	Cr. Sant Ignasi 16 / 18	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA
A4-02	CASES DEL CARRER SANT JOSEP 14, 16, 18 i 20	Cr. Sant Josep 14 / 16 / 18 / 20b	EDIFICACIÓ AMB PROTECCIÓ URBANÍSTICA

Capítol IV - Normativa de protecció dels béns amb clau ZA "Zones arqueològiques"

art. 37 - Definició

Formen part de les zones arqueològiques (ZA) els béns mobles i immobles que poden servir com a instruments per al coneixement de la història o la cultura de la Ciutat, sempre que per a obtenir aquest coneixement calgui estudiar-los amb metodologia arqueològica, i que estiguin situats o procedeixin del sòl o subsòl.

El PEPPSC classifica el patrimoni arqueològic en jaciments arqueològics, que són elements d'interès arqueològic o paleontològic explotats i documentats com la Cova d'en Genís i el Poblat Ibèric Puig Castellar, i en àrees d'expectativa arqueològica, que són zones on s'han produït troballes aïllades i superficials que no proporcionen la suficient informació per situar el possible jaciment.

art. 38 - Objectius

Els objectius del PEPPSC en la seva vessant arqueològica i paleontològica són:

a) Identificar, regular la intervenció i protegir si s'escau, els béns mobles i immobles d'interès, susceptibles d'estudi amb metodologia arqueològica, paleontològica o geològica sigui quina sigui la seva datació i cronologia.

b) Identificar els àmbits d'expectativa arqueològica on existeixin indicis racionals per evidències materials, antecedents històrics o altres, que permetin suposar l'existència de restes arqueològiques o paleontològiques al subsòl.

c) Delimitar i regular la intervenció a les Àrees d'Expectativa Arqueològica on són procedents les intervencions preventives amb anterioritat a la transformació del sòl i a l'edificació.

d) Possibilitar la recerca científica i la documentació del patrimoni històric, tant de les estructures físiques com dels processos socials.

e) Fomentar la recuperació física, la consolidació i l'adequació museològica dels béns mobles i immobles d'interès.

f) Fomentar el manteniment i la integració creativa en el context urbà i paisatgístic dels conjunts de gran d'interès, sempre que permetin enriquir, in situ, la comprensió del contradictori procés històric de formació espacial del lloc.

art. 39 - Àmbits de protecció

L'àmbit de les Àrees d'expectativa arqueològica inclou el sòl i el subsòl privat o públic comprès en els límits assenyalats a cada una de les fitxes informatives i de protecció de les Zones arqueològiques. Atès que la Torre Balldovina (EC-01) és un BCIN documentat a partir del segle XIII amb una torre de defensa medieval anterior que podria conservar restes pertanyents als diferents períodes d'ocupació del lloc, el seu subsòl i el del seu entorn tindrà la consideració de Zona arqueològica classificada com a Àrea d'expectativa arqueològica.

art. 40 - Nivells de protecció

En funció del grau d'informació o probes existents de restes arqueològiques o paleontològiques, el PEPPSC estableix dos nivells de protecció:

a) **Nivell de protecció sistemàtica**, es defineix en aquells àmbits en què es disposa de suficient documentació i coneixements històrics per a programar una intervenció arqueològica exhaustiva, amb força probabilitats de localització de restes.

b) **Nivell de protecció preventiva i documental**, es proposa per a aquells espais en què els indicis arqueològics o paleontològics són febles, bé perquè han estat molt afectats des del punt de vista urbanístic o bé perquè ha estat exhaurit el seu potencial arqueològic o paleontològic, per la mateixa dinàmica investigadora.

art. 41 - Regulació de les intervencions

La intervenció en béns catalogats amb protecció arqueològica, així com en àmbits inclosos en espais d'expectativa arqueològica pot comportar, un cop analitzades les conclusions definitives de la recerca, la reorientació de les condicions finals d'ordenació d'un sector, o de les mesures correctores de l'impacte d'una infraestructura o de la disposició final de l'ordenació de volums d'una edificació.

En aquells supòsits en què no sigui possible garantir els aprofitaments previstos pel planejament vigent es compensarà, als afectats singularment, d'acord amb els criteris de la Llei d'Expropiació Forçosa i de la Llei del Règim del Sòl i Valoracions, sempre que no sigui possible delimitar urbanísticament un àmbit de repartiment de beneficis i càrregues.

Els propietaris o descobridors de troballes arqueològiques estan obligats a comunicar a l'Ajuntament els descobriments de qualsevol tipus d'objecte d'interès arqueològic sota les responsabilitats que marca la legislació vigent. En cas de descobriment de restes arqueològiques, l'Ajuntament podrà deturar les obres per un termini màxim de quinze dies per a la realització d'estudis.

Quan per la importància o interès del descobriment calgui l'aturada indefinida, l'organisme competent o l'Ajuntament, ho comunicarà fefaentment al propietari i al promotor, adjuntant un informe justificatiu redactat pel tècnic competent en arqueologia.

Tota actuació en el sòl o subsòl de les zones d'interès arqueològic i paleontològic, ja sigui d'urbanització, d'instal·lació de serveis, d'edificació o moviment de terres, restarà subjecte a llicència prèvia, la tramitació de la qual precisarà dels següents informes:

- Informe previ favorable emès per consens pels tècnics municipals dels Serveis de Planejament i Llicències, els quals, en cas de dubte, podran elevar consulta a la Comissió Tècnica de Patrimoni de la ciutat.

- Informe previ favorable del Servei del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de la Generalitat de Catalunya, que pot requerir al promotor de l'actuació la realització d'una excavació arqueològica amb la finalitat de comprovar les característiques i localització de restes constructives o nivells arqueològics que puguin ser afectats per les obres previstes. El promotor de l'actuació haurà de realitzar aquesta excavació arqueològica preventiva i sol·licitar-ne autorització al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, d'acord amb el que estableix el Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

La sol·licitud de llicència haurà d'acompanyar-se de:

a) Plànol de situació de la parcel.la, del carrer, o del sector a urbanitzar, a escala adequada.

b) Plànols on s'assenyalin els moviments de terra, rebaixos o rases a realitzar, indicant situació, dimensions i profunditat. En el cas d'edificació de nova planta s'indicaran fonaments i clavegueram.

La propietat podrà sol·licitar a l'Ajuntament informe previ a la sol·licitud de llicència. Aquest informe, que haurà d'emetre la Comissió Tècnica de Patrimoni, serà determinant per a la concessió, denegació o condicionament de la llicència i acompanyarà necessàriament la documentació de sol·licitud de llicència.

Atorgada la llicència d'obres corresponent, els propietaris o promotors d'obres en zones d'interès arqueològic hauran de comunicar a l'Ajuntament l'inici de les obres amb una antelació de 10 dies hàbils i permetran les inspeccions que l'Ajuntament o l'Administració competent estimi oportunes.

art. 42 - Llistat de Zones Arqueològiques (ZA)

CODI	ZONES ARQUEOLÒGIQUES	TIPOLOGIA	ETAPA	ADREÇA
ZA-01	COVA D'EN GENÍS	JACIMENTS ARQUEOLÒGICS	Edat de Bronze (1800 a.C. / 650 a.C.)	A 500 metres del Turó del Pollo (cota 230 snm)
ZA-02	POBLAT IBÈRIC PUIG CASTELLAR		Des de Ferro-Ibèric fins a Romà República (550 a.C. / 200 a.C.)	Turó del Pollo (cota 280 snm)
ZA-03	VINYES DE CAN BUTINYÀ	ÀREES D'EXPECTATIVA ARQUEOLÒGICA	Neolític (5500 a.C. / 2200 a.C.)	camí de Sant Jeroni de la Murtra
ZA-04	ENTORN TORRE PALLARESA		Des de Ferro-Ibèric fins a Romà Baix Imperi (650 a.C. / 476 d.C.)	camí de Sant Jeroni de la Murtra
ZA-05	ENTORN TORRIBERA		Des de Ferro-Ibèric fins a Romà Baix Imperi (600 a.C. / 476 d.C.)	Recinte Torribera
ZA-06	ENTORN TORRENT DE LES BRUIXES		Calcolític (2200 a.C. / 1800 a.C.)	Torrent de les Bruixes
ZA-07	ENTORN CAN ZAM		Des de Romà República a Romà Baix Imperi (218 a.C. / 476 a.C.)	avinguda Francesc Macià / carrer Víctor Hugo
ZA-08	ENTORN TORRENT D'EN BRUTAU		Des de Ferro-Ibèric fins a Romà Baix Imperi (650 a.C. / 476 d.C.)	Almogàvers / Castella / Garcilaso Vega / Roger de Flor / Torribera
ZA-09	ENTORN PARC DELS PINS		Des de Romà a Romà Baix Imperi (218 a.C. / 476 d.C.)	Sardana / Pirineus / Circumval.lació / Roger de Llòria
ZA-10	ENTORN CAN MARINER		Medieval	carrer Milà i Fontanals, 10-18 / carrer Roselles
ZA-11	SANTA COLOMA VELLA		Des de Ferro-Ibèric fins a Medieval (250 a.C. / 1789 d.C.)	Francesc Macià / Major / Dalt Ciutadella / Pare Benet / Sant Jeroni
ZA-12	ENTORN CAN PEIXAUET			avinguda de Generalitat, 100-102
ZA-13	ENTORN MAS FRANQUESA			avinguda Francesc Macià, 93 a 103
ZA-14	PARC DE LA BASTIDA		Ferro-Ibèric Final fins a Romà (200 a.C. / 50 a.C.)	camí de Sant Jeroni de la Murtra / carrer de Santa Eulàlia
ZA-15	PARC DEL MOLINET		Des de Medieval fins a Modern (400 / 1789)	av. de Mossèn Josep Pons i Rabadà / av. de la Generalitat

Capítol V - Normativa de protecció dels béns amb clau EI "Edificis i elements de l'Inventari"

art. 43 - Definició

Constitueixen els Edificis i elements de l'Inventari (EI) els béns d'interès històric i arquitectònic que, malgrat no haver estat objecte de declaració o catalogació per la seva situació física o urbanística, disposen de valors patrimonials suficients per a ser documentalment preservats i garantida la seva memòria històrica.

Cada edifici i element de l'Inventari disposa de fitxa informativa individualitzada. L'objecte, la classificació i el tipus d'intervenció es regulen de forma unitària als articles següents de la Normativa.

art. 44 - Objectius

Els objectius de la normativa general de protecció dels Edificis i elements de l'Inventari són els següents:

a) Constituir un fons documental, a efectes d'arxiu històric municipal.

b) Evitar l'enderroc indiscriminat i les actuacions que puguin malmetre la imatge o parts interessants d'aquests elements de l'Inventari.

c) Possibilitar la recuperació d'elements d'interès i la seva inclusió en el llistat del Catàleg un cop resolts positivament la seva rehabilitació i/o afectacions urbanístiques.

d) Regular les llicències urbanístiques en béns d'aquest tipus.

art. 45 - Classificació tipològica

Per als Edificis i elements de l'Inventari s'ha establert la mateixa classificació tipològica que per als Edificis i elements del Catàleg:

Masia. Edificació residencial unifamiliar originàriament relacionada amb l'activitat agrícola.

Casa senyorial. Edificació residencial unifamiliar noble, realitzada per mestres d'obres, emplaçada al nucli urbà.

Habitatge unifamiliar singular. Edificació residencial unifamiliar benestant, emplaçada al nucli urbà o periurbà, de diferents èpoques.

Habitatge unifamiliar en rengle. Conjunt d'habitatges unifamiliars construïts en promoció contínua, realitzats per mestres d'obres, emplaçats al nucli urbà.

Habitatge plurifamiliar. Edificació residencial plurifamiliar construïda en una única promoció, realitzada per mestres d'obres o arquitectes, emplaçada al nucli urbà.

Industrial. Edificació d'ús industrial realitzada generalment per mestre d'obres, emplaçada al nucli urbà.

Edifici d'ús col·lectiu. Edificació d'ús col·lectiu, ubicada al nucli urbà o entorn, destinada a usos religiosos o civils, administratius, educatius, culturals, etc.

Portal. Construcció que permet l'accés a terrenys o masies rurals o a finques urbanes d'àmbit privat, amb origen anterior al segle XX.

Pont. Construcció elevada sobre una depressió de terreny que té com a objecte la unió transversal d'ambdós costats.

Element. Construcció o estructura diversa amb relatiu valor històric o artístic.

art. 46 - Tipus d'intervencions

Als béns de l'Inventari es permeten les intervencions de conservació, restauració, reforma o rehabilitació, ampliació i, fins i tot, l'enderroc, condicionades a deixar constància documental (planimètrica i fotogràfica) per tal de garantir la permanència de la seva memòria històrica.

Les intervencions de restauració, reforma o rehabilitació es regiran genèricament pel principi de la preservació de les façanes i de les parts individualitzades de valor històric, artístic-arquitectònic o ambiental.

art. 47 - Regulació de les intervencions

Prèviament a la concessió de la llicència o de l'aprovació del projecte tècnic de qualsevol intervenció que afecti un bé de l'Inventari, els tècnics municipals dels Serveis de Planejament i Llicències hauran d'emetre per consens informe favorable a la proposta presentada. En cas de dubte, podran elevar la consulta a la Comissió Tècnica de Patrimoni de la ciutat.

Per a la tramitació de l'expedient d'autorització d'obres, caldrà aportar de forma obligatòria la següent documentació:

- Dades del promotor i dels tècnics designats per a la realització del projecte.
- Pressupost d'execució material de les obres.
- Memòria descriptiva dels valors patrimonials del bé i de la seva història, amb descripció de l'entorn en el que s'emplaça.
- Memòria justificativa de l'impacte de la intervenció proposada.
- Reportatge fotogràfic de l'exterior i l'interior de l'edificació inventariada.
- Descripció gràfica a escala adequada de l'estat actual del bé i de la proposta d'intervenció:
    - Plànol d'estat actual a color d'alçat del tram de carrer on es situa el bé, en el que s'expressi la relació formal i compositiva del bé amb les finques veïnes.

- Plànol de proposta a color d'alçat del tram de carrer on es situa el bé, que justifiqui la conveniència de la proposta quant a la composició, materials i cromatisme del propi bé i amb expressió de la relació formal i compositiva del bé amb les finques confrontants.

- Plànols de plantes, alçats i seccions de l'estat actual del bé.

- Plànols de plantes, alçats i seccions de la proposta d'intervenció amb indicació de l'abast i intensitat de la intervenció, formalització, materials i colors dels elements afectats.

art. 48 - Procediment d'inclusió d'un bé a l'Inventari

El Ple de l'Ajuntament podrà aprovar la inclusió a l'Inventari d'un nou edifici o element, d'ofici o a instància de particular, previ informe favorable de la Comissió Tècnica de Patrimoni.

Qualsevol inclusió s'efectuarà mitjançant la tramitació d'un expedient de modificació del present Pla.

La documentació necessària per a la seva inclusió haurà d'estar conformada per:

a) Memòria descriptiva de la història i característiques del bé amb justificació detallada dels valors històrics o arquitectònics que motiven la seva incorporació.

b) Plànols de plantes i alçats del bé a escala adequada.

c) Reportatge fotogràfic.

Serà requisit indispensable per a la inclusió del bé a l'Inventari, la comunicació expressa i individualitzada als propietaris afectats com a part interessada en l'expedient.

art. 49 - Llistat d'Edificis i elements de l'Inventari (EI)

CODI	NOM	DATA	TIPOLOGIA	ADREÇA
EI-01	CASA DEL CARRER PARE BENET 25	S XVII	HABITATGES EN RENGLE	cr. Pare Benet 25
EI-02	CASA DEL CARRER BONAVISTA 4	FINALS S XIX	HABITATGE SINGULAR	cr. Bonavista 4-6
EI-03	CASA DEL CARRER SANT JOAN 1	PRINCIPIS S XX	HABITATGE SINGULAR	cr. Sant Joan 1-3
EI-04	CASA DE L'AVINGUDA FRANCESC MACIÀ 162	1910-1920	HABITATGE SINGULAR	av. Francesc Macià 162-164
EI-05	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 20	1924	HABITATGE SINGULAR	cr. Rafael Casanova 20
EI-06	CASES DE L'AVINGUDA GENERALITAT 40 i 42	1924	HABITATGES EN RENGLE	av. Generalitat 40 i 42
EI-07	CASES DEL PASSEIG MOSSÈN JAUME GORDI 25 - INTERIOR	1925	HABITATGES EN RENGLE	pg. Mn Jaume Gordi 25b / 25c / 25d / 25e / 25f / 25g
EI-08	CASES DE L'AVINGUDA GENERALITAT 2 i 4	1928	HABITATGES EN RENGLE	av. Generalitat 2 i 4
EI-09	CASA DEL CARRER GARCILASO DE LA VEGA 25	1920-1930	HABITATGE SINGULAR	cr. Garcilaso de la Vega 25
EI-10	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 69	1920-1930	HABITATGE SINGULAR	cr. Rafael Casanova 69
EI-11	CASA DEL CARRER RAFAEL CASANOVA 73	1920-1930	HABITATGE SINGULAR	cr. Rafael Casanova 73
EI-12	CASES DE LA PLAÇA FERRAN DE SAGARRA 14 i 15	1920-1930	HABITATGES EN RENGLE	pl. Ferran de Sagarra 14 i 15
EI-13	CASA DEL CARRER MOSSÈN JACINT VERDAGUER 83	1931	HABITATGE SINGULAR	Cr. Mossèn J. Verdaguer 83
EI-14	CASA DEL CARRER WILSON 57	1934-1936	HABITATGE SINGULAR	cr. Wilson 57-59
EI-15	CASA DEL PASSATGE SARAGOSSA 2	1935	HABITATGE SINGULAR	ptge. Saragossa 2-4
EI-16	CASA DEL CARRER MILÀ I FONTANALS 84	1936	HABITATGE SINGULAR	Cr. Milà i Fontanals 84
EI-17	CASES DEL CARRER DE LA PLATA 38, 40, 42 i 44	1940	HABITATGES EN RENGLE	cr. de La Plata 38 / 40 / 42/ 44
EI-18	CASA DEL CARRER MASNOU 31	1946	HABITATGE SINGULAR	Cr. Masnou 31-35
EI-19	CASES DEL CARRER DALT DE LA CIUTADELLA 41, 43 i 45	1956	HABITATGES EN RENGLE	cr. Dalt de la Ciutadella 41 / 43 / 45

Capítol VI - Normativa de protecció dels béns amb clau EP "Elements del Paisatge"

art. 50 - Definició

Constitueixen els Elements del paisatge (EP) els béns immobles que, malgrat no haver estat objecte de declaració ni de catalogació, reuneixen els valors històrics, artístics, paisatgístics o documentals que reclamen formar part del patrimoni cultural català.

Cada Element del paisatge disposa de fitxa informativa individualitzada. L'objecte, la classificació i el tipus d'intervenció es regulen de forma unitària als articles següents de la Normativa.

art. 51 - Objectius

Els objectius de la normativa general de protecció dels Elements del paisatge són els següents:

a) Identificar els traçats urbans o els elements de qualitat ambiental remarcable, que permeten conèixer o evocar, fins i tot aïlladament i fragmentàriament, un determinat estadi històric de la cultura material de la ciutat.

b) Identificar les peces singulars d'arquitectura, enginyeria civil o arts aplicades que destaquen per la seva excel·lència com a manufactura artística o tècnica, per l'extraordinària significació paisatgística o urbana de la seva implantació, o per la vinculació directa com escenari, catalitzador o seu de determinats fets o processos històrics rellevants per la memòria històrica de la ciutat.

c) Fer difusió dels elements del paisatge de la ciutat mitjançant la incorporació de documents informatius o visites guiades, que permetin apropar el públic al patrimoni i ajudar a crear una consciència de responsabilitat col·lectiva.

d) Regular les llicències urbanístiques en elements d'aquest tipus.

art. 52 - Classificació tipològica

Per als béns que conformen el recull d'Elements del paisatge s'estableix la següent classificació tipològica:

Font i deu. Construcció situada en un lloc públic amb una o més aixetes per on surt aigua o, en el cas de la deu, lloc per on brolla aigua del terra.

Mirador. Lloc alt i ben situat des d'on es pot contemplar un paisatge agradable.

Tall geològic. Intersecció dels cossos geològics en el subsòl amb un pla vertical d'una orientació determinada. La secció del terreny representa diferents tipus de roques, llur constitució i estructura interna i les relacions geomètriques entre elles.

Mines de minerals. Excavacions necessàries per explotar minerals en un jaciment.

Mines d'aigua. Conducció subterrània per canalitzar l'abastament d'aigua als nuclis de població, que van tenir un especial desenvolupament en algunes ciutats des de l'ocupació musulmana de la península fins al segle XIX.

Escultures. Obres artístiques que representen figures o imatges, normalment, en 3 dimensions.

Murals. Pintura o escultura que es fa o es col·loca sobre la superfície d'un mur.

Refugis antiaeris. Estructura de protecció per a la població civil i el personal militar contra possibles bombardeigs enemics des de l'aire. Són similars en alguns aspectes als búnquers, encara que no estan dissenyats per protegir d'atacs terrestres.

art. 53 - Tipus d'intervencions

Als Elements del paisatge es permeten les intervencions de conservació, restauració, i, fins i tot, l'enderroc, condicionades a deixar constància documental (planimètrica i fotogràfica) per tal de garantir la permanència de la seva memòria històrica.

art. 54 - Regulació de les intervencions

Qualsevol intervenció sobre els Elements del paisatge requerirà de comunicació prèvia al Servei de Planejament de l'Ajuntament que, en el seu cas, podrà emetre informe d'esmenes en el termini màxim d'un mes des de la data de comunicació. Superat aquest termini sense l'emissió de l'informe, s'entendrà el sentit del silenci com a positiu.

En cas d'execució d'obres que afectin els Elements del paisatge, caldrà presentar la següent documentació:

a) Memòria descriptiva de la història i característiques del bé objecte de la intervenció, amb justificació detallada de la proposta d'intervenció.

b) Plànol d'emplaçament.

c) Plànols descriptius de l'estat actual i de la proposta d'intervenció.

d) Reportatge fotogràfic.

art. 55 - Procediment d'inclusió d'un bé al recull d'Elements del paisatge

El Ple de l'Ajuntament podrà aprovar la inclusió d'un bé al recull d'Elements del paisatge, d'ofici o a instància de particular, mitjançant la tramitació d'un expedint de modificació del present Pla i previ informe favorable de la Comissió Tècnica de Patrimoni.

La documentació necessària per a la seva inclusió haurà d'estar conformada per:

a) Memòria descriptiva de la història i característiques del bé amb justificació detallada dels valors artístics, històrics o arquitectònics que motiven la seva incorporació.

b) Plànols detallats de planta i alçat.

c) Reportatge fotogràfic.

art. 56 - Llistat d'Elements del paisatge (EP)

CODI	NOM	TIPOLOGIA	DATA	ADREÇA
EP-01	FONT DE L'ALZINA	FONTS i DEUS		Camí de la Font de l'Alzina
EP-02	FONT DE SANT ROC (FONT DEL DRAPET)			Cr. Garcilaso de la Vega 44 (Torrent de les Bruixes)
EP-03	FONT DE LA BOTA			Camí de Can Calvet (Torrent de les Bruixes)
EP-04	FONT D'EN BERTOMEU			Vinya d'en Sabater
EP-05	DEU D'EN JONCAR			Camí de Can Calvet (Torrent de les Bruixes)
EP-06	MIRADOR DE L'ENTRADA DEL CAMÍ FONT DE L'ALZINA	MIRADORS		Camí de la Font de l'Alzina
EP-07	MIRADOR DE LA SERRALADA DE MARINA			Camí del Bosc d'en Xincó
EP-08	MIRADOR DEL CARRER CÒRDOVA			Camí de Can Franquesa
EP-09	MIRADOR DEL BOSQUET DE LES ESCOLES			Camí al final del carrer Castella
EP-10	MIRADOR DE CAN CALVET			Torrent de Can Calvet
EP-11	MIRADOR DEL POBLAT IBÈRIC			Turó del Pollo
EP-12	MIRADOR DEL PLA DE LES ALZINES			Pla de les Alzines
EP-13	MIRADOR DE LA BASTIDA			Parc de la Bastida
EP-14	MIRADOR DELS ÍBERS			Carrer Còrdova 1
EP-15	TALL GEOLÒGIC	E. GEOLÒGIC		avinguda de Mossèn Josep Pons i Rabadà s/n
EP-16	MINA DE GALENA O D'EN XINCÒ	MINA DE ROCA		Camí dels Minerals
EP-17	MINA DE GALENA INFERIOR			Camí dels Minerals
EP-18	MINA VELLA	MINES D'AIGUA	XVI-XVIII	Travessant la ciutat de Nord a Sud
EP-19	MINA D'EN SELVA		Finals s XIX	Torrent Bruixes / Can Calvet / Sant Jeroni / Safareigs / Pedró
EP-20	MINA DE CAN PASCALI		Finals s XIX	carrer Cristòfor Colom - Jardins de Can Sisteré
EP-21	HOMENATGE A JOSEP ANSELM CLAVÉ	ESCULTURES	1920-1929	Jardins de l'Auditori
EP-22	HOMENATGE A LLORENÇ SERRRA I BADOSA		1923	Plaça de la Vila
EP-23	MANELIC		1926	Plaça del Manelic
EP-24	RELLOTGE DE LA PLAÇA DEL RELLOTGE		1950-1960	Plaça del Rellotge
EP-25	MONUMENT ALS LAIETANS		1961	carrer Còrdova 1 (Mirador dels íbers)
EP-26	BASE DE LA TORRE ELÈCTRICA		1965	Parc Fluvial del Besòs
EP-27	HOMENATGE A JOAN MANENT I SERRA		Anys 80	Plaça Manent
EP-28	HOMENATGE A ANTONIO MAIRENA		1985	Jardí de la Figuera (Rambla del Fondo)
EP-29	"LA MUJER DESNUDA"		1986-1987	Plaça del Rellotge
EP-30	HOMENATGE ALS CAIGUTS A MAUTHAUSEN		1989	Jardins del Museu Torre Balldovina
EP-31	OLYMPIA		1992	Parc Europa
EP-32	COLOMART 93		1993	Plaça Pau Casals (entrada Museu Torre Balldovina)
EP-33	COMPOSICIÓ ASCESCENDENT PER FERRO I PEDRA SOL MAJOR		1993	Plaça Pau Casals (entrada Museu Torre Balldovina)
EP-34	PLACA CONMEMORATIVA AL GENERAL MORAGUES		1994	Jardí Josep Moragues
EP-35	OM		1999	Plaça de l'Església
EP-36	CO-INCIDÈNCIA		1999	Parc de Can Zam
EP-37	VIATGE		2002-2003	Cementiri Nou (carretera de la Roca)
EP-38	HOMENATGE AL PADRE JOSÉ		2005	Rambla del Fondo (cr. Mn jacint Verdaguer)
EP-39	X		2006	Plaça Catalunya
EP-40	NOU HOMENATGE A CELESTÍ BOADA		2007	Rambla del Fondo (Plaça Mediterrània)
EP-41	LITERATURA		2007	Plaça Montserrat Roig
EP-42	SARDANA		2007	Parc Europa
EP-43	HOMENATGE DE L'ALCALDE LLUÍS HERNÁNDEZ		2018	Parc de Can Zam
EP-44	MURAL "A" DE CAN FRANQUESA	MURALS	1979	carrer Córdova 12
EP-45	MURAL LITERARI "EL PASSATGE DE LA PARAULA"		2008	Parc Fluvial del Besòs
EP-46	MURAL COL.LECTIU DE L'INSTITUT TORRENT DE LES BRUIXES		2018	carrer Santa Eulàlia s/n (IES Torrent de les Bruixes)
EP-47	MURAL "TEMPS DE DONES"		2019	Passeig Llorenç Serra 64 (Edifici de la CIBA)
EP-48	MURAL "DIVERSITAT"		2019	carrer Mossen Camil Rossell 45 (Escola Les Palmeres)
EP-49	MURAL "HOMENATGE A MARIUS SAMPERE"		2019	Jardins de Can Sisiteré (Biblioteca Central)
EP-50	MURAL "COR"		2019	Parc dels Pins (al paviment del parc)
EP-51	MURAL DE L'ESCOLA TORRE BALLDOVINA		2019	avinguda Pallaresa 44 (Escola Torre Balldovina)
EP-52	MURAL "OLIVERES 203"		2019	carrer Pep Ventura 3
EP-53	MURAL DE LA PLAÇA D'EN BARÒ		2019	carrer Major 83
EP-54	MURAL "HOMENATGE A DAVID GÁLVEZ"			carrer Jaume Balmes 25
EP-55	MURAL "NO A LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES"			carrer Major 32
EP-56	MURAL "EL PAJARO LOCO"			carrer Angel Guimerà 42
EP-57	MURAL "HOMENATGE A JUANMI"			carrer Almogavers 17
EP-58	MURAL DE LA BIODIVERSITAT DEL BESÒS		2022	Parc Fluvial del Besòs

CODI	NOM	TIPOLOGIA	DATA	ADREÇA
EP-59	REFUGI DEL CARRER BALEARS / CARRER VALÈNCIA	REFUGIS ANTIAERIS	1936-1939	Carrer de les Balears / Carrer de València
EP-60	REFUGI DEL CARRER WILSON			Carrer Wilson 37
EP-61	REFUGI DEL CARRER PRAT DE LA RIBA / CARRER GASPAR			Carrer Prat de la Riba / Carrer e Gaspar
EP-62	REFUGI DEL CARRER BALEARS			Carrer Balears / Carrer prat de la Riba
EP-63	REFUGI DEL CARRER AMÈRICA / CARRER CIUTADELLA			Carrer América / Carrer Ciutadella
EP-64	REFUGI DE CAN ROIG I TORRES			Passatge de Dalt de la Ciutadella 2
EP-65	REFUGI DEL CARRER SANT PERE			Carrer Sant Pere 3
EP-66	REFUGI DE LA MASIA DE CAN PASCALI			Carrer Sant Carles 30
EP-67	REFUGI DE CAN SISTERÉ			Jardins de Can Sisteré
EP-68	REFUGI DEL MAS FONOLLAR			Carrer Sant Jeroni 1
EP-69	REFUGI DE CAN BACHS			Plaça Montserrat Roig
EP-70	REFUGI DEL CARRER MAJOR			Cr Major / Cr de la Mare de Déu dels Àngels / Plaça Olimpo
EP-71	REFUGI DE LA PLAÇA DE LA REPÚBLICA			Plaça de la Vila (sense concretar)
EP-72	REFUGI DE LA RAMBLA DE SANT SEBASTIÀ			Rambla Sant Sebastà / Carrer del Pedró / Carrer Vistalegre
EP-73	REFUGI DEL CARRER NAKENS			Carrer de Sant Carles / Plaça Catalunya
EP-74	REFUGI DE LA TORRE BALLDOVINA			Plaça Pau Casals
EP-75	REFUGI DEL CARRER BEETHOVEN			Cr Beethoven / Cr del rellotge / Cr de Massenet
EP-76	REFUGI DEL CARRER NÚRIA			Carrer Núria 27
EP-77	REFUGI DEL PENSAMENT			Carrer Torras i Bages / Carrer Camprodon / Carrer Irlanda
EP-78	REFUGI DE LA MONATAÑA PARTIDA			Carrer d'Elcano
EP-79	REFUGI DE L'AVINGUDA DE LA REPÚBLICA			Avinguda Generalitat
EP-80	REFUGI DEL MOLINET			Avinguda Generalitat
EP-81	REFUGI DE LA TORRE DELS LLEONS			carrer Elcano 19
EP-82	REFUGI DEL CARRER PRAT DE LA RIBA			Carrer Prat de la Riba 52
EP-83	REFUGI DE LA FONDA CAL CORONEL			Carrer Major 22
EP-84	REFUGI DE L'AVINGUDA GENERALITAT			Avinguda de la Generalitat 2
EP-85	REFUGI DE LA PLAÇA D'EN FERRAN DE SAGARRA			Plaça Ferran Sagarra / Cr de Sant Ignasi / Cr de Sant Ramón
EP-86	REFUGI DEL CARRER VISTALEGRE			Carrer Vistalegre 45
EP-87	REFUGI DEL CARRER SANT DOMÈNEC			Carrer de Sant Domènec 11
EP-88	REFUGI DE L'AVINGUDA FRANCESC MACIÀ			Avinguda de Francesc Macià / Carrer de Francesc Viñas

ESTUDI ECONÒMIC I FINANCER

1. Normes generals

Els ajuts de les administracions públiques per a la investigació, la documentació, la conservació, la recuperació, la restauració i la difusió dels béns integrants del patrimoni cultural es concediran d'acord amb les previsions pressupostàries.

En l'atorgament de les mesures de foment s'han de fixar les garanties necessàries per a evitar l'especulació amb béns que s'adquireixen, es conserven, es restauren o es milloren amb ajudes públiques. Les persones i les entitats que no compleixen el deure de conservació establert, no es poden acollir a les mesures de foment.

En compensació a les obligacions inherents a la propietat d'un bé catalogat o inventariat, els propietaris rebran, per part de l'Ajuntament, avantatges fiscals, amb les condicions que s'estableixen i sense perjudici de les que puguin gaudir o obtenir els titulars d'altres organismes.

2. Objectius

L'objectiu d'aquest document és establir les mesures de foment i ajut i mesures fiscals que possibilitin la recuperació o la conservació efectiva del patrimoni arquitectònic i arqueològic de la ciutat, així com concretar els mecanismes per a la seva aplicació.

3. Àmbit d'aplicació

Les mesures de foment i ajut i les mesures fiscals seran d'aplicació als béns catalogats, béns amb protecció urbanística, béns inventariats i al patrimoni arqueològic de titularitat privada.

4. Mesures de foment i ajut

L'administració podrà col·laborar amb els propietaris de béns catalogats, béns amb protecció urbanística, béns inventariats o de patrimoni arqueològic mitjançant:

- La prestació d'assessorament per a la redacció dels projectes i l'execució d'obres de conservació i restauració en béns protegits.
- El foment de la preservació i modernització dels béns amb valors patrimonials. mitjançant la tramitació i aprovació dels instruments de planejament necessaris, de la reutilització i modificació dels usos permesos.
- El reconeixement de desgravacions tributàries i fiscals als béns objecte de protecció, dins els límits autoritzats per la legislació vigent.
- La concessió d'ajuts a aquells propietaris o promotors que assumeixen al seu càrrec les obres i despeses de prospecció arqueològica efectuada sota la coordinació del Tècnic Municipal competent i d'acord amb els corresponents permisos del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya.
- La instal·lació de medis especials de seguretat o serveis de protecció que garanteixin la conservació dels immobles.

Paral·lelament a les mesures anteriors l'Ajuntament, d'acord amb el seu pressupost i possibilitats, podrà adoptar mesures de foment i actuació econòmica positiva.

Exempcions fiscals

Les determinacions proposades al PEPPSC comporten repercussions en les recaptacions d'impostos amb les següents característiques segons els tipus de béns:

a) Els Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN), segons l'article 59 de la Llei de Patrimoni Cultural Català 9/93 de 30 de setembre, estan exempts de l'IBI, en els termes fixats per la Llei de l'Estat 39/1988, de 28 de desembre, de regulació de les hisendes locals.

   Igualment estan exemptes de l'impost sobre construccions, instal·lacions i obres, aquelles intervencions que tinguin per finalitat la conservació, la millora o la rehabilitació.

b) La resta de béns catalogats gaudeixen dels següents beneficis fiscals:

   - En relació a l'Impost de Béns Immobles (IBI), s'aplica la norma 14 del RD 1020/93, que estableix els coeficients correctors del valor del sòl i de les construccions, per a les finques incloses en catàlegs i plans especials de proteccions:

     "Fincas afectadas por cargas singulares: En caso de fincas con cargas singulares, por formar parte de conjuntos oficialmente declarados histórico-artísticos o estar incluidas en catálogos o planes especiales de protección, se podrán aplicar los siguientes coeficientes en función del grado de protección:

     Protección integral: (la naturaleza de la intervención posible es la de conservación; se permiten obras de reparación, restauración, mantenimiento o consolidación de sus elementos) 0,70.

     Protección estructural (la naturaleza de la intervención posible es la de cambio de uso o redistribución) 0,80.

     Protección ambiental: (la naturaleza de la intervención posible es la de renovación por vaciado o sustitución interior incluso la reproducción formal del cerramiento exterior) 0,90.

     Este coeficiente no será de aplicación en caso de que se permita su demolición total, aún cuando se impongan a la nueva construcción condiciones tales como acabados exteriores, ritmos de huecos u otras similares".

   - En relació a l'Impost sobre Construccions, Instal·lacions i Obres (ICIO), l'article 7 de l'Ordenança fiscal núm. 4 de l'Ajuntament estableix una bonificació de fins el 95% de l'impost per al supòsit, entre d'altres, de les obres en edificis inclosos en el Catàleg del PEPPSC, quan afectin a elements protegits de l'edifici.

     "S'aplicarà una bonificació de fins el 95% de la quota de l'Impost a favor de les construccions, instal·lacions o obres que siguin declarades d'especial interès o utilitat municipal per concórrer-hi circumstàncies socials, culturals, històric-artístiques o de foment del treball que justifiquin tal declaració. Aquesta correspondrà al Ple de la Corporació i s'acordarà, amb la sol·licitud prèvia del subjecte passiu, per vot favorable de la majoria simple dels seus membres".

És condició indispensable per a obtenir tota exempció, la sol·licitud prèvia de l'interessat en la data de presentació de la sol·licitud de la llicencia urbanística o en la data de la sol·licitud de prestació dels serveis de gestió i planejament urbanístic. Si la sol·licitud s'efectua en un moment posterior, és a dir, quan s'hagi meritat la liquidació de la taxa, el subjecte passiu tindrà dret, si s'escau, a la devolució dels ingressos indeguts corresponents.

Foment i ajut al patrimoni arqueològic

En els casos que els propietaris o els promotors assumeixen al seu càrrec les obres i despeses de prospecció arqueològica, efectuada pels privats sota la coordinació de l'Ajuntament i d'acord amb els corresponents permisos del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament col·laborarà a sufragar el cost que hagi suposat per al particular fer front a aquestes despeses, que hauran de ser acreditades pels tècnics arqueòlegs que hagin portat a terme la intervenció.

La quantia d'aquesta col·laboració s'establirà en cada cas en funció dels costos totals de l'obra que hagi motivat la possibilitat d'intervenció arqueològica, sota un criteri de contribuir a sufragar amb més intensitat aquelles intervencions que en termes de cost signifiquin un percentatge major en relació als totals costos de l'obra, i per tant siguin més difícils d'absorbir pel particular. Tanmateix, s'estableix també un límit màxim de l'ajut, que es fixa en el 50% dels costos en les obres d'una certa envergadura, i en el 80% en les obres de menor entitat (obra nova de fins a tres habitatges o locals, i reformes o rehabilitacions). El fet que aquest darrer percentatge es fixi per sobre del 50% del cost es justifica perquè es tracta d'una activitat portada a terme pel privat però purament en interès públic, que pot ser particularment onerosa en el cas d'obres particulars o petites promocions.

Les mesures de foment i ajut podran sol·licitar-se, en el seu cas, conjuntament amb les llicències d'obra o activitats en un element inclòs en aquest pla especial, quan s'ajustin a la normativa de protecció, o be justificant la titularitat de l'element quan no s'especifiqui la necessitat o conveniència de la intervenció en la fitxa de protecció, o així ho resolguin els serveis tècnics, en el cas que no hi hagi aquell document.

7. Gestió dels béns protegits

Deures dels propietaris:

a) **Deures legals d'ús, conservació i rehabilitació.** Els propietaris de tota classe de terrenys i construccions hauran de destinar-los als usos que no resultin incompatibles amb el planejament i mantenir-los en condicions de seguretat, salubritat i ornat públic. Queden subjectes al compliment de les normes sobre protecció del medi ambient, sobre patrimoni arquitectònic, arqueològic i sobre rehabilitació urbana.

b) **Deures de preservació, manteniment i estudi científic**. Els propietaris, titulars d'altres drets reals i posseïdors de béns culturals d'interès nacional o de béns catalogats els han de preservar i mantenir per assegurar la integritat de llur valor cultural. L'ús a que es destinin aquests béns ha de garantir-ne sempre la conservació.

Els propietaris, titulars d'altres drets reals i posseïdors de béns culturals d'interès nacional o de béns catalogats han de permetre l'accés dels especialistes als esmentats béns, per tal que puguin estudiar-los i catalogar-los convenientment.

Adquisicions i expropiacions:

a) **Adquisicions.** D'acord amb les possibilitats financeres i amb subjecció a les previsions del programa d'actuació, l'Ajuntament podrà adquirir els béns catalogats que siguin alienats voluntàriament pels seus propietaris.

b) **Expropiacions.** L'Ajuntament, sense perjudici d'adoptar les mesures que siguin procedents, podrà expropiar els edificis, els fragments i els elements catalogats, en els casos següents:

- Quan així es prevegi expressament en els plans d'ordenació definitivament aprovats.
- Si els propietaris no realitzessin les obres d'adaptació requerides pels plans, normes o projectes de caràcter històric o artístic.
- En els immobles declarats d'interès nacional, serà causa expropiatòria l'incompliment dels deures de conservació, preservació, manteniment i protecció.
- També podran expropiar-se els immobles que impedeixin la contemplació dels béns culturals d'interès nacional, constitueixin causa de risc o qualsevol perjudici per aquests béns o puguin destruir o desmerèixer la imatge o la seguretat dels conjunts d'interès històrico-artístic.

c) **Dret de tempteig i retracte.** En el supòsit que el propietari d'un bé catalogat tingui la voluntat de posar-lo a la venda, haurà d'anunciar-ho puntualment a l'Ajuntament, per tal que aquest pugui exercir, si escau, el dret de tempteig i retracte que li correspon o facilitar-ne possibles reutilitzacions a la iniciativa privada. Aquest dret no és aplicable als immobles integrants de conjunts urbans que no estiguin catalogats individualment, ni als immobles inclosos en entorns de protecció.

Santa Coloma de Gramenet, setembre 2023

El cap del Departament d'Informació Urbanística	El cap de Servei del Gabinet d'Acció Territorial
José Luís Lara Benjumea - DNI [redacted] Firmado digitalmente por José Luis Lara Benjumea - DNI [redacted] Fecha: 2023.09.12 11:31:02 +02'00'	MIQUEL ROIG ROCH - DNI [redacted]AT) Firmado digitalmente por MIQUEL ROIG ROCH - DNI [redacted] Fecha: 2023.09.12 13:05:55 +02'00'
José Luis Lara Benjumea	Miquel Roig i Roch

BIBLIOGRAFIA

- Antxustegi-Etxearte, O. (2014) *De suburbi a ciutat. El Pla popular de Santa Coloma de Gramenet.* Fòrum Grama.
- Carbonell Munné, M.; Fabà Prats, A.; Rovira Sánchez, J. (1988*) Santa Coloma, de poble pagès a ciutat obrera.* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Carbonell Munné, M. (1987) *El poble antic.* Centre de Normalització Lingüística L'Heura. Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Cid, F.; Gorina, N.; Sánchez Aldeguer, J. (1993) *L'Hospital de l'Esperit Sant. Un exemple de l'evolució assistencial a Catalunya.* Fundació Hospital-Sanatori de l'Esperit Sant.
- Clavell, M. (1988) *Santa Coloma de Gramenet: dels primers pobladors a l'edat mitjana.* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Díaz Herrera, E. (1988) *La Santa Coloma agrícola.* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Martínez Hualde, A.; Vicente Castells, J. (1966) *El poblat ibèric de Puig Castellar.* Institut d'Estudis Catalans.
- Pericas, M. J.; Busquets, T. (1929) *La Clínica Mental de la Diputación de Barcelona.* Diputació de Barcelona.
- Porcel, E.; Alfambra, F. (2004) *Les mines de la serralada de Marina (vol. II).* Grup d'Espeleologia de Badalona.
- Regió Metropolitana de Barcelona (2001) *La renovació urbana als barris fronterers del Barcelonès.* Revista *Papers*, núm. 33.
- Rico, A. (2013) *Itinerari Sagarra a Santa Coloma de Gramenet. Museu Torre Balldovina.* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Ros, J. L.; Valls, N.; Galbany, J. (1990) *L'església de Santa Coloma. Un llegat del Modernisme tardà.* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Sagués, R.; Pérez, R.; Claperols, J. M.; Martínez, S. (2005) *Setanta-cinc anys d'assistència psiquiàtrica. De clínica mental a Centres Assistencials Dr. Emili Mira i López.* Diputació de Barcelona.
- Sagués, R.; Clavell, M.; Vázquez, C.; Gili, A. (1992) *El llibre de Jaume Galobardes (1776-1893). Crònica del seu temps.* Museu Torre Balldovina. Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Salinas, N.; Mateu, S. (1988) *El patrimoni urbà. Segles XIX i XX.* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Sayrach, J. (2014) *Santa Coloma als comtats catalans.* Fòrum Grama.
- Secció disseny urbà (1987) *Projectes. Abril 1987.* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Servei de Medi Ambient (2020) *Espais naturals fonts i miradors.* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Servei de Projectes i Obres (1991) *Ciutat dibuixada, ciutat construïda 1987-1991.* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Servei de Psiquiatria (1982) *Clínica Mental. Mig segle, 1930-1980.* Diputació de Barcelona.
- Servei d'Urbanisme i Habitatge (1987) *Perifèria o marginalitat.* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Servei d'Urbanisme i Habitatge (1987) *Santa Coloma 8 veces mejor, 1979-1987.* Ajuntament de Santa Coloma.
- Servei de Promoció de Polítiques d'Igualtat Dona-Home i Oficina Tècnica de Cooperació (2006) *Urbanisme i gènere. Una visió necessària per a tothom.* Diputació de Barcelona.
- Soler Moreno, L. (2015) *Escultura pública de Santa Coloma de Gramenet. Museu Torre Balldovina.* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Vallverdú, M. (2005) *L'abans de Santa Coloma de Gramenet. Recull fotogràfic 1884-1965.* Col·lecció "Barcelonès". Efadós.
- Vilaseca i Segalés, J. (1976) *Història de Santa Coloma de Gramenet durant el segle XIX.* Conselleria de Cultura. Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.
- Vilaseca i Segalés, J. (1985) *Història general de Santa Coloma de Gramenet.* Metropol. Barcelona.

Altra documentació bibliogràfica

Blogs:

- Corral, C. (2018): *Llorenç Serra i el misteri del pont Vell a la Santa Coloma de principis del segle XX.* L'arxiu d'en Chema Corral.
- Institut Puig Castellar (2018): *Màrius Sampere, el mestre de la poesia.* El blog del Puig.
- Segura, T. (2010): *Fonts de la serralada de Marina.* La Brolla d'en Toni.
- Resina, I. (2021): *Ruta por el arte urbano de Santa Coloma.* Pasajes y paisajes.

Vídeos:

- Gramenet TV (2012): *La mina d'en Selva.* Vídeo.
- Gramenet TV (2021): *Can Pascali i la mina.* Vídeo.

Web:

- Institut d'Estudis Catalans: *Monuments commemoratius de Catalunya.* Santa Coloma de Gramenet.